

**Financiële resultaten
en prestaties op het gebied
van maatschappij en milieu**

Samen werken aan duurzame groei	3
1 Kerncijfers en samenvatting resultaten	5
1.1 Samenvatting van de economische prestaties	6
1.2 Samenvatting van de financiële resultaten	7
1.3 Samenvatting van de sociale en milieuprestaties	8
2 Bericht van de Raad van Commissarissen	13
3 Opbouw en verantwoording	15
4 Profiel van de ASN Bank	17
4.1 Missie	18
4.2 Strategie	18
4.3 Centrale thema's: mensenrechten en klimaat	18
4.4 Maatschappelijke partners	19
4.5 De ASN Bank in actie	20
4.6 Dialoog met belanghebbenden	21
5 Werken aan een duurzame toekomst	25
5.1 Op de bres voor mensenrechten	26
5.2 In actie voor het klimaat	27
5.3 Samenwerking met organisaties en burgers	28
5.4 Erkenning van onze inzet	29
5.5 2010: verder werken aan een duurzame toekomst	29
6 Duurzaam beleggen in de praktijk	33
6.1 De ASN Bank en ASN Beleggingsfondsen	34
6.2 De selectie van beleggingen	34
6.3 Duurzaam beleggen in de praktijk	36
6.4 Dilemma's	37
7 Duurzame producten en diensten	41
7.1 Sparen	42
7.2 Beleggen	44
7.3 Betalen	45
7.4 Duurzame kredietverlening	45
8 Duurzame bedrijfsvoering	49
8.1 Milieu	50
8.2 Human resources	51
9 Financiële resultaten	55
9.1 Balans	56
9.2 Winst- en verliesrekening	57
9.3 Kasstroomoverzicht	58
9.4 Toelichting op de jaarcijfers	59
9.5 Toelichting op de balans	60
9.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening	63

10	Risicobeleid	67
10.1	Organisatie van het risicobeheer	68
10.2	Risicobeheer bij de ASN Bank	69
10.3	Hedging en hedge accounting	72
11	Corporate governance	73
11.1	Kapitaalstructuur	74
11.2	Corporate governance	74
11.3	Remuneratierapport	75
	Assurancerapport	77
Bijlage 1	Bijzondere beleggingscriteria	80
Bijlage 2	GRI-richtlijnen en verantwoording	84
Bijlage 3	Investeringen door de ASN Bank	92
Bijlage 4	Organisatie en historie	97
Bijlage 5	Samenstelling Raad van Advies en directie	99

In 2010 bestaat de ASN Bank vijftig jaar. Wat is er in die halve eeuw veranderd? En voor welke uitdagingen staan we de komende tijd? Dat vroegen wij aan zes mensen die zich op verschillende terreinen inzetten voor een duurzame samenleving, en die de ASN Bank een warm hart toedragen. Zij kijken terug op successen die in de afgelopen decennia zijn geboekt en geven aan hoe we de duurzame samenleving verder vorm kunnen geven. U vindt de interviews in dit jaarverslag.

2010 is ook het Jaar van de Biodiversiteit. Onder biodiversiteit verstaan wij het brede scala aan levensvormen in de wereld. Om die soortenrijkdom te beschermen is zorg voor de natuur en het milieu onontbeerlijk. Bijvoorbeeld door uitbreiding van natuurgebieden, duurzame landbouw en verantwoord beheer van bos. De illustraties in dit jaarverslag tonen enkele van de vele miljoenen levensvormen. Wij hebben gekozen voor drie ecosystemen: bos, zee en woestijn. De foto's laten het geheel zien en dalen dan in stappen af naar details.

Samen werken aan duurzame groei

Ondanks de hectiek in de financiële wereld ontwikkelde de ASN Bank zich in 2009 opnieuw bijzonder goed. In het huidige maatschappelijke klimaat, waarin het vertrouwen in financiële instellingen stevig is aangetast, ervaren wij het als een groot goed dat ook het aantal klanten flink is toegenomen. In 2009 realiseerden we zelfs de grootste groei in ons inmiddels vijftigjarige bestaan. Het feit dat weer

zoveel mensen via de ASN Bank met hun (spaar)geld een stukje van hun idealen willen realiseren, is de mooiste beloning voor ons werk.

Niet alleen het aantal klanten, maar ook het vermogen onder beheer groeide fors. Zowel de spaartegoeden als onze beleggingsfondsen leverden daaraan een belangrijke bijdrage. Bijzonder was de opmerkelijke instroom van nieuw geld in het ASN-Novib Fonds. Op het terrein van duurzame financieringen zetten wij in 2009 een flinke stap: we financierden grote projecten in wind- en zonne-energie. Op het gebied van duurzame energie hebben we inmiddels een goede naam opgebouwd. We willen daar graag doorgroeien om ook zo onze duurzame missie gestalte te geven.

Ons financiële resultaat over 2009 is beïnvloed door de faillissementen van Icesave en de DSB Bank en het beroep op de depositogarantieregeling dat daaruit volgde. Het totale resultaat is echter toch zeer bevredigend.

De introductie van de ASN Bankrekening, onze duurzame betaalrekening, voldeed niet aan onze hoog gespannen verwachtingen, gemeten naar het aantal nieuwe rekeningen. We zijn er echter van overtuigd dat we de komende periode onze ambitieuze doelstellingen alsnog kunnen realiseren. De vraag naar een echt duurzame bank met een betaalrekening neemt nog steeds toe. In absolute zin was een groot aantal mensen bereid al in 2009 een ASN Bankrekening te openen, hoewel pas in oktober de veelgevraagde mogelijkheid om via iDEAL te betalen ter beschikking kwam.

De sleutel van onze groei is samenwerking – met SNS REAAL, met onze maatschappelijke partners, met onze klanten en onze toezichthouders. De introductie van de ASN Bankrekening, de uitbreiding van ons duurzame stembeleid, de realisatie van duurzaamheidsonderzoek in de publieke sector: het zijn enkele voorbeelden van de uitstekende, veelomvattende samenwerking tussen de ASN Bank en SNS Reaal. Juist dankzij die samenwerking kunnen wij met een relatief kleine groep medewerkers en beperkte kosten een grote groei realiseren. Een groei die ons in staat stelt onze middelen maximaal in te zetten voor duurzame ontwikkeling en voor onze klanten.

De uitdagingen voor 2010 zijn wederom groot – maar dat geldt evenzeer voor de kansen die wij als duurzame bank hebben. Samenwerking met anderen is daarbij van evident belang. Wij werken graag samen met klanten, andere financiers, maatschappelijke partners en de overheid om de duurzamere wereld van morgen daadwerkelijk te realiseren.

Wij zijn ervan overtuigd dat de positieve ontwikkeling van duurzaam bankieren zal doorzetten. De viering van ons vijftigjarige bestaan gaan wij benutten om de ASN Bank onder de aandacht te brengen van nog meer mensen en organisaties die zich herkennen in onze doelstellingen.

*Ewoud Goudswaard
Jeroen Jansen*

1. Kerncijfers en samenvatting resultaten

In 2009 nam het beheerde vermogen van de ASN Bank weer sterk toe. Wij realiseerden diverse duurzaamheidsdoelstellingen. In dit hoofdstuk vatten wij onze prestaties samen. Meer informatie vindt u in de desbetreffende hoofdstukken.

1.1 Samenvatting van de economische prestaties

	2009	2008	2007	2006	2005
Aantal klanten	480.796	419.792	363.334	317.683	263.616
Beheerd vermogen (in miljoenen euro's)					
ASN Bank	6.346	4.966	3.632	2.665	2.004
ASN Beleggingsfondsen	1.193	983	1.255	1.167	985
Totaal beheerd vermogen	7.539	5.949	4.887	3.832	2.989
Marktaandeel duurzaam sparen en beleggen*	n.t.b.	44%*	36%*	35%*	34%
Marktaandeel sparen**	2,2%	1,9%	1,5%	1,2%	1,0%
Renteschenken van klanten aan maatschappelijke partners (in euro's)	573.825	417.366	209.669	131.429	144.000
Bijdrage ASN Bank aan maatschappelijke partners (in euro's)	621.246	387.973	257.087	224.939	229.700
Totale bijdrage aan maatschappelijke partners	1.195.071	805.339	466.756	356.368	373.700

* Bron: VBDO 2008

** Bron: CBS; aanpassing percentage 2008 als gevolg van een correctie van het CBS door opname van niet aan DNB rapportageplichtige banken in de cijfers.

Ontwikkeling van het aantal klanten

Mede dankzij de introductie van de ASN Bankrekening en succesvolle campagnes konden wij veel nieuwe klanten verwelkomen. Door de financiële crisis hield het rumoer rondom de grote banken aan. Daardoor nam de aandacht voor duurzaam bankieren verder toe en steeg onze naamsbekendheid. Het aantal klanten steeg in 2009 met 61.004 (15%) tot 480.796: de grootste absolute stijging in de vijftigjarige geschiedenis van de ASN Bank.

Ontwikkeling van de toevertrouwde middelen

De spaar- en betaaltegoeden die klanten aan ons toevertrouwden, groeiden in 2009 meer dan ooit tevoren. In totaal namen de toevertrouwde middelen toe met € 1.380 miljoen (28%) tot € 6.346 miljoen. De groei werd voornamelijk gerealiseerd door stortingen op ASN Ideaalsparen en ASN Méérsparen. Ook ASN Jeugdsparen was zeer succesvol: de procentuele groei van de inleg op deze rekening was een van de grootste. Dat is goed nieuws voor Cordaid Kinderstem, dat zowel een bedrag per nieuw geopende rekening ontvangt, als een vergoeding over het saldo op deze rekening, ter ondersteuning van projecten (zie verder in dit verslag).

Ontwikkeling van de beleggingsfondsen

De beleggingsfondsen onder beheer van ASN Beleggingsinstellingen Beheer presteerden in 2009 prima. De aandelenfondsen deden het uitstekend. Het ASN Aandelenfonds, ASN Milieu & Waterfondsen en ASN Small & Midcap Fonds rendeerden respectievelijk met 27,1%, 37,0% en 47,2%. Hiermee herstelden zij nagenoeg de schade die zij hadden opgelopen door de internationale financiële crisis. Daarnaast was ook de instroom van nieuw geld in deze fondsen goed. Het ASN Milieu & Waterfondsen werd bekroond met een Lipper Award en – voor de derde keer op rij – met een Groene Stier voor het beste duurzame aandelenfonds. Het ASN Obligatiefonds behaalde een rendement van 2,9% en liet daarnaast een sterke instroom van € 26 miljoen zien. Het ASN Mixfonds behaalde een goed rendement van 13,8%. Dit was het enige fonds met een lichte uitstroom.

De fiscaal gefaciliteerde fondsen, het ASN Groenprojectenfonds en het ASN-Novib Fonds, realiseerden beide een mooi rendement van respectievelijk 3,3% en 4,1%. Beleggers in deze fondsen profiteren daar bovenop van het fiscale voordeel van maximaal 2,5%. Het ASN Groenprojectenfonds realiseerde, in tegenstelling tot de belangrijke uitstroom vorig

jaar, een geringe stijging. Het ASN-Novib Fonds was dit jaar zeer succesvol. Het behaalde niet alleen een goed rendement, maar er stroomde veel nieuw geld (€ 35 miljoen) in het fonds.

Marktaandeel

Ons aandeel in de totale Nederlandse spaarmarkt steeg in 2009 verder met 0,3 procentpunt (16%) tot 2,2%. De spaartegoeden namen toe met 27%, terwijl het totaal van de spaartegoeden in Nederland slechts steeg met 15%. Bij het schrijven van dit jaarverslag waren de gegevens over de duurzame spaarmarkt in Nederland nog niet bekend.

Bijdragen aan maatschappelijke partners

De economische malaise had geen invloed op de

vrijgevigheid van de ASN-kanten. Zelfs 10 procent meer klanten dan in 2008 schonken de rente van hun spaarrekening (deels) aan de goede doelen waarmee wij samenwerken. Bovendien schonken zij gemiddeld per klant meer dan het jaar ervoor. In totaal schonken bijna zesduizend klanten ruim € 570.000. Deze groei kwam voornamelijk ten bate van Cordaid Microkrediet.

De bijdragen aan de maatschappelijke partners van de ASN Bank namen in 2009 wederom fors toe. Het succes van ASN Jeugdsparen – een groei van zowel nieuw geopende rekeningen als volume – leidt direct tot een hogere bijdrage voor Cordaid Kinderstern. Daarnaast is de bijdrage aan de ASN Foundation € 150.000 hoger dan in 2008.

1.2 Samenvatting van de financiële resultaten

7

<i>(in miljoenen euro's)</i>	2009	2008	2007	2006	2005
Uitzettingen	6.623	5.251	3.725	2.786	2.128
Toevertrouwde middelen*	6.346	4.966	3.632	2.665	2.004
Eigen vermogen	105	139	19	39	88
Balanstotaal	6.665	5.302	3.773	2.811	2.227
Rentemarge	44,5	40,8	32,4	18,3	15,8
Overige baten	3,9	6,2	8,1	6,5	5,9
Totale kosten	35,2	24,3	17,5	15,2	13,9
Bedrijfsresultaat	13,3	22,7	23,0	9,6	7,9
Bedrijfsresultaat voor eenmalige kosten	24,3	22,7	23,0	9,6	7,9
Resultaat na belastingen	9,9	16,9	17,1	6,8	5,4
Resultaat na belastingen, voor eenmalige kosten	18,1	16,9	17,1	6,8	5,4

* De aan de ASN Bank toevertrouwde middelen bestaan uit spaargelden en overige schulden aan klanten in de vorm van spaargelden van niet-natuurlijke personen (verenigingen en stichtingen).

Hoewel de grote onrust op de financiële markten in 2009 aanhield, behaalde de ASN Bank een uitstekend resultaat. Helaas werd dit resultaat negatief beïnvloed door de faillissementen van Icesave en de DSB Bank. De klanten van deze banken werden voor tegoeden tot € 100.000 gecompenseerd volgens het depositogarantiestelsel. De Nederlandse banken brengen deze garantiebetragen op. Zij worden

hiervoor belast in verhouding tot hun aandeel in de spaarmarkt. Voor de ASN Bank betekende dit een relatief hoge eenmalige last van € 11 miljoen. Het uiteindelijke resultaat na belastingen bedraagt hierdoor € 9,9 miljoen. Zonder deze eenmalige kosten bedraagt het resultaat € 18,1 miljoen, 7% meer dan in 2008.

De rentemarge ontwikkelde zich positief en nam duidelijk toe ten opzichte van 2008, voornamelijk doordat het volume over heel 2009 hoger was dan in 2008. De overige baten namen af door negatieve resultaten op termijncontracten.

Wanneer we de eenmalige last wegens het faillissement van Icesave en de DSB Bank buiten beschouwing laten, waren de totale kosten van € 24,2 miljoen in 2009 nagenoeg gelijk aan die in 2008. De bijzondere waardevermindering die wij in 2008 moesten nemen, bleef uit in 2009. Daartegenover stond een stijging van de operationele kosten. Deze hing samen met de groei van de ASN Bank en de activiteiten in 2009 op het gebied van producten en marketing.

8

1.3 Samenvatting van de sociale en milieuprestaties

Indirecte sociale en milieuprestaties

De doelstellingen voor de duurzaamheidsprestaties van de ASN Bank als organisatie zijn afgeleid van de missie. Deze luidt: 'de ASN Bank is een onderneming die de duurzaamheid van de samenleving wil bevorderen en zich in haar economisch handelen daardoor laat leiden.' Wij werken deze doelstellingen op drie niveaus uit: kwantitatief, kwalitatief en procesmatig. Wij willen immers op al deze niveaus bijdragen

aan het bevorderen van de duurzame samenleving. Om hieraan recht te doen hebben wij doelstellingen geformuleerd op deze drie niveaus. De kwantitatieve doelen drukken we uit in een getal, de kwalitatieve doelen in 'wel of niet gerealiseerd' en de procesdoelen illustreren we met voorbeelden.

Kwantitatieve doelen

Wij haalden in 2009 drie van de vier kwantitatieve doelstellingen voor onze indirecte sociale en milieuprestaties. In 2009 oefenden we ons stemrecht uit op 73% van de aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in het ASN Aandelenfonds en het ASN Mixfonds, tegen 45% in 2008. Dat is lager dan de doelstelling van 90%. Dit werd vooral veroorzaakt door een technische barrière bij het uitbrengen van onze stem in Japan. Daar staat tegenover dat we bij ondernemingen in het ASN Milieu & Waterfonds en het ASN Small & Midcap Fonds aanzienlijk vaker (70%) het stemrecht hebben uitgeoefend dan de doelstelling was (20%).

De herscreening van debiteuren van de bank (zie bijlage 3) is voor 83% voltooid. Dat is onder de doelstelling van 90%, maar betekent een forse toename ten opzichte van de 20% in 2008.

Wij realiseerden ruim de doelstelling voor de geconsolideerde CO₂-impact (carbon footprint) van onze aandelenbeleggingsfondsen. Daarmee is voor het tweede jaar op rij het aandeel van deze fondsen in de uitstoot van broeikasgassen afgenomen.

	Doelstelling 2009	Gerealiseerd in 2009	Doelstelling 2010
Uitoefenen stemrecht ASN Aandelenfonds en ASN Mixfonds	90%	73%	90%
Uitoefenen stemrecht voor ASN Milieu & Waterfonds en ASN Small & Midcap Fonds	20%	70%	50%
Driejaarlijkse herscreening op duurzaamheid van debiteuren bank op sectorniveau	90%	83%	90%
Geconsolideerde CO ₂ -impact van de ASN-aandelenfondsen	kleiner dan of gelijk aan 277 (2008)	gerealiseerd	kleiner dan of gelijk aan 261 (2009)

Kwalitatieve doelen

Onze kwalitatieve doelen hebben betrekking op de ontwikkeling van het duurzaamheidsbeleid. Voor 2009 hadden wij geen kwalitatieve doelen geformuleerd. In 2010 willen wij de volgende doelstellingen realiseren:

- Meten mensenrechtenprestatie ASN Aandelenfonds
- Interne benchmark ASN Aandelenfonds voor klimaat
- Issuepaper Biodiversiteit
- Issuepaper Zorg

Doelen op lange termijn

Naast kwantitatieve en kwalitatieve doelen hebben wij een belangrijk, breed geformuleerd langetermijndoel: actief bijdragen aan maatschappelijke processen die de verduurzaming van de samenleving

op de lange termijn bevorderen. De ASN Bank wil als duurzame bank jaarlijks een duidelijke, actieve bijdrage leveren aan de bevordering van de duurzaamheid van de samenleving op de lange termijn. Wij illustreren deze bijdrage met voorbeelden; de opsomming is niet volledig.

<i>Voorbeelden 2009</i>	<i>Voorbeelden 2010</i>
Actieve bijdrage aan totstandkoming Klimaatstatement Banken	Ondersteunen activiteiten Jaar van de Biodiversiteit
Bijdragen aan oprichting De Groene Zaak	Duurzame energiebedrijven aanzetten tot beter mensenrechtenbeleid
Dialogoog met woningcorporaties over verantwoord ondernemen	Actieve bijdrage aan discussie over inhoud duurzaam bankieren (vooral in het kader van de Eerlijke Bankwijzer)
Duurzaam platform ASN Bank: www.voordewereldvanmorgen.nl	Starten dialoog met uitgevers over inkoop papier
Stimuleren grootschalige windenergie via Zeekracht	Publieksonderzoek naar de 'Bank van de Toekomst'

9

Directe sociale en milieuprestaties

<i>Directe sociale en milieuprestaties</i>	<i>Doelstelling 2009</i>	<i>Gerealiseerd in 2009</i>	<i>Doelstelling 2010</i>
CO ₂ -uitstoot in ton per fte	kleiner dan of gelijk aan 2,17 (2006)	gerealiseerd; 1,82	kleiner dan of gelijk aan 2,17 (2006)
Papierverbruik (kilo per rekening)	kleiner dan of gelijk aan 0,36 (2008)	gerealiseerd: 0,35	kleiner dan of gelijk aan 0,36 (2008)
Medewerkerstevredenheid	groter dan of gelijk aan 7,9	gerealiseerd: 8,1	groter dan of gelijk aan 8,0

Bezien we onze directe milieuprestaties, dan bereiken we alle drie de doelstellingen.

Meer informatie over onze resultaten op het gebied van milieu en maatschappij vindt u in de hoofdstukken 5 tot en met 8 en in de bijlagen.

‘De ASN Bank heeft een vaste plek in het banklandschap’

10

De band van Jan Verheij met de ASN Bank gaat terug tot 1987. Ruim twintig jaar bekleedde hij verschillende bestuursfuncties, laatstelijk als voorzitter van de Raad van Commissarissen van de ASN Beleggingsfondsen. In deze hoedanigheid neemt hij dit jaar afscheid. Een terug- én vooruitblik.

‘Mijn eerste kennismaking met de ASN Bank dateert uit 1987. In dat jaar werd ik directeur van De Centrale Verzekeringen. Die organisatie had, net als de ASN Bank, zijn wortels in de vakbeweging. Het kantoor van De Centrale zat aan de Rijnstraat in Den Haag. De ASN-medewerkers waren in een soort bijgebouw ondergebracht. Als directeur van De Centrale kreeg ik een plekje in het bestuur van de ASN Bank, toen

nog een stichting. Nu zou dat niet zo vanzelfsprekend zijn, toen nog wel. Door de fusies die volgden – eerst tot de REAAL Groep en halverwege de jaren negentig tot SNS REAAL – werden de bestuursfuncties in de groep een aantal keer herschikt. Toch heb ik, op een paar korte onderbrekingen na, altijd wel een rol vervuld bij de ASN Bank. En ook nadat ik in 2010 ben afgezwaaid als voorzitter van de Raad van Commissarissen van de fondsen, blijf ik nog steeds betrokken bij het ASN-Novib Fonds. Dat zegt voldoende...

Streepje voor

De ASN Bank zoals we die vandaag de dag kennen, is eigenlijk pas in de loop van de jaren negentig ontstaan. Daarvoor was het soms toch een lastig bestaan, vooral omdat er in de vakbeweging weinig overeenstemming bestond over de rol van de eigen spaarbank. In het begin zijn er ook zeker wel verlie-

zen geleden. Voor mijn gevoel trad de kentering op onder de directie van Piet Boef en Fred Daane eind jaren tachtig. Toen ook werden de doelstellingen van de bank voor het eerst helder op papier gezet, het *mission statement* zouden we het tegenwoordig noemen. Tot op de dag van vandaag is daar niets aan veranderd. Onder het motto van 'rente zonder bijmaak' werd de bank voor een steeds grotere groep spaarders interessant. Niet alleen voor de progressieve doelgroep van het eerste uur, maar ook voor spaarders die wel iets zagen in de combinatie van idealen met een nette rente.

Kijk je naar de ASN Bank anno 2010, dan zie je dat de bank die verbinding tussen zakelijk en idealen heel goed heeft weten vast te houden. Het is nog altijd duidelijk een 'ethische bank' met een zeer professionele dienstverlening. Zeker in het huidige tijdsgewricht, waarin steeds meer mensen beseffen dat er iets moet gebeuren als we ook de volgende generaties een leefbare planeet willen nalaten, vervult de ASN Bank een duidelijke rol. Dat ook sommige grootbanken zich op de duurzame markt hebben gestort, doet daar geen enkele afbreuk aan. Integendeel, het versterkt het profiel van de ASN Bank in veel opzichten. Ik ben ervan overtuigd dat die grootbanken op een integere manier met dit onderwerp bezig zijn, maar hun verwevenheid met de internationale economie maakt het heel moeilijk om recht in de leer te zijn. Dan heeft de ASN Bank, die haar hele organisatie volgens duurzame principes heeft ingericht, toch duidelijk een streepje voor.

Glazen bol

De kredietcrisis, het wantrouwen in de financiële wereld: eigenlijk is het allemaal langs de ASN Bank heengegaan. Gelukkig maar. Daarbij hebben we geprofiteerd van ons duurzame uitgangspunt om geen geld in financiële instellingen te steken, omdat je niet kunt controleren of er zaken mee gebeuren die tegen je principes indruisen. Natuurlijk, ook onze beleggingen zijn in 2008 in waarde gedaald. Maar relatief zijn we er goed uitgesprongen. Er zijn ook nauwelijks beleggers vertrokken. Bovendien heeft

de zeer sterke groei van het aantal spaarders in de afgelopen jaren gewoon doorgezet. Met de introductie van de ASN Betaalrekening hebben we op het vlak van de dienstverlening weer een belangrijke stap gezet. De ASN Bank is nu een volledige bank voor de particuliere klant. Dat opent allerlei perspectieven. Gewoonlijk houd ik me verre van toekomstvoorspellingen, maar in dit geval durf ik wel een blik in mijn glazen bol te werpen. Ik voorzie nog een mooie periode van groei voor de ASN Bank. Misschien niet zo onstuimig meer als de laatste jaren, maar dat hoeft ook niet per se. De ASN Bank heeft in elk geval een vaste plek in het Nederlandse banklandschap verworven. Die plek is duurzaam zolang de bank zelf duurzaam is en trouw blijft aan haar eigen uitgangspunten. Of dat lukt? Ik heb er geen enkele twijfel over.'

Biografie

Jan Verheij (1940) volgde de Sociale Academie en werkte van 1969 tot 1987 bij Centraal Beheer, laatstelijk als directievoorzitter van de Divisie Pensioen- en Levensverzekeringen. Tevens is hij oud-lid van de Raad van Bestuur van de SNS REAAL Groep. Bij de ASN Bank heeft hij uiteenlopende bestuursfuncties bekleed en tot en met 2010 is hij nog voorzitter van de Raad van Commissarissen van de ASN Beleggingsfondsen. Ook op sociaal en cultureel gebied heeft Verheij uiteenlopende functies vervuld. Zo was hij onder meer bestuursvoorzitter van de Stichting Museumjaarkaart, voorzitter van de Vrienden van het Residentieorkest en bestuurslid van de Stichting Erfgoed Nederland. Momenteel is hij nog actief als onder meer voorzitter van de raad van commissarissen van de PC Hooft Groep Amsterdam, van Watertoren Hazerswoude b.v. en van de Raad van Toezicht van de Stichting Jeugdformaat (Jeugdhulpverlening Stadsgewest Haaglanden) te Rijswijk.

2. Bericht van de Raad van Commissarissen

13

Preadvies van de Raad van Commissarissen

Hierbij bieden wij u de door de directie opgemaakte jaarrekening van de vennootschap over het boekjaar 2009 aan, alsmede het verslag van de directie.

Wij stellen u voor deze jaarrekening conform vast te stellen, hetgeen inhoudt dat:

- de totale winst over 2009 van € 9,9 miljoen wordt toegevoegd aan het eigen vermogen;
- de directie wordt gedechargeerd voor het door haar gevoerde bestuur en de commissarissen voor het toezicht dat zij over het afgelopen boekjaar hebben gehouden.

De Raad van Commissarissen kwam in 2009 twee maal in vergadering bijeen. Daarbij is onder meer gesproken over het beleid van de bank, de jaarstukken en begroting, de ontwikkelingen in de toevertrouwde middelen en de beleggingsinstellingen, het beleggingsbeleid en het marketingbeleid.

14

Gedurende het verslagjaar was de Raad als volgt samengesteld:

De heer E.J.G.V. Boers (per 8 maart 2010)

De heer mr. M.W.J. Hinssen (tot 8 maart 2010)

De heer H.K. Kroeze RA

De heer R.G.J. Langezaal (voorzitter, per 8 maart 2010)

De heer drs. M. Menkveld (tot 1 oktober 2009)

De heer drs. M.E. Straub (tot 1 februari 2010)

De Raad spreekt tevens zijn grote waardering en dank uit voor de wijze waarop de directie en medewerkers van de bank in 2009 hun werkzaamheden hebben verricht.

Den Haag, 16 maart 2010

Namens de Raad van Commissarissen:

R. Langezaal, voorzitter

3. Opbouw en verantwoording

Transparantie en communicatie over onze werkwijze en prestaties vinden wij vanzelfsprekend. Daarom leggen wij in dit jaarverslag verantwoording af over de prestaties op het gebied van milieu en mensenrechten en over de financiële resultaten van de ASN Bank.

15

Dit jaarverslag is in de eerste plaats geschreven voor de belangrijkste doelgroep van de ASN Bank: onze klanten. Zij vertrouwen ons immers hun vermogen toe. Het verslag is ook bedoeld voor onze maatschappelijke partners, medewerkers en toezicht-houders. De medewerkers zijn belangrijk, want zij zijn de ASN Bank. En onze partners vergroten onze daadkracht dankzij de nauwe samenwerking. Ten slotte is dit verslag bedoeld voor iedereen die belangstelling heeft voor de prestaties van de ASN Bank in 2009 en haar plannen voor de toekomst.

De onderwerpen die wij in dit jaarverslag behandelen, vindt u in de volgende hoofdstukken:

■ Visie, missie en organisatie

Wat de visie en missie van de ASN Bank zijn en welke strategie we volgen om die te realiseren, kunt u lezen in hoofdstuk 4, *Profiel van de ASN Bank*. Daar treft u ook een overzicht aan van de middelen waarmee wij met klanten en medewerkers communiceren. Onze organisatie en historie staan in bijlage 4.

■ Mijlpalen in 2009

Een overzicht van belangrijke prestaties en acties in 2009, ook op niet-financieel gebied, vindt u in hoofdstuk 5, *Werken aan een duurzame toekomst*.

■ Duurzaamheid

U vindt in dit jaarverslag zowel onze indirecte als onze directe prestaties op het gebied van duurzaamheid. De indirecte prestaties gaan over de manier waarop wij uw geld duurzaam investeren en beleggen: zie hoofdstuk 6, *Duurzaam beleggen in de praktijk*. De directe prestaties betreffen de duurzaamheid van onze kantoororganisatie, die aan bod komt in hoofdstuk 8, *Duurzame bedrijfsvoering*.

■ Producten

U kunt bij ons duurzaam betalen, sparen en beleggen en – voor zakelijke klanten – een duurzame financiering afsluiten. De ontwikkelingen en resultaten vindt u in hoofdstuk 7, *Onze duurzame producten*.

■ Financiële prestaties

Als bank verlenen wij ons bestaansrecht mede aan onze financiële prestaties. Deze vindt u, inclusief de nodige toelichting, in hoofdstuk 9, *Financiële prestaties*.

■ Assurance

KPMG Sustainability heeft geselecteerde informatie in dit jaarverslag beoordeeld. De reikwijdte van de opdracht en hun conclusies vindt u in de verklaring in hoofdstuk 10, *Assurancerapport*. De accounting- en duurzaamheidsspecialisten van deze externe, onafhankelijke organisatie hebben ook onze declaratie over de toepassing van de GRI-richtlijnen beoordeeld. De GRI-tabel (bijlage II) laat zien waar de verschillende GRI-indicatoren in dit verslag zijn terug te vinden.

Global Reporting Initiative

Het Global Reporting Initiative (GRI) is een zelfstandige internationale organisatie, die werkt aan het standaardiseren van verslagen over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiervoor zijn richtlijnen ontwikkeld. De actuele richtlijnen, GRI-G3, leggen de nadruk op resultaten. Doel van GRI is om voor de economische, de sociale en de milieuprestaties van ondernemingen te komen tot gestandaardiseerde en vergelijkbare informatie. De ASN Bank rapporteert conform het *application level* A+ van het GRI. Daarmee sluiten wij aan bij de acht Nederlandse ondernemingen die over 2008 rapporteerden op A+-niveau.

4. Profiel van de ASN Bank

Al bijna vijftig jaar investeert de ASN Bank de middelen die klanten haar toevertrouwen, uitsluitend op een maatschappelijk verantwoorde wijze. Wij zijn er trots op dat we én duurzaam én een financieel gezond bankbedrijf zijn. De ASN Bank streeft ernaar koploper te blijven met haar duurzame beleggingsbeleid. Wij laten ons leiden door wat wij en onze klanten belangrijk vinden: een leefbare wereld voor iedereen, nu en in de toekomst.

17

De ASN Bank is een zelfstandig opererende, duurzame bank met een eigen bankvergunning, eigen beleid en een eigen statutaire directie. De ASN Bank staat onder toezicht van de Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. SNS Bank N.V., onderdeel van SNS REAAL N.V., is de enige aandeelhouder van de ASN Bank. Aangezien de ASN Bank onderdeel is van SNS Bank N.V., worden de financiële gegevens opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank N.V. KPMG Accountants heeft een goedkeurende verklaring afgegeven voor de jaarrekening van SNS Bank N.V.

4.1 Missie

Ons economische handelen is erop gericht de duurzaamheid van de samenleving te bevorderen. We werken mee aan veranderingen die zijn bedoeld om een einde te maken aan processen waarvan de nadelige gevolgen worden verschoven naar toekomstige generaties of worden afgewenteld op het milieu, de natuur en kwetsbare bevolkingsgroepen. Daarbij verliezen we niet de noodzaak uit het oog om op lange termijn een rendement te behalen dat het gezonde voortbestaan van onze bank waarborgt. Wij beheren de middelen die onze klanten ons toevertrouwen, op een wijze die recht doet aan hun verwachtingen.

De missie van de ASN Bank is uitgewerkt in ondernemingsprincipes, waaraan al onze producten en diensten moeten voldoen. Met onze bijzondere beleggingscriteria werken wij deze ondernemingsprincipes uit. Deze criteria vindt u in dit jaarverslag (bijlage 1).

4.2 Strategie

De ASN Bank wil als financieel dienstverlener bijdragen aan de realisatie van een duurzame samenleving. Hiertoe stellen wij in de eerste plaats eisen aan onszelf, zodat we onze beloften tegenover externe belanghebbenden – met name onze klanten – nakomen. Hoe doen wij dat onder meer?

- Wij leggen de lat steeds hoger bij het uitvoeren van ons werk, volgens strikte criteria op het gebied van duurzaamheid, eerlijkheid, transparantie, deskundigheid en betrouwbaarheid.

- Om onze missie te kunnen realiseren werken wij waar mogelijk samen met maatschappelijke partners die positief bijdragen aan onze doelstellingen, zowel organisaties als duurzaam opererende bedrijven.
- Wij initiëren duurzame ontwikkelingen en steunen belangrijke initiatieven van anderen op dit gebied. Als grootste duurzame bank van Nederland willen wij specialist zijn in duurzame vermogensopbouw en dé autoriteit in Nederland als het gaat om de combinatie van duurzaamheid en financieel rendement.
- De ASN Bank is een *direct writer*, dat wil zeggen dat wij rechtstreeks – via internet, telefoon en post – met de klant zakendoen.

4.3 Centrale thema's: mensenrechten en klimaat

Duurzaamheid is het leidende principe in alle werkzaamheden van de ASN Bank. Wij werken het brede begrip duurzaamheid op concrete wijze uit, bijvoorbeeld door ons aanbod van duurzame financiële producten op het gebied van sparen en beleggen. Daarbij scharen wij ons achter de algemeen erkende definitie uit het Brundtland¹-rapport: 'Duurzaamheid betekent voorzien in de behoeften van nu, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen.'

Vaak worden duurzaamheid en duurzame ontwikkeling gezien als een milieudoelstelling. Dat is echter niet terecht. Het streven naar duurzame ontwikkeling is in de eerste plaats ingegeven door rechtvaardigheid. Duurzaam handelen heeft tot doel een rechtvaardige verdeling van de welvaart te realiseren, nu en in de toekomst. Duurzaamheid heeft dus ook een sociale component. Daarom zijn onze centrale thema's mensenrechten en klimaat.

Mensenrechten

Het lijkt zo vanzelfsprekend: geen honger, geen kinderarbeid, geen slechte arbeidsomstandigheden, maar wel gezondheidszorg, onderwijs, gelijke rechten voor man en vrouw, vrij ondernemerschap, vakbonds- en persvrijheid. In veel landen valt op dit gebied nog een wereld te winnen. Daarom zetten wij ons in voor mensenrechten.

1) In 1987 verscheen het rapport *Our common future* van de Verenigde Naties, waarin duurzame ontwikkeling centraal stond. Dit rapport staat ook wel bekend als het Brundtland-rapport, naar Gro Harlem Brundtland, de toenmalige voorzitter van de commissie.

Onder 'mensenrechten' verstaan wij zowel burgerrechten en politieke rechten, als economische en sociale rechten, bijvoorbeeld werknemersrechten. De grondslag van ons mensenrechtenbeleid is de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* uit 1948, en de internationale standaarden die daarop zijn gebaseerd. Wij onderzoeken altijd de mensenrechtensituatie in een land of bij een onderneming, voordat wij besluiten erin te beleggen. De laatste jaren hebben ondernemingen wereldwijd veel vooruitgang geboekt op het gebied van mensenrechten. In 2003 publiceerden de Verenigde Naties het document *UN Human Right Norms for Business*: een bundeling van internationale standaarden op het vlak van mensenrechten, die samen de verantwoordelijkheden van ondernemingen op dat gebied formuleren. Dat document was voor ons aanleiding – in overleg met onder andere Amnesty International – onze mensenrechtencriteria voor al onze beleggingen verder uit te werken. Daardoor is nu scherp geformuleerd wat wij bedoelen met bijvoorbeeld kinderarbeid, werknemersrechten en wapens.

Sindsdien is de discussie over de verantwoordelijkheden van ondernemingen bij mensenrechten in een stroomversnelling gekomen. Dat is de verdienste van John Ruggie, de speciale VN-vertegenwoordiger van de secretaris-generaal van de VN voor ondernemingen en mensenrechten. Voor 2011 heeft hij de opdracht in kaart te brengen welke rol en verantwoordelijkheden ondernemingen samen met landen hebben ten aanzien van mensenrechten.

Het Global Compact van de Verenigde Naties heeft het mensenrechtenbeleid van de ASN Bank aangewezen als voorbeeld van de manier waarop een bank invulling kan geven aan mensenrechten. Dit is gepubliceerd in de serie *Embedding Human Rights in Business Practice*. Het UN Global Compact is een initiatief van de Verenigde Naties om ondernemingen te stimuleren tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeid, milieu en corruptie in hun beleid op te nemen en uit te laten voeren.

Klimaat

Fossiele energie is al een paar eeuwen de motor van onze economie. Dat veroorzaakt een toenemende uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂ (kool-dioxide). Volgens wetenschappers warmt de aarde daardoor in snel tempo op. Om te voorkomen dat de opwarming catastrofale proporties aanneemt, is het noodzakelijk de uitstoot te beperken. Bovendien zijn aanpassingen nodig om de inmiddels onvermij-

delijke gevolgen van de opwarming op te vangen.

Wij dragen bij aan vermindering van broeikasgassen en het opvangen van de onvermijdelijke klimaatverandering door te beleggen en investeren in:

- energieopwekking zonder CO₂-uitstoot en activiteiten met een zo laag mogelijke uitstoot van broeikasgassen; zo investeren wij bijvoorbeeld in energiebesparing, duurzame energiebronnen, biobrandstoffen van de tweede generatie en energie-efficiency;
- activiteiten die het aanpassingsvermogen vergroten, zoals aan water gerelateerde activiteiten, microkredieten en armoedebestrijding.

Wij beleggen niet in fossiele energie en, vanwege de vele negatieve effecten, evenmin in kernenergie. Deze uitgangspunten gelden voor alle investeringen in bedrijven of instellingen. Bij de selectie van staatsobligaties houden wij ook rekening met de bijdragen die landen leveren aan vermindering van de CO₂-uitstoot en aanpassing aan de gevolgen van de opwarming van de aarde.

Ook met onze eigen bedrijfsvoering dragen wij bij door de CO₂-uitstoot zoveel mogelijk te beperken en de rest te compenseren.

Global Compact

Het Global Compact is een initiatief van de Verenigde Naties (VN) en promoot de maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen. Algemeen directeur Ewoud Goudswaard: 'De ASN Bank heeft in 2007 het Global Compact ondertekend als uitdrukking van haar decennia-lange betrokkenheid bij de tien doelstellingen van dit internationale VN-initiatief. Dit verslag laat zien hoe we daar in 2009 invulling aan hebben gegeven. Bijvoorbeeld met de ondertekening van de UN Global Compact Seal the Deal.' In bijlage 2 leest u op welke pagina's van dit jaarverslag en elders wij verslag doen volgens de tien principes van het Global Compact.

4.4 Maatschappelijke partners

Om onze missie te kunnen realiseren, werken wij waar mogelijk samen met maatschappelijke partners. Zij dragen positief bij aan onze doelstellingen en vergroten onze daadkracht. Onze partners zijn

voornamelijk maatschappelijke organisaties, maar ook duurzaam opererende bedrijven. Wij onderscheiden vier soorten partners:

■ **Strategische partners**

Met onze strategische partners onderhouden wij een langdurig, inhoudelijk samenwerkingsverband, om invulling te geven aan onze missie. Daarnaast werken we met deze partners samen voor communicatie- en wervingsdoelstellingen. Sommige strategische partners zijn ook productpartners.

■ **Renteschenkingspartners**

Onze klanten kunnen (een deel van) de rente op

bepaalde spaarrekeningen rechtstreeks aan deze partners schenken

■ **Productpartners**

Wij ondersteunen deze partners via bepaalde producten, bijvoorbeeld de Waddenvereniging via het ASN Waddendeposito.

■ **Marketingpartners**

Incidenteel maken wij gebruik van de communicatiekanalen van onze marketingpartners om onze wervings- en communicatiedoelstelling te realiseren. Andersom bieden wij onze marketingpartners ook toegang tot onze communicatiekanalen.

20

<i>Naam organisatie</i>	<i>Strategische partner</i>	<i>Renteschenkingspartner</i>	<i>Product-partner</i>	<i>Marketing-partner</i>
Amnesty International	X	X		
Astma Fonds		X		
Cordaid Kinderstem	X	X	X	
Cordaid Microkrediet	X		X	
Dierenbescherming		X		
Greenpeace	X	X		
Humanistisch Verbond		X		
Landelijke Vereniging van Wereldwinkels		X		X
Milieudefensie		X		
Natuur en Milieu / Zeekracht	X			
Nederlandse Kankerbestrijding/ KWF		X		
Oxfam Novib	X	X	X	
Pax Christi		X		
Plan Nederland		X	X	
Solidaridad		X		
Vogelbescherming				X
Waddenvereniging			X	

4.5 De ASN Bank in actie

Om onze maatschappelijke rol verder in te vullen, kiezen we ervoor belangrijke maatschappelijke kwesties actief aan te pakken. De noodzakelijke doorbraak van duurzame energie bijvoorbeeld kan niet tot stand komen zonder de betrokkenheid en participatie van particulieren en organisaties. Daarom werken wij samen met Zeekracht, een initiatief van Stichting Natuur en Milieu, Eneco en de ASN Bank. Zeekracht betreft burgers actief bij windenergie om druk te zetten op de overheid om wind op zee mogelijk te maken.

Voor de Wereld van Morgen

Een andere manier om dit aspect in te vullen, is onze website voor 'duurzame doeners', Voor de Wereld van Morgen. Op dit internetplatform is iedereen

welkom die iets wil bijdragen aan duurzaamheid, mensenrechten en andere relevante onderwerpen. Hoewel wij het platform faciliteren en beheren, bepalen de gebruikers de inhoud. Wij bieden hun de kans ideeën aan te dragen, acties te starten, medestanders te zoeken en tot uitvoering van acties over te gaan. Het aantal leden van Voor de Wereld van Morgen nam toe van circa tweeduizend eind 2008 tot ongeveer achttienduizend eind 2009.

Op Voor de Wereld van Morgen voeren wij ook acties die niet passen op de servicegerichte website www.asnbank.nl, maar waarmee wij wel invulling geven aan onze missie. In 2009 waren dat bijvoorbeeld een tekenactie samen met Kids for Animals, een fotowedstrijd samen met Cordaid Kinderstem en een actiepagina rond de Klimaatop in Kopenhagen.

4.6 Dialoog met belanghebbenden

Als transparante bank overleggen wij vaak met de personen en organisaties die belangrijk voor ons zijn. Wij hechten waarde aan de mening van klanten, maatschappelijke organisaties en medewerkers over onze koers. Hun inbreng speelt een belangrijke rol in onze afweging welke onderwerpen voor ons van wezenlijk belang zijn. Het resultaat van dit proces is dat wij hebben gekozen voor de twee hoofdthema's mensenrechten en klimaat. Ook al gebruiken wij informatie uit het overleg met belanghebbenden om onze werkwijze bij te stellen, dan wil dat niet zeggen dat onze aanpak voortdurend verandert. Stabiliteit en continuïteit zijn immers ook belangrijke waarden van ons beleid.

Communicatie met klanten

Onze klanten informeren wij via de jaarverslagen van de bank en de ASN Beleggingsfondsen over ons beleid en onze activiteiten. In de communicatie speelt onze website, www.asnbank.nl, een steeds grotere rol. Wij informeren onze klanten tevens via het klantenmagazine Spaarmotief, dat in 2009 vijf keer verscheen, met aparte versies voor spaar- en beleggingsklanten. Klanten die daar prijs op stellen, ontvangen tevens vijf maal onze e-mailnieuwsbrief.

Omdat wij het belangrijk vinden onze klanten ook persoonlijk te ontmoeten, organiseren wij regelmatig klantenbijeenkomsten. In 2009 was er voor het eerst sinds jaren geen Dag van het Ethisch Beleggen; in plaats daarvan zullen wij ons vijftigjarige jubileum in 2010 met een grote groep klanten vieren. Wel organiseerden wij een uitstekend bezochte Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de ASN Beleggingsfondsen.

De meningen en standpunten van onze klanten vormen belangrijke uitgangspunten van ons beleid. Daar deden wij in 2009 een groot onderzoek naar. Hieruit bleek dat onze klanten over het algemeen zeer sterk betrokken zijn bij duurzaamheid. 34% richt zich op duurzaamheid in alle aspecten, 32% heeft de focus op rechtvaardigheid en 22% op milieu. Duidelijk werd ook hoe klanten willen dat wij hun geld investeren: niet in kinderarbeid, wapens, en bedrijven die verkwistend omgaan met natuurlijke bronnen. En wel in onder meer ondernemers in ontwikkelingslanden, duurzame productiebossen, producenten van duurzame technologie, windmolens op zee, hergebruik van afval, medicijnen, biologische en fairtrade producten, en dierenwelzijn.

Voor klanten met vragen en behoefte aan advies zijn onze medewerkers van het KlantContactCentrum (KCC) van maandag tot en met vrijdag telefonisch te bereiken via het gratis nummer 0800 - 0380. Klanten kunnen ook via e-mail en schriftelijk vragen stellen.

Raad van Advies

Het overleg met belanghebbenden krijgt structureel vorm in de Raad van Advies van de ASN Bank. Deze is samengesteld uit vertegenwoordigers met uiteenlopende maatschappelijke achtergronden (de samenstelling vindt u in bijlage 5). De directie heeft in 2009 vier maal met de Raad van Advies gesproken om de opvattingen van de leden over het beleid van de ASN Bank te horen. Daarbij heeft de Raad van Advies de directie gevraagd en ongevraagd geadviseerd. De raad toetste het beleid van de ASN Bank aan onze duurzame missie en aan de concrete, duurzame criteria die we daarvoor hebben opgesteld. Die criteria zijn onder meer uitgewerkt in de ASN Bank Issuepapers, die ons handvatten bieden bij het beoordelen van investeringen en beleggingen in verschillende sectoren, zowel voor milieu als voor mensenrechten. Ook deze issuepapers werden in het overleg met de raad besproken. Bij het bespreken van het duurzaamheidsbeleid kwam ook de score van onze bank in de Eerlijke Bankwijzer aan de orde. Tevens bespraken de directie en Raad van Advies de commerciële en financiële ontwikkeling van de ASN Bank in 2009, waaronder de betaalrekening, en de koers voor de komende jaren.

Maatschappelijke organisaties en initiatieven

Wij hebben tevens zeer regelmatig overleg met maatschappelijke organisaties in uiteenlopende forums en zijn aanwezig bij evenementen en seminars. Ook steunen wij duurzame initiatieven, bijvoorbeeld via de internetcommunity Voordewereldvanmorgen.nl. Een selectie uit onze activiteiten in 2009 vindt u in hoofdstuk 5.

Medewerkers

Zoals gezegd zijn ook de medewerkers belangrijke belanghebbenden van de ASN Bank. Met hen communiceren wij onder meer via afdelingsoverleggen, het ASN Handboek, dat medewerkers wegwijs maakt in de organisatie, het intranet, de e-mailnieuwsbrief Info(r)mail en via personeelsbijeenkomsten en andere interne bijeenkomsten. Het human resources-beleid bespreken wij verder in hoofdstuk 8.

‘Geld is heel bepalend voor het verduurzamen van de samenleving’

22

Directeur Mirjam de Rijk van Natuur en Milieu zoekt samenwerking met zusterorganisaties over de grenzen om het klimaatprobleem te lijf te gaan. ‘We moeten van de Big Five naar de Big Six’.

‘Natuur en Milieu probeert met grote, aansprekende plannen te komen voor grote problemen. Zoals Zee-kracht, waarmee je je eigen windmolen kunt “bouwen”, en een actieplan voor één miljoen elektrische auto’s. We bemoeien ons ook steeds meer met de economie: met belastingvergroening bijvoorbeeld en de vraag of ons pensioen goed wordt belegd. Omdat geld, en dan vooral de grote geldstromen, heel bepalend zijn voor het verduurzamen van de

samenleving. We hebben goede ingangen bij het bedrijfsleven en de politiek. En we mengen ons veel in het publieke debat, zodat de politiek weet dat ze ons serieus moet nemen.

Vorig jaar organiseerden we op het hoofdkantoor van Rem Koolhaas een diner met de CEO’s van een aantal grote bedrijven. Zij kwamen met een concrete oproep aan premier Balkenende: zorg dat er over tien jaar geen kolencentrales meer zijn die CO₂ uitstoten; dat alle auto’s een derde minder CO₂ uitstoten dan nu; en dat alle huizen in 2020 zijn geïsoleerd. De politiek zegt wel eens dat het bedrijfsleven tegen milieubeleid is. Niet dus. Tien dagen later gingen we bij premier Balkenende op de thee.

Dioxine

Een ander succes was de ‘green deal’. Dat waren

voorstellen om de crisis tegen te gaan en het milieu te sparen, zoals extra geld voor huisisolatie en windenergie. En het Actieplan Elektrisch Rijden, dat door de politiek is overgenomen. Dit kabinet is niet moediger dan vorige kabinetten, integendeel. Het eerste Paarse kabinet heeft bijvoorbeeld de belasting sterk vergroend. En toen dioxine werd ontdekt in melkproducten, nam minister Nijpels meteen maatregelen. De politiek handelde toen sneller. Nu laten politici meer hun oren hangen naar wat het bedrijfsleven wil.

De wereld is absoluut onvoorspelbaar. De komende tien jaar moet wél de klimaatverandering gekenterd worden; dat staat vast. Milieu is geen losstaand thema, maar houdt verband met verkeer, ruimtelijke inrichting, landbouw, energiepolitiek. Als Natuur en Milieu zullen we ons meer internationaal richten. We gaan samenwerking zoeken met internationale zusterorganisaties. En we willen samen met mensen en met organisaties en bedrijven de beslissers oproepen om veel meer werk te maken van het klimaatprobleem.

Big Six

Het is goed dat de ASN Bank een platform heeft voor 'de wereld van morgen', waar veel initiatieven elkaar kunnen vinden. En het is goed dat ASN-klanten die een rekening Ideaalsparen openden, gratis lid konden worden van Zeekracht. We zouden het fijn vinden als de ASN Bank, bijvoorbeeld via een markt, de meer vermogende klanten in contact brengt met organisaties als Natuur en Milieu. Er zijn veel mensen die graag rechtstreeks een project willen sponsoren. Omgekeerd kunnen wij de ASN blijven helpen door informatie te geven, door mee te denken over milieubeoordelingen van bedrijven, dus over welk bedrijf aan milieuvervuiling doet.

Ik hoop dat mensen zich steeds meer bewust worden van de consequenties en reikwijdte van hun handelen. Dat jouw geld invloed heeft en dat mensen zich ervan bewust worden dat het de ontwikkelingslan-

Biografie

Mirjam de Rijk (1962) begon haar carrière als jongerenwerker in een buurthuis in Deventer. Daarna was ze actief als journalist, onder andere bij Trouw, HP/De Tijd, Intermediair, FNV Magazine en De Groene Amsterdammer. Van 1999 tot 2004 was ze actief voor Groen-Links, eerst als partijvoorzitter, later in de Eerste Kamer. Sinds 2005 is ze algemeen directeur van Stichting Natuur en Milieu. Tevens is ze lid van de Raad van Advies van de ASN Bank.

den zijn die de klappen krijgen van ons gedrag. Bij Natuur en Milieu hebben we het vaak over de Big Five die het meest bepalend zijn voor je milieu-impact: vliegen, autorijden, vlees eten, groene energie gebruiken en je huis isoleren. Eigenlijk zou het de Big Six moeten zijn. Als zesde: je geld, waaronder je pensioen, duurzaam onderbrengen.'

5. Werken aan een duurzame toekomst

In 2009 ondervond de wereld nog steeds de gevolgen van de financiële crisis, terwijl de dreiging van de klimaatcrisis sterker werd. In deze omstandigheden bewees duurzaam bankieren – dat begint met volledige transparantie – zijn waarde. Wij zetten ons in 2009 in om de klimaatdreiging om te zetten in nieuwe kansen, terwijl mensenrechten onverminderd onze aandacht hadden. Het aantal klanten nam toe met netto 61 duizend (15%) tot ruim 480 duizend eind 2009, en het vermogen onder beheer met € 1,6 miljard tot € 7,5 miljard. Daarmee bleek ook in 2009 dat duurzame keuzes leiden tot een financieel gezond bankbedrijf.

25

Duurzaam beleggen is gericht op het creëren van maatschappelijke meerwaarde op de lange termijn. Dat uitgangspunt sprak ook in 2009 veel mensen aan. De toevertrouwde middelen (het saldo op de spaarrekeningen en de ASN Bankrekening) namen boven verwachting toe tot € 6,3 miljard, een groei van 28%. Deze groei realiseerden wij onder meer door ASN Ideaalsparen, ASN Méersparen en ASN Jeugdsparen.

De omvang van de ASN Beleggingsfondsen nam in 2009 toe met € 210 miljoen, een stijging van 21% ten opzichte van 2008. Deze stijging kwam voor 55% op het conto van koerstijgingen en voor 45% van nieuw ingelegd vermogen.

Wij waren actief in duurzame financieringen via het ASN Groenprojectenfonds en de ASN Bank zelf. Zo financierden we bijvoorbeeld projecten van windparken op zee en zonne-energie, waterschappen, ziekenhuizen, gemeenten en woningcorporaties.

Uitbreiding service: de ASN Bankrekening

U verwacht van ons een transparante, snelle, correcte dienstverlening. Die konden wij uitbreiden met de introductie van de ASN Bankrekening begin 2009. Deze duurzame betaalrekening maakt mogelijk te 'betalen met idealen'. In totaal openden bijna 33 duizend klanten een ASN Bankrekening. In oktober werd de rekening uitgebreid met de mogelijkheid te betalen met iDEAL.

Aanscherping duurzaamheidsbeleid

In 2009 investeerden we onverminderd in duurzaamheid. Wij toetsten alle nieuwe investeringen aan onze duurzame beleggingscriteria, die zijn geconcentreerd op de thema's mensenrechten en klimaat. De uitvoering van ons eigen duurzame stembelief is in 2009 fors uitgebreid. Wij schreven drie nieuwe issuepapers, waarin we ons duurzaamheidsbeleid uitwerken. Zeven issuepapers zijn herzien. Alle tien papers vindt u op www.asnbank.nl → Beleggen → Beleggingsbeleid.

In het kader van onze transparantie publiceerden wij wederom als enige bank in Nederland informatie over de CO₂-intensiteit van drie beleggingsfondsen: het ASN Aandelenfonds, ASN Small & Midcap fonds en ASN Milieu & Waterfonds (zie hoofdstuk 6). Dit maakt voor onze beleggers helder hoeveel hun beleggingen bijdragen aan een vermindering van de CO₂-uitstoot. Deze carbon footprint is van nog geen enkel ander beleggingsfonds in Nederland openbaar. Met deze uitwerking van ons duurzaamheidsbeleid voor klimaat lopen wij al drie jaar voorop in de financiële sector, zowel in Nederland

als internationaal. In 2009 realiseerden wij opnieuw een sterke reductie van de carbon footprint van het ASN Aandelenfonds en het ASN Small & Midcap Fonds, terwijl de CO₂-uitstoot van het ASN Milieu & Waterfonds licht daalde.

5.1 Op de bres voor mensenrechten

Wij gaven onze eerste beleidspijler, mensenrechten, in 2009 volop aandacht. Zowel indirect via onze acties voor het klimaat – de opwarming van de aarde treft immers juist de mensen in ontwikkelingsgebieden – als direct. Een greep uit de activiteiten en resultaten:

- Dankzij onze marketinginspanningen bereikte het ASN-Novib Fonds, dat investeert in micro-kredietinstellingen, de mijlpaal van € 100 miljoen ingelegd vermogen (zie hoofdstuk 7). Aan het eind van het jaar was al ruim € 120 miljoen in het fonds belegd.
- Namens ASN Jeugdsparers schonken wij uit eigen middelen € 225.000 aan projecten voor straatkinderen; namens klanten met een rekening ASN Méersparen ging € 100.000 naar projecten tegen kinderarbeid.
- Samen met Cordaid Kinderstem organiseerden wij een fotowedstrijd voor kinderen wereldwijd. De winnaar in Nederland, Anne Leenstra (13), zet zich als ambassadeur ASN Jeugdsparen 2009 een jaar lang in voor straatkinderen.
- In februari werden de ASN Bank Mediaprijzen (Zilveren Zebra) toegekend aan Robert van de Griend voor zijn artikel *De Illegalencarrousel* en naar Maria Mok en Meral Uslu voor hun documentaire *Kruispost*.
- Wij sponsorden een team van vier medewerkers van de ASN Bank en SNS Asset Management die in juni de Oxfam Novib Trailwalker liepen. Daarmee brachten zij ruim 6400 euro bijeen voor onderwijsprojecten van Oxfam Novib.
- In het kader van onze decennialange betrokkenheid bij de Wereldwinkels sponsorden wij de viering van hun veertigjarige bestaan en maakten het jubileumboek *Publiek geheim - de mensen van de Wereldwinkel* mede mogelijk.
- Op 28 september tekenden wij een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Oxfam Novib, waarin wij de samenwerking intensiverden.
- Dat wij niet in wapens investeren leidde in oktober tot een vermelding in de 'Hall of Fame' van de publicatie *Worldwide investments in cluster munitions; A shared responsibility*.

- De ASN Foundation steunde onder meer Movies that Matter, Stichting Gered Gereedschap, de Campagne tegen Wapenhandel, Stichting Vredeswetenschappen, SIGN (het schoolvoedingsprogramma Ghana-Nederland), Malaria No More!, Stichting Lion Heart Foundation, Stichting Vluchteling, Ujima Foundation, Stichting Care Foundation The Gambia en Cordaid Kinderstem/CHAP (Childhope Asia, Filipijnen).
- Wij zonden de ondernemingen in het ASN Beleggingsuniversum een brief over het zestigjarige bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

5.2 In actie voor het klimaat

De berichten over de ernst van de klimaatcrisis werden in 2009 dringender. Wetenschappers kwamen met nieuwe berekeningen waaruit bleek dat de wereld in het jaar 2050 de CO₂-uitstoot met de helft moet hebben verminderd om de temperatuur niet meer dan 2°C te laten stijgen. Eind oktober riep de Club van Rome in de Verklaring van Amsterdam op tot dringende actie om het toenemende risico van een catastrofale klimaatverandering af te wenden. De Klimaatconferentie in Kopenhagen vormde een overwegend teleurstellende afsluiting van het jaar.

De ASN Bank zette zich in 2009 op vele manieren in om de CO₂-uitstoot te helpen reduceren en het klimaat onder de aandacht te brengen. Dat deden wij zowel via onze bankactiviteiten als via acties. Een greep daaruit:

- Wij financierden mede twee grote duurzame energieprojecten: Belwind, een windmolenpark voor de Belgische kust, en NPG Willebroek, een groot zonne-energieproject in België. Bovendien financierden wij vanuit het ASN Groenprojectenfonds diverse projecten op het gebied van duurzaam bouwen, zoals het duurzame TNT Green Office.
- De CO₂-uitstoot van onze aandelenbeleggingsfondsen was ook in 2009 beduidend lager dan die van de MSCI-index (zie verder hoofdstuk 6).
- Wij discussieerden mee in uiteenlopende debatten en werkgroepen. Directeur Jeroen Jansen debatteerde onder meer op de 'Winddag 2009' op 14 juni met minister Cramer van VROM, sprak op het partijcongres van GroenLinks in november en was die maand ook over het klimaat te horen op BNR Radio.
- We zetten ons in voor Zeekracht, het initiatief van Stichting Natuur en Milieu om met steun van burgers windmolenparken in de Noordzee te realiseren. Zo deden we mee aan acties om Zeekracht in de publiciteit te brengen. Bij een actie van half april tot half juli meldden 3725 klanten die een rekening ASN Ideaalsparen openden, zich bij Zeekracht aan voor een jaar lang gratis lidmaatschap.

Klimaatconferentie Kopenhagen

Van 7 t/m 18 december vond de Klimaatconferentie van de Verenigde Naties te Kopenhagen plaats. Vertegenwoordigers van bijna tweehonderd landen kwamen bij elkaar om een besluit te nemen over een toekomstig klimaatakkoord. In de aanloop naar deze conferentie maakten wij ons op uiteenlopende manieren sterk voor een krachtig klimaatakkoord:

- In september sponsorden we de filmpremière van *Age of Stupid* in Amsterdam. Deze film van regisseur Franny Armstrong en producente Lizzie Gillett brengt het klimaatprobleem op indringende wijze onder de aandacht.

Piet Sprengers over Kopenhagen

Het hoofd Duurzaamheidsbeleid van de ASN Bank, Piet Sprengers, reisde met de Klimaattrein naar Kopenhagen om de ASN Bank te vertegenwoordigen tijdens de Klimaatconferentie in december. Hij bracht verslag uit op de website Voor de Wereld van Morgen. Zijn conclusie luidt, kort samengevat: 'Er is minder uitgekomen dan ik had gehoopt. Dat is niet per se verkeerd. Door een paar maanden "uitstel" krijgt de wetenschap de kans om de resultaten van onderzoeken in te brengen, en zo de noodzaak om in actie te komen verder te onderbouwen. Ik vind wel dat veel politici het hebben laten liggen. De landen die echt een goed akkoord wilden sluiten, konden het onderhandelingsproces onvoldoende beïnvloeden. De VS kon moeilijk toezeggingen doen. China wilde wel afspraken maken, maar zonder internationale controle op de resultaten. Hierdoor ging de discussie meer over de procedures dan de inhoud. Het is tijd voor een nieuwe manier van onderhandelen, die niet draait om macht en eigenbelang, maar om de urgentie om samen in actie te komen. En ik ben enorm gesterkt in de overtuiging dat de ASN Bank echt moet doorzetten met waarmee zij bezig is.'

- We ondertekenden in september het *Investor Statement on the urgent need for a global agreement on climate change*. Daarin deden 191 beleggingsinstellingen, zoals pensioenfondsen en banken, een krachtige oproep tot een wereldwijde overeenkomst om de financiële stromen te sturen die noodzakelijk zijn om de klimaatverandering aan te pakken.
- In november ondertekenden wij de verklaring waarin tien Nederlandse banken vroegen om robuuste beslissingen in Kopenhagen en stimulering door de overheid van duurzame energie.
- Wij ondertekenden het Kopenhagen Communiqué, een oproep van The Prince of Wales's Corporate Leaders Group on Climate Change namens 950 bedrijven van over de hele wereld. Zij riepen de onderhandelaars van de klimaatop om zich hard te maken voor een wereldwijd, sterk, rechtvaardig en effectief klimaatverdrag.

5.3 Samenwerking met organisaties en burgers

Om een duurzame wereld te realiseren moeten ondernemingen, banken, overheden, organisaties en burgers de handen ineen slaan. Vanuit die overtuiging werken wij met uiteenlopende personen en organisaties samen. Over de aard van die samenwerking leest u meer in hoofdstuk 4. Hier vermelden wij

enkele hoogtepunten van de samenwerking in 2009:

- ASN-directeur Jeroen Jansen nam zitting in de programmaraad MVO Nederland om mede koplopers op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen te vertegenwoordigen in de raad.
- Wij zetten onze steun aan Zeekracht voort. Dit burgerinitiatief van Stichting Natuur en Milieu streeft naar windmolenparken in de Noordzee. In november kreeg Zeekracht van de overheid (ontwerp)vergunningen voor de bouw van de eerste parken.
- Wij maakten mede de eerste Idealendag mogelijk die Trouw, Greenish en Impulsis op zaterdag 10 oktober organiseerden.
- In 2009 stelden wij de ASN Bank Wereldprijs van € 20.000 ter beschikking op Voor de Wereld van Morgen, de internetcommunity voor duurzame doeners die wij faciliteren. Bijna vijfhonderd duurzame ideeën dongen mee naar de prijs. De prijs voor het meest uitvoerbare, originele duurzame idee ging naar Treemagotchi. Deze widget biedt mensen kennis over duurzaamheid, verandert hun houding én bewerkstelligt gedragsveranderingen. Met de prijs gaan de initiatiefnemers een nieuwe, verbeterde versie ontwikkelen. De prijs werd uitgereikt tijdens een geanimeerde avond voor leden van Voor de Wereld van Morgen in Felix Meritis.

Duurzaamheid belicht in Het Gesprek

In juni en juli zonden wij op de tv-zender Het Gesprek het programma *Voor de Wereld van Morgen* uit. In zes afleveringen besprak presentator Max Christern over duurzame onderwerpen met betrokken gasten. ASN-duurzaamheidsspecialist Dorine Putman verwoordde telkens het ASN-standpunt.

Aan de orde kwamen onder meer:

- 16 juni: *Duurzame energie* met Mirjam de Rijk, directeur van stichting Natuur en Milieu en Gerhard Mulder, kandidaat voor de Europese verkiezingen voor D66 en werkzaam bij de ABN Amro.
- 23 juni: *Ethisch beleggen* met Kris Douma, actief PvdA-lid en verantwoordelijk voor de duurzame beleggingen van pensioenuitvoerder MN Services, en Piet Sprengers, hoofd Duurzaamheidsbeleid van de ASN Bank.
- 30 juni: *Duurzaam bouwen* met architect Paul de Ruiter.
- 7 juli: *Fair trade* met Coen de Ruiter, vertrekkend directeur van Max Havelaar, en Gerard Rutte, supermarktaadviseur en -deskundige.
- 9 juli: *Duurzaam samenleving* met Ruud Koornstra, directeur-groootaandeelhouder van Tendris Holding en Natasja van den Berg, auteur van het boek *Praktisch idealisme*.

De laatste aflevering was een samenvatting van de voorgaande uitzending. Alle afleveringen zijn nog te zien op www.hetgesprek.nl/archief.

5.4 Erkenning van onze inzet

In januari 2009 werd de Eerlijke Bankwijzer opgericht. Dit initiatief van Oxfam Novib, Amnesty International, Milieudefensie en FNV Mondiaal wil maatschappelijk verantwoord ondernemen bevorderen bij Nederlandse banken, met steun van de consument. De ASN Bank bleek een van de duurzaamste banken in de vergelijking te zijn.

Dat onze duurzame diensten en producten erkenning vinden bij het publiek en bij specialisten, blijkt onder meer uit de volgende prijzen en eervolle vermeldingen:

- De ASN Bank won de Topper Award 2009 van de Consumentenbond, samen met Triodos Bank en de Rabobank. 'De winnaars. In tijden van financiële turbulentie een rots in de branding. En nog winst gemaakt ook!' schreef de Consumentenbond op zijn website.
- In het Duurzaamheidkompas #2 2009 van Market-Response en Schuttelaar & Partners stond de ASN Bank als enige bank in de top tien van duurzame merken. Dit kompas geeft de publieke opinie over duurzaamheid weer.
- Het ASN Milieu & Waterfonds kreeg voor het derde jaar op rij de Groene Stier, ofwel de Gouden Stier voor het beste duurzame product. Het won tevens de Lipper Fund Award in de categorie Global Small and Midcap. Het ASN Obligatiefonds ontving een Morningstar Award en behaalde in september de tweede plaats in de top honderd van beleggingsfondsen van het weekblad Elsevier.

Wij zijn trots op deze successen en danken onze klanten, medewerkers en specialisten die hebben geholpen ze te realiseren. In 2010 blijven we ons inzetten om dit niveau te handhaven.

5.5 2010: verder werken aan een duurzame toekomst

Wij kunnen ons al bijna vijftig jaar inzetten voor duurzaamheid dankzij het vertrouwen dat u, onze klant, ons schenkt. Om dat vertrouwen te verdienen zijn wij transparant over onze diensten en activiteiten. Bovendien willen we dat zowel ons duurzaamheidsbeleid als onze dienstverlening aansluit bij uw wensen. Dat gaan wij in 2010 op onder meer de volgende manieren realiseren:

- Aan de belangrijkste duurzame thema's van de ASN Bank, mensenrechten en klimaat, voegen wij in 2010 een extra aandachtsgebied toe: biodiversiteit. In 2009 bereidden we dit al voor. Zo maken

we inmiddels deel uit van de werkgroep *Betalen voor Biodiversiteit* van het Ministerie van VROM. Ook hebben we de Verklaring Coalitie Biodiversiteit 2010 ondertekend.

- Wij gaan het duurzaamheidsbeleid verder versterken door de samenhang te vergroten en door te meten of ons duurzaamheidsbeleid ook echt leidt tot investeringen die bijdragen aan betere mensenrechten, klimaatbeheersing en behoud van de biodiversiteit. Dit noemen we monitoring. De ASN Bank loopt daarin voorop in Nederland.
- Om onze klanten te betrekken in onze beleidsvorming, doen wij in 2010 een onderzoek naar wat Nederlanders – onder wie klanten en prospects – vinden van de bank van de toekomst. Hierin komen diverse onderwerpen aan bod, zoals service, producten, visie en beleid op het gebied van duurzaamheid, de rol van banken in de maatschappij en de relatie tussen klant en bank.

Jan Gruiters, directeur van IKV Pax Christi:

'Soms is je aanwezigheid in een conflictgebied al een steun'

Jan Gruiters, directeur van IKV Pax Christi, over zijn niet aflatende inzet voor wereldvrede:

'Vergeet niet: onze lokale partners in conflictgebieden hebben niet de luxe om de moed te verliezen.'

30

'Het vraagstuk van oorlog en vrede heeft me altijd gefascineerd. Vooral de vraag: welke keuzes zou ik zelf maken in een oorlogssituatie? Dat heeft ongetwijfeld ook te maken met opgroeien in de jaren zestig, toch een periode die in het teken stond van verwerking van de Tweede Wereldoorlog. In praktische zin heeft het ertoe geleid dat ik me al jong ben gaan inzetten voor de vredesbeweging.

Die vredesbeweging is nu een andere dan toen ik me erbij aansloot. De grote demonstraties tegen kruisraketten van de jaren tachtig, die zijn voorbij.

Toen was de bedreiging ook duidelijker, het ging om onze eigen veiligheid. Maar sinds de val van de Muur heeft de dreiging van de Koude Oorlog plaatsgemaakt voor gewelddadige burgeroorlogen verder weg. Afrika, het Midden-Oosten, Afghanistan. Die zijn ook lastiger uit te leggen, want ze zijn minder zwart-wit. De strijd speelt zich af tussen bevolkingsgroepen en heeft vaak een chronisch karakter. Neem nu Oost-Congo, waar geen oorlog is, maar ook geen vrede. De grens tussen dader- en slachtofferschap loopt er vaak door het hart van dezelfde persoon. Verklaar dat maar eens aan een buitenstaander.

'Maar u bent er toch al?'

Dat neemt niet weg dat we achter de schermen mooi werk kunnen verrichten. Zo hebben we bemiddeld bij vredesovereenkomsten in Colombia en Soedan. En hielpen we in Oost-Congo bij het opzetten van een netwerk van honderden 'veiligheidscommissies'. De burgers in deze commissies signaleren be-

dreigingen en hebben daarover contact met lokale bestuurders en leger- en politieleiders. Daarmee kunnen conflicten voorkomen worden. Ook hebben we andere belangrijke contacten tot stand gebracht, zoals met de VN-vredesmacht, andere ontwikkelingswerkers, Europarlementariërs, enzovoort. Onze rol is vooral die van bruggenbouwer en kennismakelaar. Heel belangrijk, want als wij in zo'n vergeten conflictgebied arriveren, is er vaak nog niets of niemand om te helpen, is er geen enkele infrastructuur. Andere hulporganisaties kunnen meestal pas in actie komen zodra het conflict is geluwd.

Soms is alleen je aanwezigheid al een grote steun. Ik weet nog goed: een van mijn eerste reizen, Noord-Oeganda, waar net oorlog was uitgebroken. Ik arriveerde bij een vluchtelingenkamp en trok mijn opschrijfboekje om te noteren wat ik allemaal kon doen. Zegt een man daar tegen mij: 'Iets doen? Maar u bent er toch al?' Alleen al de wetenschap dat niet de hele wereld zijn ogen sluit voor het onrecht dat gaande is, maakt soms het verschil. De betekenis daarvan laat zich niet overschatten.

Jonge gezichten

Trots zijn we op onze succesvolle actie tegen clustermunitie. Op ons initiatief en na jaren actievoeren is er een internationaal verdrag dat dit akelige wapentuig verbiedt. In oktober 2009 hebben we een onderzoeksrapport gepubliceerd over investeringen door financiële instellingen in clustermunitie. Dat leidde tot acties en debatten in meer dan tien landen. In december nam de Tweede Kamer een motie aan die investeringen in clusterbommen verbiedt. Overigens figureerde de ASN Bank in dat rapport in de *Hall of Fame* van financiële instellingen met een voorbeeldfunctie. Dat mag ook best gezegd worden.

Hoewel het tegenwoordig lastiger is om mensen op de been te krijgen, zie ik ook hoopvolle ontwikkelingen. De huidige generatie jongeren is erg betrokken. De afgelopen twee, drie jaar zijn de jongerenactiviteiten van Pax-it, onze jongerentak, steevast overtekend. Hartverwarmend, al die jonge gezichten tijdens de Nacht van de Vrede die we organiseren op 21 december, de internationale Dag van de Vrede. De samenleving individualiseert, maar daarmee neemt ook het verlangen toe om ergens bij te horen, om betrokken te zijn en het leven betekenis te geven. Ook altijd mooi: de uitreiking van de jaarlijkse scriptieprijs 'Visies op Vrede' voor studenten, gesponsord door de ASN Bank. Dat is trouwens niet de enige activiteit waarbij we samen met de bank optrekken: de ASN Bank helpt ons al jaren bij

Biografie

Jan Gruiters (1956) studeerde Informatica en Bestuurskunde. Hij werkte onder andere voor Komitee 'Kruisraketten Nee', de Raad van Kerken in Nederland en Pax Christi. In 1989 en 1991 organiseerde hij de eerste nationale oecumenische Kerkendagen in Nederland. In de jaren negentig reisde hij intensief in Afrika, in het bijzonder in Soedan. Sinds 2000 is hij directeur van Pax Christi. In die hoedanigheid gaf hij in 2005 leiding aan de integratie van IKV en Pax Christi, waarna hij in 2006 werd benoemd tot algemeen directeur van deze nieuwe organisatie, IKV Pax Christi. Ook was Gruiters enkele jaren voorzitter van het platform van Thematische Medefinancieringsorganisaties en is hij onder meer bestuurslid van Development Policy Review Network, een organisatie die vanuit verschillende disciplines een bijdrage wil leveren aan vernieuwing van internationale samenwerking.

31

het mobiliseren van financiële steun, waarvoor we zeer erkentelijk zijn.

Luxe

Kijk ik naar de toekomst van de vredesbeweging, dan zie ik veel mogelijkheden voor mondiaal burgerschap dat gebruik maakt van sociale netwerken op het internet. Een massademonstratie krijgen we misschien niet meer van de grond, maar je kunt wel via het internet burgers massaal mobiliseren om in actie te komen tegen onrecht en zo kwesties op de politieke agenda te krijgen. Zeker als we dit in internationaal verband oppakken.

Hoopgevend is dat het aantal gewapende conflicten sinds 1989 jaarlijks afneemt. Hoewel je dat misschien niet direct gelooft als je de kranten leest. Ook het eerste decennium van de nieuwe eeuw was vol van strijd. Of ik daar wel eens moedeloos van word? Ik denk dan: onze lokale partners in conflictgebieden hebben niet eens de luxe om de moed te verliezen. Als je daarbij stilstaat, heb je toch elke keer weer de gedrevenheid om je in te spannen voor een vreedzame toekomst. Een wereld waarin iedereen vrij van angst kan gaan slapen en 's ochtends in vrede aan de nieuwe dag begint.'

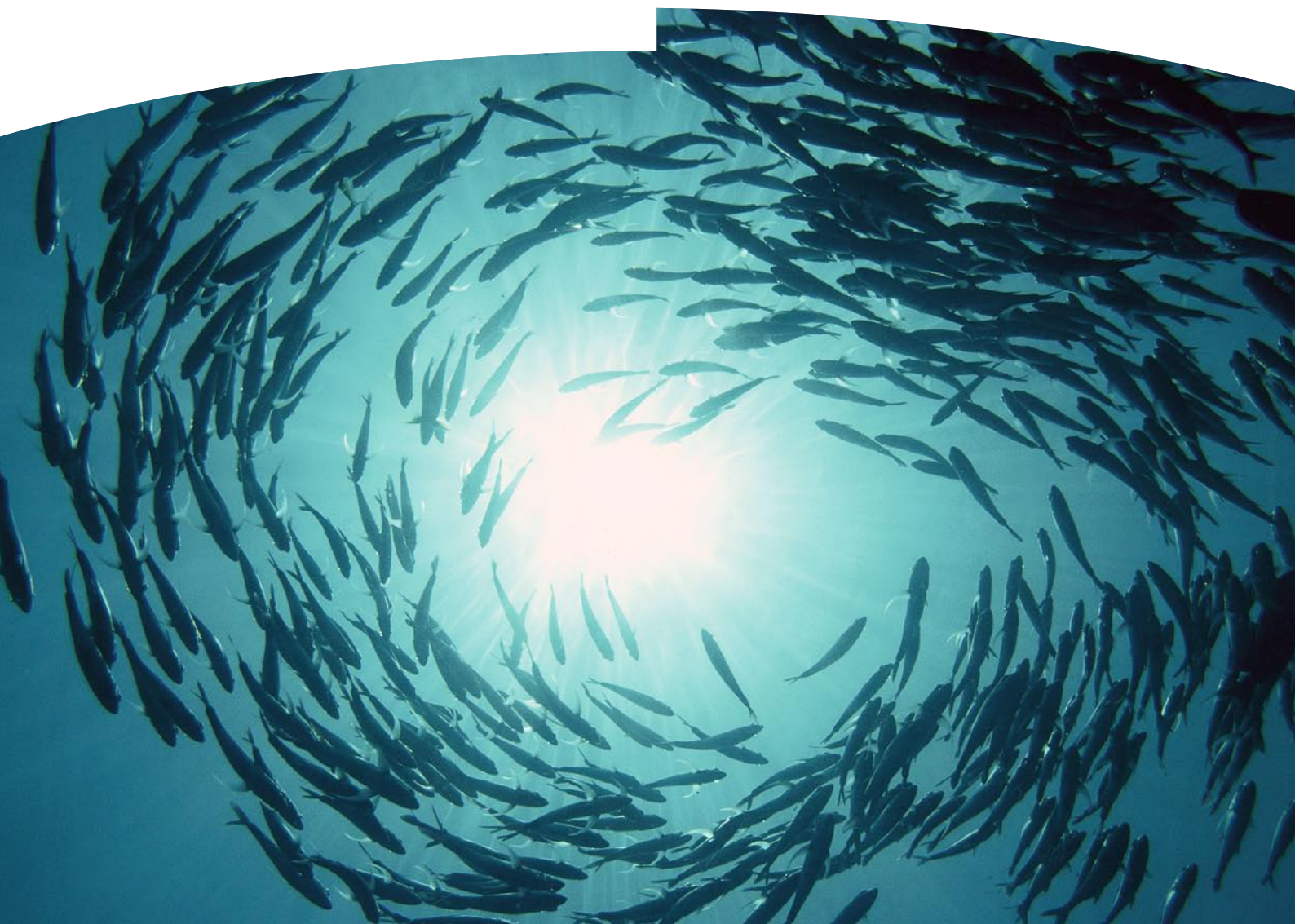

6. Duurzaam beleggen in de praktijk

Transparantie is de basis van vertrouwen. Het is voor de ASN Bank een belangrijk thema.

Onze klanten weten waarin hun geld is geïnvesteerd, want wij vinden het vanzelfsprekend hier volledige openheid over te geven. De financiële crisis heeft nog eens extra aangetoond hoe belangrijk het is dat banken helder zijn over de vraag waarin zij hun geld investeren.

33

Wij kunnen alleen volledig transparant zijn als ook de bedrijven waarin wij investeren, volledige openheid van zaken geven. Om een voorbeeld te geven: de grote en ook veel kleine financiële instellingen die door de financiële crisis zijn geraakt, voldoen niet aan onze eisen voor transparantie. Omdat niet duidelijk is waarin zij hun geld beleggen, investeren wij niet in zulke instellingen. Transparantie is eveneens nodig om vast te stellen hoe bedrijven omgaan met hun werknemers, het milieu en hun directe omgeving. Wij zijn ervan overtuigd dat de toekomst ligt bij ondernemingen die investeren in bijvoorbeeld goede arbeidsomstandigheden en oplossingen voor het klimaatprobleem. Met bedrijven die zich verantwoordelijk voelen voor mens, dier en milieu doen wij graag zaken.

6.1 De ASN Bank en ASN Beleggingsfondsen

Of u nu bij de ASN Bank spaart of belegt, u kunt erop vertrouwen dat wij uw geld investeren op basis van onze bijzondere, duurzame beleggingscriteria.

Investeren van de ASN Bank

De ASN Bank bestaat bij de gratie van het vertrouwen van haar klanten. Zij moeten ervan op aan kunnen dat wij hun spaargeld op een zorgvuldige, risicomijdende manier uitzetten. Dat doen wij vooral in leningen aan overheden (landen, provincies en gemeenten), financiële instellingen en woninghypotheken. Andere belangrijke investeringscategorieën zijn waterschappen, energiebedrijven, zorginstellingen, woningcorporaties, onderwijs, cultuur en recreatie, duurzame energie en microkredietinstellingen (MFI's). Zo zorgen we voor een goede, veilige balans. In bijlage 3 van dit verslag ziet u waarin wij het geld van onze klanten investeren.

De ASN Beleggingsfondsen

Van de € 7,5 miljard die onze klanten ons toevertrouwen, is circa € 1,2 miljard belegd in de ASN Beleggingsfondsen (de overige 6,3 miljard bestaat uit (spaar)tegoed dat de ASN Bank beheert). Met onze fondsen streven wij naar een goed rendement voor de beleggers én een wezenlijke bijdrage aan een duurzame wereld. Onze beleggingsfondsen spreiden het vermogen over een groter aantal beleggingen dan de meeste particuliere beleggers kunnen realiseren – en verminderen daarmee het risico vergeleken met een particuliere beleggingsportefeuille. Zij beleggen in een breed scala aan ondernemingen, van microkredietinstellingen tot multinationals.

Het risico varieert al naar gelang de aard van de beleggingen. Wij bieden fondsen aan die beleggen in aandelen, een beleggingscategorie met een hoger risico, naast een obligatiefonds en een mixfonds met een lager risico. Het risico van elk fonds is voor een groot deel afhankelijk van zijn specifieke aard. Een korte toelichting per fonds vindt u op pagina 44.

6.2 De selectie van beleggingen

Ons duurzaamheidsbeleid hebben wij in 2009 gebundeld in de brochure ASN Bank Issuepapers. De issuepapers geven het duurzaamheidsbeleid van de ASN Bank richting en onderbouwing. Tevens hebben we ons bestaande beleid verder uitgewerkt en de criteria voor drie nieuwe duurzame thema's uitgewerkt in issuepapers. Deze thema's zijn: woningcorporaties, risicolanden en microfinanciering. Al ons beleid publiceren wij na goedkeuring door de directie van de ASN Bank op onze website.

Bedrijven, staatsobligaties en instellingen die voldoen aan onze bijzondere beleggingscriteria (zie bijlage 1), zijn opgenomen in ons 'beleggingsuniversum'. De beheerders van de ASN Beleggingsfondsen en van de spaargelden van de ASN Bank putten bij het samenstellen van hun portefeuille uit alle ondernemingen en instellingen die in dit beleggingsuniversum zijn opgenomen. Of zij een bepaalde belegging ook werkelijk selecteren, hangt af van de financiële prestaties.

Elk beleggingsfonds heeft een specifiek beleggingsuniversum. Bij elkaar zijn er meer dan driehonderd twintig beursgenoteerde ondernemingen die voldoen aan de bijzondere beleggingscriteria. De beheerders van het ASN Aandelenfonds, het ASN Mixfonds, het ASN Small & Midcap Fonds en het ASN Milieu & Waterfonds kunnen uit deze lijst de fondsportefeuilles samenstellen. De beleggingen van het ASN Obligatiefonds en de ASN Bank in staatsobligaties en woningcorporaties zijn (opnieuw) getoetst aan onze duurzame beleggingscriteria.

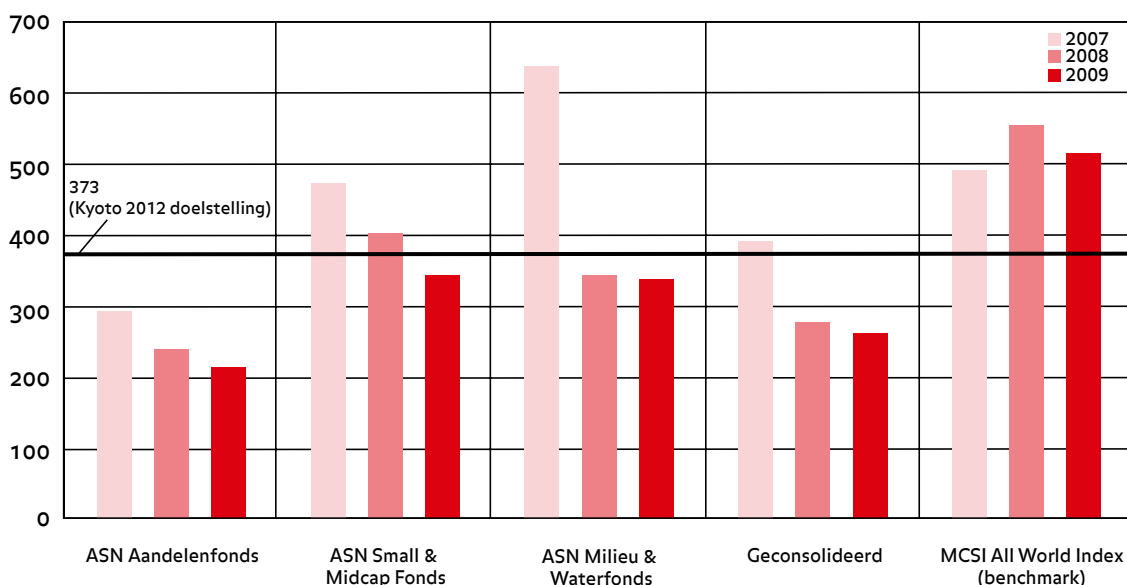
Carbon Footprint

Wie belegt in een onderneming, investeert ook in de CO₂-uitstoot die bedrijfsactiviteiten genereren – of in de vermindering daarvan. De ASN Bank selecteert haar beleggingen op basis van duurzaamheidscriteria op het gebied van mensenrechten en milieu. De effectiviteit van het klimaatbeleid van de ASN Bank meten wij door de CO₂-uitstoot van onze beleggingsfondsen door te rekenen. Wij maken hiervoor gebruik van Trucost, een Engels onderzoeksbureau dat is gespecialiseerd in het vaststellen van de impact van bedrijfsactiviteiten op het milieu. Per 31 december 2009 hebben wij deze impact voor de derde keer op rij laten uitrekenen voor onze aandelenbeleggingsfondsen. Daaruit bleek dat de CO₂-uitstoot van onze beleggingsfondsen in 2009 wederom sterk verminderd is.

Tevens voldoen al onze fondsen aan de Kyoto-doelstelling. Deze hebben wij berekend door de CO₂-impact van vergelijkbare index (de MSCI All World Index) in 2008 terug te rekenen naar 1990. Bekend is dat de CO₂-impact in 2008 41% meer was dan in 1990, het referentiejaar voor het Kyoto-protocol. De CO₂-impact van de MSCI-index was in 2008 555 ton per miljoen euro en zou in 1990 dus op 394 hebben gestaan. In overeenstemming hiermee hebben wij als uitgangspunt genomen dat de CO₂-impact van onze fondsen in 1990 ook 394 was.

Al onze beleggingsfondsen voldoen nu aan de doelstelling van Kyoto (in 2012 wereldwijd gemiddeld 5,2% minder CO₂-uitstoot dan in 1990). De CO₂-impact van het ASN Aandelenfonds is 59% minder dan de MSCI-index. Het ASN Small & Midcap Fonds presteerde 33% beter dan de index en het ASN Milieu & Waterfonds 34% beter.

35

Fonds	CO ₂ - uitstoot in tonnen per miljoen euro				
	Verbetering	2009	2008	2007	CO ₂ - efficiëntie
	2009 t.o.v. 2008				t.o.v. de benchmark
ASN Aandelenfonds	11%	213	239	293	59%
ASN Small & Midcap Fonds	15%	343	403	473	33%
ASN Milieu & Waterfonds	2%	338	344	639	34%
Geconsolideerd	6%	261	277	392	
MSCI All World Index (benchmark)	7%	515	555	491	

6.3 Duurzaam beleggen in de praktijk

Met behulp van drie instrumenten geven wij voor de ASN Bank en de ASN Beleggingsfondsen invulling aan duurzaam beleggen:

1. de bijzondere beleggingscriteria bij de selectie van beleggingen,
2. de dialoog met de ondernemingen of instellingen waarin wij beleggen,
3. het uitoefenen van stemrecht bij beleggingen in aandelen.

Elk van deze activiteiten vindt plaats volgens een vast proces, dat uiteindelijk leidt tot een bepaald resultaat: de goed- of afkeuring van een bedrijf, (staats)obligatie of instelling; het uitbrengen van een stem op een aandeelhoudersvergadering of de afronding van een dialoog met een onderneming. We lichten deze processen hierna toe.

Het eerste instrument: selecteren

Het selectieproces is een van de kernprocessen waarmee wij de missie van de ASN Bank invullen. Onze duurzaamheid komt vooral tot uitdrukking in de selectie van beleggingen op basis van milieu- en

mensenrechtencriteria. Het is daarom belangrijk dat we er zeker van zijn dat de selectie plaatsvindt volgens onze bijzondere beleggingscriteria.

De selectie van duurzame beleggingen is een gecompliceerd en grondig proces, dat plaatsvindt volgens een vaste procedure. Voor de ASN Bank is continu een onderzoeksteam bezig dat beoordeelt of beleggingen voldoen aan onze beleggingscriteria. De analisten maken bij hun onderzoek gebruik van informatie van het te onderzoeken bedrijf zelf, maar ook informatie die wordt verstrekt door gespecialiseerde onderzoeksinstituten, de media, niet-gouvernementele organisaties zoals Amnesty International en vakbonden. De afgeronde onderzoeken worden besproken in de ASN Selectiecommissie. Deze bestaat uit de directie van de ASN Bank en van de ASN Beleggingsfondsen. De ASN Selectiecommissie neemt haar besluiten op basis van adviezen van de afdeling Duurzaamheidsbeleid en de betrokken analisten. De ASN Selectiecommissie kwam in 2009 zes maal bijeen.

Alleen de ASN Selectiecommissie heeft de bevoegdheid een investering voor het beleggingsuniversum goed of af te keuren. Als de commissie positief is

36

Het ASN Beleggingsuniversum: altijd in beweging

Afgekeurd in 2009: Hewlett Packard en Dell

Computerfabrikanten Hewlett Packard (HP) en Dell deden overnames in ondernemingen die betrokken zijn bij wapenproductie. Zij voldoen daardoor niet meer aan onze bijzondere beleggingscriteria. HP nam het Amerikaanse EDS over, dat specialistische communicatietechnologie en it-infrastructuur levert voor militaire doeleinden. Dell nam het Amerikaanse Perot Systems over. Dit bedrijf maakt onderdeel uit van het Dutch Prognostic Health Management (PHM) Consortium voor het Joint Strike Fighter (JSF)-programma. PHM analyseert de levensduur van materialen om technische afwijkingen en ongelukken te voorkomen. De technologie die het consortium specifiek voor het JSF-programma levert, heeft uitsluitend een militaire toepassing.

Nieuw in het beleggingsuniversum: Q-Cells

Met ongeveer 2.500 werknemers produceert het Duitse Q-Cells zonnecellen en andere technologieën om zonne-energie op te wekken. Het erkent zijn ketenverantwoordelijkheid en heeft deze in leverancierscontracten geïntegreerd. Q-Cells controleert regelmatig of de leveranciers zich daaraan houden. Het heeft tevens een robuust milieubeleid: er is een milieucommissie en het milieumanagementsysteem is ISO 14001-gecertificeerd. Q-Cells neemt maatregelen om zijn invloed op het milieu te reduceren en rapporteert de resultaten. Als lid van de Europese vereniging PV CYCLE zet het zich in voor de ontwikkeling van een kosteneffectief re-acceptatie- en recyclingsysteem voor de zonne-energiesector. Q-Cells doneert zonnemodules om het gebruik van zonne-energie in ontwikkelingslanden te promoten. Ook gaat het verantwoord om met zijn werknemers.

De volledige lijst met goed- en afgekeurde ondernemingen vindt u op www.asnbank.nl → Beleggen → Beleggingsbeleid.

over een belegging in een onderneming, overheid of instelling, nemen wij deze in ons universum op. Alle ondernemingen en landen in het universum worden binnen drie jaar opnieuw doorgelicht en besproken. Als uit nieuwe informatie blijkt dat dit eerder moet plaatsvinden, vervroegen wij de 'doorlichting'.

Het tweede instrument: dialoog met ondernemingen

Regelmatig benaderen wij de ondernemingen en instellingen waarin we investeren of waarin onze fondsen beleggen, met een vraag of een verzoek. Daarmee beogen wij hen bewuster te maken van hun prestaties op het gebied van milieu en mensenrechten en deze te verbeteren. Deze dialoog passen wij toe in de volgende gevallen:

1. Bij de kleine en middelgrote Europese ondernemingen waarin het ASN Small & Midcap Fonds belegt. Als deze nog niet optimaal voldoen aan onze criteria, houden wij intensief contact. Zo moedigen wij hen aan een zo duurzaam mogelijke bedrijfsstrategie te volgen. Tijdens deze periode krijgen de bedrijven een proefstatus. Als een onderneming binnen twee jaar geen verbeteringen laat zien, wordt zij verwijderd uit het universum.
2. Als een onderneming in het beleggingsuniversum mogelijk niet meer voldoet aan onze beleggingscriteria. Dat vermoeden kan voortkomen uit de driejaarlijkse 'doorlichting' of als er nieuwe informatie over een onderneming vrijkomt. Wij sturen de onderneming daarover vragen of verzoeken haar het beleid aan te passen of de uitvoering ervan te verbeteren. Afhankelijk van de antwoorden nemen wij opnieuw contact op met de onderneming. Als de gewenste reactie uitblijft, beslist de ASN Selectiecommissie of de onderneming uit het universum verwijderd moet worden.
3. Ter aanmoediging. Ondernemingen, instellingen en projecten stellen het zeer op prijs als zij worden geselecteerd voor ons universum. Wij stellen hen dan ook zoveel mogelijk op de hoogte van hun toelating. Wanneer wij regelmatig contact hebben met de ondernemingen en instellingen waarin wij investeren, begrijpen zij beter wat wij

verwachten op het gebied van milieu- en mensenrechtenprestaties.

Het derde instrument: uitoefenen van stemrecht

De ASN Beleggingsfondsen hebben stemrecht tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin zij beleggen. Daardoor kunnen zij invloed uitoefenen op het beleid en management van die ondernemingen. Bij het stemmen gaan de fondsen uit van de missie en duurzaamheidscriteria van de ASN Bank en ASN Beleggingsfondsen N.V. Het aantal ondernemingen waarbij dit stemrecht wordt uitgeoefend, neemt al enkele jaren toe. In 2009 is op 151 aandeelhoudersvergaderingen wereldwijd volgens dit duurzame stembeluid gestemd.

6.4 Dilemma's

De ASN Bank wordt regelmatig geconfronteerd met dilemma's in haar duurzaamheidsbeleid. De keuze voor duurzaamheid of ethiek is immers niet altijd eenduidig. Investeren we in een windmolenfabrikant zonder mensenrechtenbeleid? Hoe handelen we bij een beschuldiging van corruptie die niet is bewezen? Door ons duurzaamheidsbeleid zo helder mogelijk te formuleren proberen we dergelijke dilemma's te ondervangen. Zo leggen we bijvoorbeeld in het beleid vast dat we vanwege de veiligheid en het afval niet investeren in kernenergie. Zo komen wij niet voor het dilemma te staan dat we de veiligheid en het afvalprobleem moeten afwegen tegen de bijdrage van kernenergie aan de vermindering van het broeikaseffect. Beleid geeft echter nooit antwoord op alle dilemma's. Wanneer een specifiek dilemma daar om vraagt, zoeken we een antwoord dat in lijn is met onze missie en de wensen van onze klanten. Dat doen wij op basis van eigen onderzoek, waarbij wij zowel onze stakeholders als specialisten raadplegen.

Duurzame dilemma's: milieu versus mensenrechten

Kunnen wij een onderneming die zeer duurzame producten maakt maar geen mensenrechtenbeleid heeft, wel opnemen in ons beleggingsuniversum? Wij vinden dat ook bedrijven die heel duurzame technologieën ontwikkelen en produceren mensenrechten moeten respecteren, ook al lopen zij een relatief klein risico. Wij gaan met deze bedrijven in gesprek en vragen een verklaring waarin zij zeggen mensenrechten te respecteren en beleid te ontwikkelen. Zo zijn wij in 2009 met 59 bedrijven van over de hele wereld in gesprek getreden. Tot nu toe hebben 25 bedrijven positief gereageerd.

Duurzame dilemma's: maatschappelijke rol versus wetgeving

Woningcorporaties zijn de laatste jaren vaak onderwerp van kritiek. Hoge salarissen, fraudes, riskante beleggingen en huisuitzettingen strijden om voorrang in de berichtgeving in de media. Maar juist vanwege hun maatschappelijke rol – goede, goedkope woningen leveren voor mensen met lagere inkomens – passen woningcorporaties heel goed bij onze missie. Veel van de huidige problemen van woningcorporaties zijn echter het gevolg van overheidsbeleid dat tot doel heeft corporaties om te vormen tot commerciële bedrijven. Waarop moeten wij de corporaties nu toetsen: op hun maatschappelijke rol of hun commerciële taken? Wij voeren vergelijkend onderzoek uit en gaan in gesprek met de corporaties om tot een gefundeerd oordeel te komen, dat recht doet aan hun maatschappelijke rol en aan wat de wetgever van hen verlangt.

Nico Roozen, directeur van Solidaridad:

‘Fair trade is een ingeburgerd begrip geworden’

De één staat voor ‘eerlijke handel’, de ander voor ‘eerlijk bankieren’. Zowel Solidaridad als de ASN Bank kreeg de afgelopen jaren steeds meer navolging. Maar van ‘succes’ wil Solidaridad-directeur Nico Roozen niet spreken. ‘Succesvol ben je pas als je de dominante ontwikkelingen keert.’

‘Honger Hoeft Niet. En: Schuldenverlichting een verplichting. Het zijn slogans van campagnes uit de jaren tachtig waarin Solidaridad en de ASN Bank samen optrokken. Ze waren voornamelijk gericht tegen de torenhoge schulden van ontwikkelingslanden. ASN-klanten konden bijvoorbeeld een deel van de rente schenken aan Solidaridad. Deze regeling bestaat nog steeds, maar verder doen we de laatste

jaren minder samen. Soms financiert de ASN een van onze projecten. Toch blijft de verwantschap; we delen dezelfde achterban en komen elkaar regelmatig tegen.

Net als de ASN Bank kregen we de afgelopen jaren steeds meer navolging. Wie mij tien jaar geleden had verteld dat fabrikant Mars de leiding zou nemen in de verduurzaming van de cacaosector, had ik niet geloofd. Toch gebeurt het nu: de onderneming wil in 2020 alleen nog duurzame grondstoffen inkopen. Dat betekent, naast een verstandig gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen, ook goede arbeidsomstandigheden op de plantages. Met Mars doen ook alle andere leidende cacao-bedrijven mee, zoals Nestlé.

Inkopen

Het is een goed voorbeeld van hoe *fair trade* in twintig jaar tijd een ingeburgerd begrip is geworden.

39

In een gemiddelde Nederlandse supermarkt liggen vijftien fairtradeproducten – een veel kleiner aantal dan in Zwitserland, Frankrijk en Engeland. Een succesverhaal wil ik deze opmars niet noemen. Fair trade is weliswaar een interessant alternatief voor consumenten, maar bleef helaas een nichemarkt van enkele procenten. Natuurlijk zijn we blij met alles wat we voor elkaar kregen. Maar het is te beperkt vergeleken met de omvang van het probleem. Daarom richt Solidaridad de aandacht óók op de grote jongens, zoals Douwe Egberts, Nestlé en Unilever, om het tij te keren. Pas als deze bedrijven anders gaan inkopen, komt er een fundamentele verandering. Zij maken immers 98 procent uit van de wereldeconomie. Douwe Egberts heeft bijvoorbeeld een concept om de koffieteelt binnen tien jaar duurzaam te maken. En de veestapels van zuivelproducent Friesland-Campina krijgen straks alleen nog duurzame soja.

Plus

Uiteindelijk gaat het natuurlijk om de grote goederenstromen op deze aarde. Solidaridad wil een springplank zijn voor veranderingen in de economie, daarom zoeken we ook deze verbreding. Via zogeheten *round tables* willen we de grote ontwikkelingen beïnvloeden. We proberen afspraken te maken voor complete sectoren, zoals palmolie en soja. Bedrijven uit de sojaketen zitten aan tafel met vertegenwoordigers van de producerende en afnemende landen en maken bindende afspraken over een verantwoorde, sociale en milieuvriendelijke productie.

Ook de ASN Bank had de afgelopen jaren een voortrekkersrol. Duurzaam bankieren heeft zich bewezen als haalbaar alternatief. De ASN Bank verwierf een plek in de bancaire wereld en werd geen deel van de financiële crisis. Dat is een belangrijke plus. In navolging van de ASN gingen andere banken nadenken over hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Toch konden de alternatieve ethische banken de bankencrisis niet voorkomen. Precies zoals Max Havelaar de koffiecrisis niet kon voorkomen. Ook duurzame banken moeten daarom de komende jaren alle mogelijkheden benutten om het systeem

Biografie

Nico Roozen (1953) studeerde geschiedenis en theologie in Amsterdam en Utrecht. Hij begon zijn loopbaan als landelijk coördinator van de 'Basisbeweging voor kritische gemeenten'. In 1987 werd hij directeur van de oecumenische ontwikkelingsorganisatie Solidaridad, na drie jaar als campagneleider. Samen met priester Frans van der Hoff richtte Roozen in 1987 het Max Havelaar-keurmerk op. Sindsdien stond hij aan de wieg van talloze andere initiatieven die zorgen voor een eerlijk inkomen voor boeren en arbeiders in de Derde Wereld: de Oké-banaan, het hippe jeansmerk Kuyichi en het Good Inside-label voor koffie, cacao en thee. Daarnaast ontwikkelde Roozen duurzame initiatieven voor bedrijven en sectoren. Zo was hij in 2002 mede-initiatiefnemer van de Stichting Utz Kapeh (nu Utz Certified), een label voor duurzame koffie. Utz Certified breidde daarna uit tot sectoren als cacao, thee, fruit, soja en palmolie. Onder de noemer MADE BY zet Roozen aan tot de verduurzaming van kledingmerken. Mede dankzij hem kozen bedrijven als DE, Pickwick en Campina voor een duurzamere koers. De directeur van Solidaridad praat ook mee aan internationale onderhandelingsstafels (round tables) voor de verduurzaming van onder meer soja en palmolie.

te veranderen. Niet met een ethisch appel, maar als onderdeel van een rationele beslissing. Zoals het nu gaat, kan het niet verder. Wie het roer niet omgooit zal het gelag betalen. Daar weet Solidaridad bedrijven en sectoren van te overtuigen. Hopelijk lukt dit de duurzame banken ook.'

7. Duurzame producten en diensten

Het productaanbod van de ASN Bank kenmerkt zich door duurzaamheid, transparantie en eenvoud. Vanaf onze oprichting in 1960 zijn wij vooral een spaarbank. Tot 1993 boden wij alleen spaarrekeningen aan. Vanaf dat jaar kwamen daar onze duurzame beleggingsfondsen bij en eind 2008 introduceerden wij onze betaalrekening: de ASN Bankrekening. Steeds meer mensen herkennen zich in onze duurzame keuzes. De Algemene Spaarbank voor Nederland is inmiddels vijftig jaar, maar groeit nog steeds volop! In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van onze duurzame producten en diensten.

41

7.1 Sparen

In 2009 groeide het spaargeld dat klanten aan de ASN Bank toevertrouwden, als nooit tevoren. Het spaartegoed nam toe van € 5,0 miljard tot € 6,3 miljard. Het aantal rekeningen groeide van 536.066 tot 609.271. Deze groei komt op het conto van meerdere rekeningen. Wij lichten de ontwikkelingen van onze vier belangrijkste rekeningen toe.

ASN Ideaalsparen

Een groot deel van de groei werd opnieuw gerealiseerd door ASN Ideaalsparen. Deze vrij opneembare spaarvorm met hoge rente introduceerden wij begin 2005. Hierbij spaart de klant elke maand een vast bedrag tussen € 50 en € 500 per maand. Vanaf 2008 werd het bovendien mogelijk om eenmalig maximaal € 10.000 per rekeninghouder bij te storten (voor en/of rekeningen met twee rekeninghouders in totaal € 20.000). Veel klanten zagen dit als een ideale spaarcombinatie en maakten gebruik van de extra stortingsmogelijkheid.

ASN Méérsparen

ASN Méérsparen, dat wij in juni 2008 introduceerden, bleef in 2009 populair dankzij de gunstige voorwaarden van de rekening. Klanten die € 10.000 of meer sparen, ontvangen over hun gehele saldo namelijk meer rente. Bovendien ondersteunen zij via ASN Méérsparen projecten tegen kinderarbeid van onze partners Cordaid Kinderstem, Oxfam Novib en

Plan Nederland. Uit onze eigen middelen schenken wij deze partners een bedrag dat groter is naarmate het totale saldo op ASN Méérsparen hoger is.

ASN Depositosparen

ASN Depositosparen was minder in trek dan de voorgaande jaren. Dit kwam vooral doordat de deposito-rente sterk daalde, vooral bij de kortere looptijden. Dit verklaart deels de grotere populariteit van ASN Ideaalsparen en ASN Méérsparen. De variabele rente op deze rekeningen daalde eveneens, maar minder dan bij de kortlopende deposito's.

ASN Jeugdsparen

Ook ASN Jeugdsparen ontwikkelde zich bijzonder goed: wij konden vele duizenden nieuwe jeugdspaarders verwelkomen, bijna een verdubbeling ten opzichte van 2008. Doordat het opgebouwde spaartegoed pas kan worden opgenomen als het kind achttien jaar is, is de rente relatief hoog, vergelijkbaar met langer lopende deposito's. Ook bij deze spaarvorm is er weer een koppeling met een goed doel: via Cordaid Kinderstem worden projecten ondersteund voor de opvang en scholing van straatkinderen in ontwikkelingslanden.

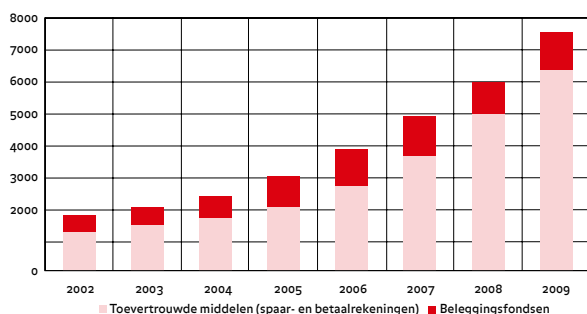
Anne Leenstra ambassadeur ASN Jeugdsparen

Kinderen uit Nederland, de Filipijnen, India, Peru en Sierra Leone konden in 2009 meedoen aan een fotowedstrijd die de ASN Bank samen met Cordaid Kinderstem organiseerde. Deelname stond open voor jongeren tot achttien jaar uit Nederland en de landen waar Cordaid Kinderstem straatkinderprojecten steunt. Per land werd een winnaar gekozen. Winnaar van de wedstrijd in Nederland werd Anne Leenstra met haar foto *De wereld door een zeepbel*. Daarmee werd zij ambassadeur ASN Jeugdsparen. Zij zet zich in 2010 in voor de straatkinderprojecten van Cordaid Kinderstem.

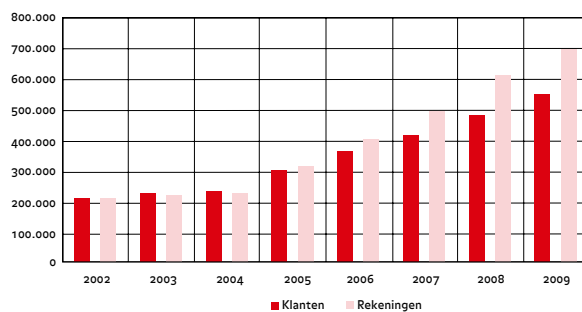

Vermogen onder beheer

Aantal klanten en rekeningen

De ASN-spaarproducten in het kort

ASN Ideaalsparen	Variabele rente, maandelijks automatisch sparen, tegoed onbeperkt opneembaar.
ASN Méérsparen	Variabele rente, bij een spaartegoed vanaf € 10.000,- meer rente over het gehele tegoed, tegoed onbeperkt opneembaar.
ASN Wereldsp@ren	Variabele rente (basisrente en extra rente), sparen via het internet, tegoed onbeperkt opneembaar.
ASN Internetsp@ren	Variabele rente, onbeperkt sparen via het internet, tegoed onbeperkt opneembaar.
ASN Jeugdsparen	Variabele rente, vrije inleg, sparen voor uw (klein-)kind met steun aan straatkinderprojecten, tegoed staat vast tot het kind meerderjarig is.
ASN Levenslooptrekening	Variabele rente, fiscaal voordelig werknemerssparen van brutoloon voor onbetaald verlof.
ASN Spaarloonrekening	Variabele rente, vaste looptijd, fiscaal voordelig werknemerssparen van brutoloon.
ASN Depositosparen	Vaste rente en verschillende vaste looptijden.
ASN Vrouwenspaardeposito	Vaste rente en vaste looptijd, renteschenking aan vrouwenkredietprogramma Cordaid Microkrediet.
ASN Waddendeposito	Vaste rente, vaste looptijd, renteschenking aan Waddenvereniging.
ASN Optimaalrekening	Variabele rente, geen inleg- en opnamebeperkingen, via één rekening sparen en desgewenst beleggen in ASN Beleggingsfondsen.

43

Renteschenking

ASN-klanten kunnen hun spaarrente jaarlijks geheel of gedeeltelijk automatisch schenken aan maatschappelijke organisaties. Dit is mogelijk bij verschillende ASN-spaarvormen. Spaarders met een ASN Waddendeposito of ASN Vrouwenspaardeposito schenken hun gehele rente. Ondanks de dalende

rente werd er in 2009 meer rente geschonken dan in 2008: in totaal € 573.825 (2008: € 417.366). Dat kwam mede doordat meer klanten hun rente schonken: 5596, tegenover 5105 in 2008. De klanten konden voor hun renteschenking kiezen uit zeven- tien goede doelen (zie paragraaf 4.4).

7.2 Beleggen

De ASN-beleggingsfondsen herstelden zich in de loop van 2009 van de schade die zij hadden opgelopen door de internationale financiële crisis. Onze duurzame fondsen investeren niet in bedrijfstakken die het meest onder de crisis te lijden hebben, zoals financiële ondernemingen en de auto-industrie. Hierdoor kwam het koersherstel bij de ASN-fondsen

relatief snel op gang. Onze beleggers beloonden dit met een netto-inleg van € 96 miljoen in 2009, tegen een netto-uitstroom in 2008 van € 54 miljoen. Wij behaalden bovendien een positief koersresultaat van al onze fondsen samen van € 114 miljoen. Daardoor nam het belegde vermogen in totaal toe met € 210 miljoen, terwijl het in 2008 nog was afgenomen met € 273 miljoen door uitstroom en koersverliezen.

De ASN-beleggingsfondsen in het kort

ASN Aandelenfonds	Aandelen wereldwijd
ASN Obligatiefonds	Obligaties wereldwijd
ASN Mixfonds	Mix van obligaties en aandelen wereldwijd
ASN Milieu & Waterfonds	Aandelen in milieu- en watertechnologie
ASN Small & Midcap Fonds	Aandelen van kleine en middelgrote Europese ondernemingen met extra groeipotentieel
ASN Groenprojectenfonds	Erkende groenprojecten
ASN-Novib Fonds	Microkredieten in ontwikkelingslanden

ASN-Novib Fonds

De bijzondere resultaten van het ASN-Novib Fonds verdienen een nadere toelichting. De constante instroom in dit fonds was met € 35 miljoen de grootste van alle ASN-beleggingsfondsen. De microkredieten die het ASN-Novib Fonds aan kleine ondernemers in ontwikkelingslanden verstrekt, bleken ook al in 2008 een veilige haven voor Nederlandse beleggers.

Vanwege de sociaal-ethische status van het fonds profiteren zij bovendien van extra fiscaal rendement. Omdat de vraag naar microkredieten een stuk groter is dan het aanbod, riepen wij onze klanten het afgelopen jaar op om extra in dit fonds te storten. Zij gaven massaal gehoor aan die oproep, waardoor het fondsvermogen inmiddels is gegroeid tot meer dan € 120 miljoen.

Overzicht beleggingsfondsen ASN Bank

<i>(bedragen in duizenden euro's; aantallen x 1.000)</i>	2009		2008	
	<i>Aantal aandelen</i>	<i>Fondsvermogen</i>	<i>Aantal aandelen</i>	<i>Fondsvermogen</i>
ASN Aandelenfonds	5.359	270.068	4.951	205.952
ASN Obligatiefonds	3.739	102.946	2.766	76.892
ASN Mixfonds	2.170	131.102	2.266	126.870
ASN Milieu & Waterfonds	11.762	177.052	10.775	121.406
ASN Small & Midcap Fonds	1.787	34.887	1.538	21.463
ASN Groenprojectenfonds	13.406	354.514	13.166	343.594
ASN-Novib Fonds	2.274	122.621	1.621	86.451
Totaal vermogen beleggingsfondsen		1.193.190		982.628

Meer informatie over de resultaten en beleggingen van de afzonderlijke fondsen kunt u vinden in het Jaarverslag ASN Beleggingsfondsen, het Jaarverslag ASN-Novib Fonds en het Jaarverslag ASN Groenprojectenfonds, die wij afzonderlijk publiceren.

7.3 Betalen

‘Betalen met idealen’ was de slagzin waarmee we eind 2008 de ASN Bankrekening lanceerden. Met deze rekening werd ons aanbod van financiële diensten completer. ASN-klanten kunnen nu al hun bankzaken duurzaam bij de ASN Bank onderbrengen. Daardoor kunnen we uitgroeien van spaarbank tot belangrijkste of zelfs enige bank van onze klanten. In december 2008 boden we de ASN Bankrekening eerst aan aan een beperkte groep ASN-klanten aan. In januari 2009 volgde de openstelling voor het grote publiek.

De ASN Bankrekening is een volledig online betaalrekening, die alles biedt wat nodig is om gemakkelijk te bankieren, zoals de ASN Wereldpas met chipknip, de ASN Digipas en de overstapservice. Uniek in Nederland is dat de rekening rente geeft over een positief tegoed. Sinds oktober 2009 kan de rekeninghouder ook in webwinkels met de ASN Bankrekening betalen via iDEAL – een faciliteit waar veel vraag naar was.

7.4 Duurzame kredietverlening

Het bedrijfsleven krijgt steeds meer belangstelling om maatschappelijk te ondernemen. Wij vinden het belangrijk dat de innovatieve technologieën en producten die daaraan bijdragen, de kans krijgen zich te ontwikkelen en verspreiden. Wij verstrekken daartoe zakelijke kredieten op basis van de kennis van de markt die aanwezig is bij onze afdeling Duurzame Financieringen. Deze afdeling beheert en verstrekt zakelijke kredieten voor de ASN Bank, het ASN Groenprojectenfonds en de ASN Groenbank. In totaal financierden wij in 2009 ruim € 111 miljoen aan nieuwe projecten.

Het jaar 2009 betekende een grote stap voorwaarts voor onze duurzame kredietverlening. Voor het eerst verstrekten wij financieringen aan duurzame-energieprojecten buiten Nederland, te beginnen in België. Dat maakt ons minder afhankelijk van Nederlandse subsidies voor duurzame-energieprojecten, en minder gevoelig voor vertragingen op het gebied van de ruimtelijke ordening, vooral bij de realisatie van windparken. Onze eerste buitenlandse financiering was Belwind, tevens ons eerste wind-op-zee-project. Hiermee geven wij invulling aan onze ambitie om, naast wind op land, windmo-

Equator Principles

De ASN Bank hanteert al jaren haar eigen duurzame criteria bij de selectie van investeringen en beleggingen. De omvang van de projecten waarin wij investeren, neemt echter toe. Daarom onderschrijven wij sinds 25 november 2009 de Equator Principles. Deze gelden specifiek voor grote projectfinancieringen en verlangen dat deze voldoen aan de sociale en milieucriteria van de International Finance Corporation (IFC). Met het onderschrijven van de Equator Principles bevestigen wij ons beleid om uitsluitend leningen te verschaffen aan projecten die worden ontwikkeld op een maatschappelijk verantwoorde wijze, en in overeenstemming met de eisen voor een goed milieubeheer.

lenparken op zee te stimuleren. Ook via onze steun aan Zeekracht, het initiatief van Stichting Natuur en Milieu voor omvangrijke windmolenparken in de Noordzee, geven wij hier invulling aan. De tweede buitenlandse financiering, het Belgische zonne-energieproject NPG Willebroek, was tevens onze primeur in de financiering van omvangrijke zonne-energieprojecten.

Gefinancierde sectoren

Een belangrijk deel van de kredieten in Nederland zetten wij uit in de sectoren duurzaam bouwen en duurzame energie, zoals energie uit windmolens en decentrale energievoorzieningen (warmte-koude-opslag, warmtekrachtkoppeling en zonne-energie). Deze kredietverlening loopt veelal via het ASN Groenprojectenfonds. De deelnemers in dit fonds bevorderen zo de duurzaamheid van de samenleving. Daarnaast profiteren zij van extra fiscale vrijstellingen, bovenop het (beperkte) rendement van het fonds. Als een ondernemer in aanmerking wil komen voor een groenfinanciering, moet de overheid een ‘groenverklaring’ afgeven. Deze verklaring vragen wij aan bij Agentschap NL, een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken.

De ASN Bank zelf financiert ook tal van initiatieven op het gebied van cultuur, milieu en sociale woningbouw. Als deze niet voor een groenverklaring in aanmerking komen maar wel voldoen aan onze beleggingscriteria, verstrekken wij deze kredieten voor eigen rekening en risico.

Actuele ontwikkelingen

De wereld van milieusubsidies en -regelingen is complex en voortdurend in beweging. Onze krediet-specialisten houden de markt nauwgezet in de gaten en spelen erop in. Deze kennis delen we graag met ondernemers. In 2008 werd al een herziening van de

Groenregeling aangekondigd. Die herziening werd verwacht in 2009, maar liep veel vertraging op. De EU heeft de voorgestelde herziening wel goedgekeurd, maar de Tweede Kamer zal de behandeling pas in 2010 afsluiten.

Voorbeeld van overige duurzame investeringen

Tuk Tuk Factory

Tuk Tuk Factory BV ontwikkelt en exploiteert elektrische stadsdriewielers. Het bedrijf heeft drie prototypes van elektrische tuktuks op basis van hightech lithium-ion-batterijen. Daarmee toont het aan dat binnenstedelijk personenvervoer vrijwel zonder uitstoot van fijnstof en CO₂ haalbaar is. De kosten van het gebruik van lithium-ion-batterijen zijn echter nog erg hoog. Daarom wil Tuk Tuk Factory in eerste instantie verder met een goedkopere oplossing: het gaat de motoren van drie tuktuks uit de vloot ombouwen van fossiele brandstof naar elektrische aandrijving met loodzuurbatterijen. De ASN Bank financiert dit project in samenwerking met Fonds 1818.

46

Voorbeelden van investeringen in duurzame energie

Offshore-windmolenpark Belwind

Sinds eind juli 2009 nemen wij deel in een bankensyndicaat dat mede Belwind N.V. financiert. Belwind is een windmolenpark dat 46 kilometer voor de kust van België in de Noordzee wordt gebouwd. Het park wordt gerealiseerd in twee fasen. Wij financieren € 30 miljoen van in totaal ruim € 600 miljoen voor de eerste fase. In elke fase worden 55 turbines geplaatst, met een totaal vermogen van 330 megawatt. Jaarlijks zal het park 1,1 terrawattuur (TWh) aan elektriciteit produceren. Dat is voldoende om ongeveer 330.000 huishoudens van groene stroom te voorzien en 540.000 ton CO₂-uitstoot per jaar te besparen. De eerste turbines worden vanaf juli 2010 geplaatst.

Belgisch zonne-energieproject NPG Willebroek

Wij verleenden een financiering van € 7,8 miljoen voor een groot zonne-energieproject in België: ruim twaalfduizend zonnepanelen op het dak van het nieuwe distributiecentrum van Group Bernaerts in het industriepark Willebroek-Noord. Dit dak heeft een oppervlakte van 40.000 m² (vier hectare). Solar Acces bouwt hierop een zonne-energiesysteem met een vermogen van in totaal 2,6 MWp (megawattpiekvermogen). De huurder van het pand, Maxeda, kan hiermee voorzien in de volledige energiebehoefte van het distributiecentrum. De energie die de huurder niet afneemt, wordt aan het elektriciteitsnet geleverd. Dit bespaart circa 1.125 ton CO₂-uitstoot per jaar.

Windparken Weststad III

In de gemeente Oosterhout zijn drie windparken aangelegd op de locatie van het industrieterrein Weststad III. Zij bestaan uit zes Nordex N-90 turbines van ieder 2,5 MW (ashoogte 100 meter). De ASN Bank en het ASN Groenprojectenfonds financierden deze drie panden voor in totaal € 22 miljoen. Evelop is door de bedrijven aangewezen als de exclusieve ontwikkelaar van dit wind-op-land-project. Evelop zal tevens het park blijven beheren tijdens de exploitatiefase.

Femke Halsema, fractievoorzitter GroenLinks:

‘Politiek werkt nu eenmaal stapje voor stapje, en dat is maar goed ook’

Femke Halsema van GroenLinks wil na de volgende verkiezingen vruchten plukken. ‘We staan aan het begin van een cruciale tijd. De wind waait eindelijk uit de goede richting voor duurzame politiek.’

‘Ik ben van een nieuwe, positief ingestelde generatie als het om groene politiek gaat. In mijn kindertijd, de jaren zeventig, werd het milieuprobleem als een hobby van wetenschappers en belangengroeperingen gezien. En dat is heel lang zo gebleven, zelfs nog toen ik fractievoorzitter werd van GroenLinks. Op het gebied van het milieu hebben we écht vooruitgang geboekt. Op dit moment heeft elke

respectabele partij een paragraaf over het milieu. Duurzaamheid is een groot politiek thema geworden en veel partijen zijn op dit onderwerp naar onze kant bewogen.

Dat wil niet zeggen dat we het altijd met elkaar eens zijn, maar er zijn standpunten, er is een inhoudelijk debat. Dat was er eerst nauwelijks. Wat dat betreft hebben we dus veel bereikt, en met ‘we’ bedoel ik natuurlijk veel meer mensen dan de leden van GroenLinks. We hebben veel te danken aan de film van Al Gore en het *Stern Review on the Economics of Climate Change*, het lijvige rapport van de Britse econoom Nicholas Stern uit 2006 dat de klimaatdiscussie politiek op de kaart heeft gezet. De komende tien jaar zijn voor de hele wereld cruciaal, dat hebben Gore en Stern wel duidelijk gemaakt.

47

Koe

Ik denk dat de vertaling van het milieuprobleem naar economische begrippen van grote waarde is geweest. Stern stelt dat als we nu bij wijze van spreken 200 euro per burger per jaar kwijt zijn om klimaatproblemen te bestrijden, het over twintig jaar ruwweg 2000 euro per persoon is. Dat betekent: nu ingrijpen is goedkoper dan wachten. En dat is taal die iedereen verstaat: de burger, de politiek, het bedrijfsleven.

Niet dat ons werk op de korte termijn nu zo veel makkelijker is geworden. Onze motie waarin energiecentrales verplicht worden gesteld om elk jaar een groter percentage groene stroom aan te bieden is door de kamer aangenomen, maar het kabinet weigert hem uit te voeren. Soms is dat wel frustrerend.

Maar het kan ook niet allemaal van de ene op de andere dag. Stapje voor stapje, zo werkt de politiek. We komen van ver en we kunnen structuren die sinds de Tweede Wereldoorlog zo gegroeid zijn niet in één week met één wet terugdraaien. Je kunt bijvoorbeeld niet van de ene op de andere dag de landbouw hervormen, hoe noodzakelijk ook. Het CDA heeft decennialang grootschalige landbouw gepromoot en Europa heeft die gesubsidieerd. Je zou de boeren kapotmaken als je dat ineens anders gaat doen. En dat willen wij niet. We hebben de boeren ook nodig. Ons landschap zou ons landschap niet zijn als er geen koe in stond.

Groene economie

Wat de rol van de ASN Bank hierin is? Een grote natuurlijk. We hebben onze bondgenoten in het bedrijfsleven hard nodig en jullie zijn zo'n bondgenoot. Zonder duurzame financiers geen duurzame innovatie. Ik heb dan ook grote verwachtingen van jullie. Het is, naar ik aanneem, ook voor de ASN Bank een tijd van oogsten. Jullie werden vroeger wel eens als gekke Henkie gezien, omdat jullie niet achter het grote snelle geld aanrenden. Dat is nu wel anders. Jullie hebben aangetoond dat duurzaam bankieren wel degelijk rendabel is. Jullie hebben laten zien dat duurzaamheid loont. En dat duurzaamheid crisisbestendig is, ook niet onbelangrijk. Jullie zijn van een bank in de marge een lichtend voorbeeld geworden. Die ontwikkeling vind ik erg interessant. GroenLinks is geen partij die tegen bedrijven of tegen geld of tegen welvaart is. Wij houden van het moderne, vrije leven en de moderne samenleving. We willen die echter wél groener en eerlijker maken. Als ik de kans zou krijgen, zou ik nog steeds het liefst de droom waarmaken die onze beweging al jarenlang koestert: de belastingen vergroenen en

Biografie

Femke Halsema (1966) werkte tijdens en na haar studie onder meer bij de Wiardi Beckmanstichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA, waar ze ook lid van was. Ze werd gevraagd om voor de PvdA in de Tweede Kamer te gaan maar verliet die partij in 1997 omdat ze ontevreden was over de gevolgde koers. In 1998 werd ze door Paul Rosenmöller gevraagd om zich kandidaat te stellen voor GroenLinks. Na het vertrek van Paul Rosenmöller in 2002 werd ze fractievoorzitter en politiek leider van die partij. Onder haar bewind werd de partij gemoderniseerd. Vanwege haar opvattingen over vrijheid en haar ideeën over vernieuwing van de verzorgingsstaat werd ze in 2006 tot Liberaal van het Jaar uitgeroepen door de JOVD, de jongerenafdeling van de VVD. Halsema schreef diverse boeken, waaronder *Linkse Lente en Geluk! Voorbij de hyperconsumptie, haast en hufterigheid*.

daarmee vervuiling bestraffen en innovatie belonen. Een groene economie dus.

Ik heb in veel bankiers weinig vertrouwen, in jullie wel. Ik hoop dat jullie een voorbeeld blijven en dat duurzaamheid geen modeartikel wordt, een etiket dat overal maar opgeplakt wordt zonder dat het echt iets betekent. Er ligt een enorme kans om de wereld te verbeteren, juist nu. En dat maakt dat ik optimistisch naar de toekomst kijk.'

8. Duurzame bedrijfsvoering

In ons kantoorpand in Den Haag werken circa negentig medewerkers dagelijks met passie voor een duurzame, leefbare wereld. Ook als kantoororganisatie geven we natuurlijk gehoor aan onze missie. Dat doen we door onze directe duurzaamheidsprestaties op allerlei manieren te verbeteren. Aangezien het verbruik van energie en papier veruit de grootste invloed heeft op het milieu, gaan wij daar in dit hoofdstuk dieper op in.

49

8.1 Milieu

In 2009 hebben wij de belangrijkste milieueffecten van het kantoor van de ASN Bank, het papierverbruik en de uitstoot van het broeikasgas CO₂, verder aangepakt. Vanwege hun volume blijven zij ook in

2010 een speerpunt. In het verleden deelden wij ons kantoorpand met derden. Sinds begin 2008 hebben wij het pand volledig in gebruik. Dit leidde tot hogere verbruikscijfers voor energie, gas en water.

	2009	2008	2007	2006
Papierverbruik				
Papierverbruik in kilogram	211.103	214.538	179.113	162.910
Papierverbruik in kilogram per rekening	0,35	0,36	0,37	0,40
CO₂-uitstoot¹				
CO ₂ -uitstoot in ton	141	144	114	109
Ton CO ₂ -uitstoot per fte ²	1,82	2,22	1,98	2,17
Energieverbruik				
Kwh elektriciteit	199.744	180.711	139.051	125.657
Kwh elektriciteit per fte	2.584	2.782	2.421	2.500
m ³ Gas	24.167	26.743	19.760	19.038
m ³ Gas per m ²	12	13	13	12
Water				
m ³ Waterverbruik	604	585	458	395
m ³ Waterverbruik per fte	7,8	9,0	8,0	7,9
Afval				
Papierafval in ton	17,7	18,4	15,4	18,2

1 Dit cijfer omvat alle vervoer (woon-werkverkeer en zakelijk verkeer) en verwarming.

2 FTE (full time equivalent): omgerekend naar aantal voltijdmedewerkers.

Terugdringen papierverbruik

Het kost veel papier om de ruim 480 duizend klanten van de ASN Bank te informeren via bijvoorbeeld rekeningafschriften, brieven en het klantenmagazine Spaarmotief. Onze strategie is het gebruik van papier en enveloppen terug te dringen door ons steeds verder als internetbank te ontwikkelen. De doelstelling voor 2009 was het papierverbruik gelijk te houden aan dat in 2008, of te verminderen. Uiteindelijk daalde het papierverbruik per rekening met 2,8% ten opzichte van 2008 en 12,5% ten opzichte van ons referentiejaar 2006. Wij brachten ook het absolute papierverbruik terug ten opzichte van 2008. Dat realiseerden wij door aanpassingen van onze postverzending. Zo verzenden wij ons klantenmagazine Spaarmotief sinds 2009 in composteerbaar plastic in plaats van een papieren envelop, en verminderden wij het aantal dagafschriften bij ASN Ideaalsparen.

CO₂-neutraal

Onze kantooractiviteiten leiden tot uitstoot van CO₂

doordat we fossiele brandstoffen gebruiken voor het vervoer van medewerkers en het warmte- en elektriciteitsverbruik. Op verschillende manieren brengen wij de netto-uitstoot van broeikasgassen terug tot nul. Ten eerste wordt al onze elektriciteit opgewekt met windmolens en voor een klein deel met waterkracht. Ten tweede zijn wij voortdurend bezig het energieverbruik te verminderen, zowel in het kantoorpand als in het vervoer van medewerkers. Zo leidde het leasebeleid, waarvoor in 2008 scherpere milieuriichtlijnen waren aangenomen, in 2009 tot een lagere CO₂-uitstoot. Ook onze terughoudendheid tegenover vliegen draagt sterk bij aan de reductie van CO₂-uitstoot per fte.

Dit brengt ons bij de derde manier waarop wij de uitstoot van kooldioxide terugdringen: compensatie. Sinds 2004 compenseren wij onze CO₂-uitstoot van vervoer per auto en vliegtuig door de aanplant van bos. Vanaf 2007 streven wij ernaar de resterende CO₂-uitstoot op een meer innovatieve en herkenbare manier te compenseren, met inachtneming van

sociale doelen. Die wijze van compenseren hebben wij gevonden in solar cooking, koken met behulp van de zon. Dankzij deze compensatie is de ASN Bank CO₂-neutraal. Dat neemt niet weg dat we nog steeds als doel hadden ook de feitelijke uitstoot van CO₂ per fte in 2009 terug te brengen tot het niveau van 2006. Dat is ruimschoots gelukt: wij bereikten een reductie van ruim 16% in 2009 ten opzichte van 2006, vooral door efficiënter gebruik van het kantoorpand.

Solar Cooking

Wij investeren in een project in Oeganda waarbij de lokale bevolking een eenvoudige parabolische spiegel gebruikt om een pan in het brandpunt van die spiegel te verhitten. Deze aanpak is een enorm succes. Inmiddels heeft de Stichting Solar Cooking Nederland al vele duizenden van deze spiegels verspreid. Daarmee zijn enorme hoeveelheden kooldioxide-emissies en bos bespaard, doordat de verbranding van hout sterk is verminderd. De betrokken vrouwen hoeven veel minder tijd te besteden aan het verzamelen van hout. Bovendien verbetert hun gezondheid doordat ze veel minder rook inademen.

Overige maatregelen

De derde belangrijke manier om op het kantoor onze missie te realiseren is het inkoopbeleid. Wij beoordelen alle leveranciers op ons leveranciersbeleid. De sociale en milieu-impact van de vele honderden producten die wij inkopen, loopt sterk uiteen. Daarom hebben wij alle producten in drie categorieën ingedeeld. Producten met een hoge prioriteit zijn bijvoorbeeld producten waarvan wij grote aantallen kopen, zoals bankpasjes. Wij onderzoeken zelf of die voldoen aan onze criteria. Producten met een gemiddelde prioriteit behoren niet tot de vorige categorie, maar hebben wel een groot inkoopvolume, zoals it-diensten. Producten hebben een lage prioriteit als zij een laag volume, geringe waarde of laag risico hebben.

8.2 Human resources

Het personeelsbeleid van de ASN Bank is geënt op dat van SNS REAAL. De CAO van SNS REAAL, die goede, marktconforme primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden bevat, geldt ook voor onze bank.

Doelstellingen, competenties en ontwikkeling

Het personeelsbeleid is gebaseerd op volwassen arbeidsverhoudingen: op beginselen van wederzijdse verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en zorgvuldigheid. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in de prestatie- en competentiebeoordelingscyclus. In het jaarlijkse planningsgesprek geeft de leidinggevende in concrete doelstellingen aan wat hij het komende jaar van de medewerker verwacht. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van competenties met het oog op de huidige functie en de toekomstambities van de medewerker.

SNS REAAL stelt de ontwikkeling van twee competenties centraal: professionaliteit en ambitie. Deze worden voor iedere medewerker geformuleerd op een wijze die aansluit bij de dagelijkse werkzaamheden. De ASN Bank heeft daarnaast een bedrijfs-specifieke competentie: samenwerken. Door samen te werken – zowel binnen de afdeling als tussen verschillende afdelingen van de bank – komen we tot betere prestaties.

Het persoonlijke ontwikkelplan (POP) is een belangrijk middel voor de medewerkers om hun eigen ontwikkeling te sturen. In het POP wordt de richting vastgelegd waarin de medewerker zich wil ontwikkelen, evenals afspraken over de manier waarop hij of zij dat doel kan bereiken. Wij maken interne en externe opleidingen mogelijk om de ontwikkeling van de medewerker te realiseren.

Vertegenwoordiging

De ondernemingsraad van SNS REAAL vertegenwoordigt ook de medewerkers van de ASN Bank. Wij hebben een eigen Onderdeelscommissie (OC). Een van de leden moest de werkzaamheden voor de OC neerleggen, waardoor deze commissie een groot deel van het verslagjaar uit drie leden bestond. Wij hadden constructief overleg met de OC. De zittingsperiode van de OC werd verlengd omdat de OR-verkiezingen werden uitgesteld en er onderzoek plaatsvond naar de organisatie van het personeels-vertegenwoordigend overleg bij SNS REAAL. Nieuwe verkiezingen staan gepland voor 1 juni 2010.

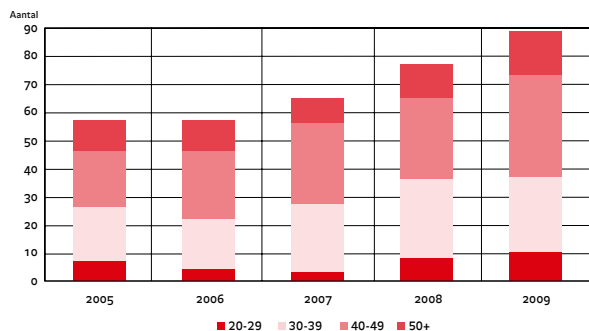
Personeelsgroei en -samenstelling

Het aantal medewerkers dat de bank verliet, was iets minder dan in voorgaande jaren, en het aantal nieuwe medewerkers nam toe. Deze groei vond bankbreed plaats. De nieuwe medewerkers waren niet alleen nodig om de toestroom van klanten als gevolg van de introductie van de ASN Bankrekening

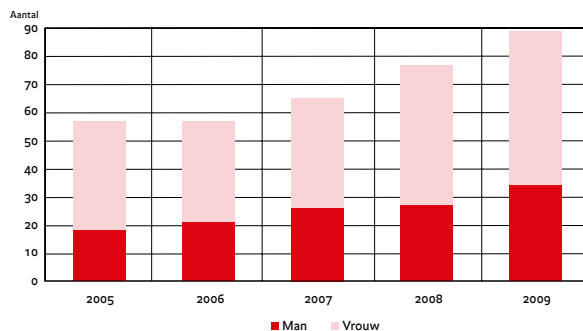
te kunnen verwerken. Maar ook om het bredere scala van activiteiten, onder meer bij de afdeling Marketing & Communicatie, te realiseren. Ons per-

soneelsbestand is zeer gevarieerd en daarmee een betere afspiegeling van de maatschappij dan die van veel andere, soortgelijke bedrijven.

Samenstelling personeelsbestand (leeftijd)

Samenstelling personeelsbestand (m/v)

	2009	2008	2007	2006	2005
In dienst	16	18	13	7	8
Uit dienst	4	6	5	7	7
Percentage ziekteverzuim	4,2%	2,6%	2,8%	4,6%	7,1%
Percentage parttimers	38,2%	37,7%	30,8%	36,8%	38,6%
Kosten arbozorg	€ 20.116	€ 19.100	€ 17.760	€ 18.815	€ 13.570
Kosten opleidingen	€ 54.519	€ 73.800	€ 42.600	€ 39.500	€ 56.400

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim steeg voor het eerst sinds jaren. Dit werd veroorzaakt door twee gevallen van langdurige ziekte; wanneer we deze niet meetellen is het ziekteverzuim vrijwel ongewijzigd. Ziekteverzuimgesprekken en, indien nodig, een goede begeleiding door de bedrijfsarts staan centraal in het verzuimbeleid.

Tevredenheid van medewerkers

In 2009 is een medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De uitkomsten daarvan zijn besproken door het managementteam en met de medewerkers. De tevredenheid van de medewerkers was verbeterd ten opzichte van twee jaar geleden en kwam gemiddeld uit op 8,1. Daarmee is de doelstelling die de directie zichzelf had gesteld, gehaald. De medewerkers zijn er trots op dat ze bij de

ASN Bank werken en doen dat met plezier. Ze weten waar de bank voor staat en voelen zich erkend in de bijdrage die zij leveren aan onze duurzame doelstelling. Het medewerkerstevredenheidsonderzoek zal voortaan jaarlijks plaatsvinden. De doelstelling voor 2010 is de tevredenheid op hetzelfde hoge niveau te houden.

De directie blijft de medewerkers betrekken bij de verdere ontwikkeling van de ASN Bank. Dat doet zij onder meer via regelmatige personeelsbijeenkomsten. Deels zijn deze bijeenkomsten informatief van aard; zo bespreken wij de duurzame koers en resultaten van de bank. Maar wij proberen ook op verschillende manieren medewerkers te enthousiasmeren over duurzaamheid. Zo stond in 2009 een bezoek aan het filmfestival van Amnesty International, Movies that Matter, op het programma.

Bart Luirink, journalist en Zuid-Afrikakenner:

‘Zuid-Afrika dwingt voortdurend je vooroordelen te onderzoeken’

Journalist Bart Luirink kwam namens de anti-apartheidsbeweging begin jaren negentig voor het eerst in Zuid-Afrika, op kosten van de ASN Bank. Hij zag een samenleving met scherpe zwart-wit-tegenstellingen. Twintig jaar later is hij optimistisch, ondanks de economische malaise.

‘We hollen naar de afgrond of staan op het punt een heilstaat te realiseren. Beide beelden van Zuid-Afrika zijn zwaar overtrokken. Wel is dit land de afgelopen twintig jaar van heel ver gekomen. Tussen de vrijlating van Nelson Mandela in 1990 en de verkiezing van Jacob Zuma in april 2009 is er hard gewerkt aan het sociaal-economische herstel. Daardoor is een grote, zwarte middenklasse ontstaan van

vier á vijf miljoen mensen. Zij zijn aan diepe, diepe armoede ontkomen. Tegelijkertijd is de kloof met de armsten niet overbrugd. De richtlijnen van het IMF en de Wereldbank, waarmee Zuid-Afrika in de pas liep, hebben geen verbetering gebracht voor – een verschrikkelijk woord – die onderklasse.

Mythe

Dat economische herstel, met een groei van vier, vijf procent per jaar, hebben we aan Mbeki te danken. Maar dat is niet het hele verhaal. Er vielen de afgelopen negen jaar ook 330 duizend onnodige aidsdoden. Mbeki ontkende het probleem; een van de redenen dat hij is afgezet. De nieuwe regering van Jacob Zuma doet dat niet, maar gaat het debat aan en sluit de ogen niet voor actuele problemen. Het resultaat is direct zichtbaar. Een vriendin van mij werkt als huisarts in het noorden van het land. De mensen staan er in de rij voor aidsremmers. De

53

mythe dat patiënten zich voor hun ziekte schamen en niet behandeld willen worden, is echt onzin.

Veel beelden over Zuid-Afrika zijn trouwens op onzin gebaseerd. Zoals het idee dat de corruptie is toegenomen na het apartheidsregime. Onder De Klerk en diens voorgangers verdween er minstens evenveel geld. Corruptie is geen uitvinding van de zwarten, echt niet. Zuid-Afrika lijdt wel onder dat imago. Internationale investeerders hielden de boot af. Mbeki heeft desondanks de groei uiteindelijk wel op zo'n vijf procent gekregen, het cruciale punt waarop er meer banen bijkomen dan afgaan. Maar tijdens zijn regeerperiode zijn er meer banen verloren gegaan dan er mensen werk vonden. En die vijf procent groei is door de huidige recessie ook tenietgedaan. Het land heeft zware klappen gekregen. Zuid-Afrika staat met de rug naar het continent. De economie is veel meer dan die van andere Afrikaanse landen – Nigeria uitgezonderd – vervlochten met de westerse economieën. Als het in de wereld mis gaat, dan gebeurt dat ook bij ons.

Egoïstisch

Of ik ooit moedeloos ben? Nee. Ik voel echt nieuwe energie door dit land stromen. De problemen worden niet meer ontkend; Zuma zoekt het debat op. Ik lees en hoor steeds vaker juichende verhalen over Zuid-Afrika. Wel zie je de berichtgeving soms doorslaan. Daarin moeten we voorzichtig zijn, denk ik. Maar als ik schoolklasjes naar het museum zie lopen – klasjes met allerlei kinderen – en ik zet dat af tegen de ouderavonden begin jaren negentig waarin vooral blanken zich verzetten tegen de komst van zwarten... Dat raakt mij. Gemengde stellen, dat ontroert. Dat komt ook doordat er jarenlang verschrikkelijke beelden van de 'ander' zijn ingeramd. Zwarten haatten blanken, blanken haatten zwarten. Die stellingen heb je niet zomaar verlaten. Integreeren is meer dan met elkaar kunnen optrekken. Je moet manieren vinden om met elkaar om te kunnen gaan, ook naast elkaar.

Biografie

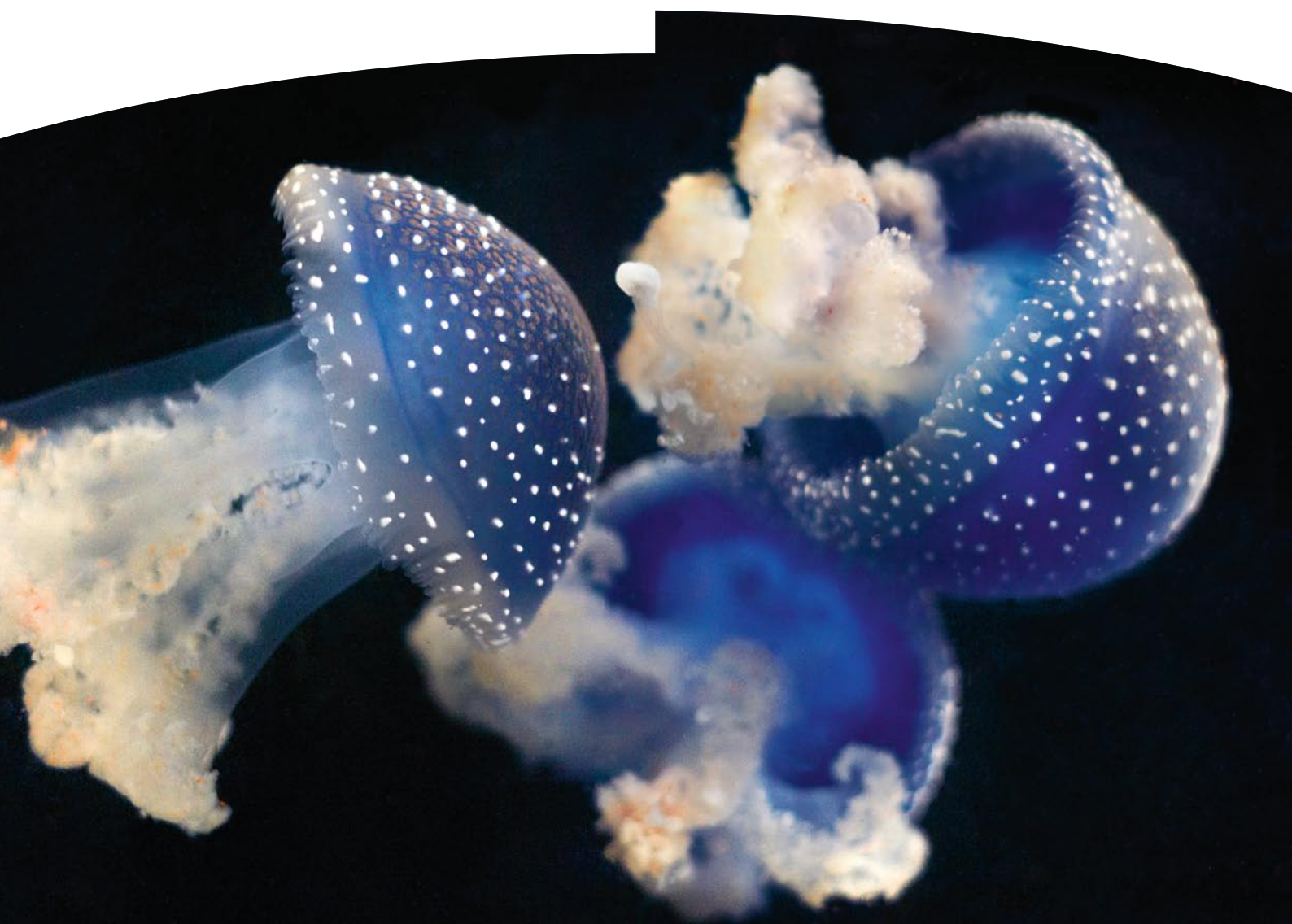
Bart Luirink woont en werkt in Johannesburg, waar hij hoofdredacteur is van het onafhankelijke opinietijdschrift ZAM Afrika Magazine. Hij was bestuurslid en campagnecoördinator van de Anti Apartheidsbeweging Nederland (AABN) en correspondent in Zuid-Afrika voor de NOS en de VPRO. Hij publiceerde onder meer bij uitgeverij Jan Mets (*Zingende Pijnbomen*). Momenteel is hij bestuurslid van Behind the Mask, een media-platform voor homoseksuelen in Afrika, en van het Nederlandse filmfestival *Africa in the Picture*. Hij schreef meerdere boeken over het land, onder meer *Voor Nelson Mandela* en *Puur Goud. Andere verhalen uit Zuid-Afrika*.

Ook ik zoek dagelijks naar die manieren. Het heeft lang geduurd eer ik ze vond. Ik kwam hier begin jaren negentig voor het eerst, op kosten van de ASN Bank, trouwens. De antiapartheidsbeweging had te weinig geld voor tickets. Het land waar ik toen terecht kwam, was heel duidelijk: blanken waren slecht, zwarten goed. Zwarte politieagent? Fout! Want die heeft gecollaboreerd. Dat zijn gemakkelijke, snelle oordelen. Ook bij die agent moest er brood op de plank, moest het gezin eten. Zuid-Afrika dwingt voortdurend je vooroordelen te onderzoeken en te verwerpen. Heerlijk, die verwarring, elke dag weer. Dat maakt het land zo verschrikkelijk complex. Daar kan Nederland nog wat van leren.'

9. Financiële resultaten

55

9.1 Balans

<i>Voor winstverdeling in duizenden euro's</i>	<i>31-12-2009</i>	<i>31-12-2008</i>
Activa		
Materiële vaste activa	362	424
Beleggingen	3.283.578	2.583.886
Uitgestelde belastingvorderingen	15.706	537
Vordering op klanten	1.582.819	1.230.127
Vordering op kredietinstellingen	1.748.188	1.437.393
Overige activa	23.570	50.060
Kas en kasequivalenten	1.380	50
Totaal activa	6.655.603	5.302.477
Passiva		
Geplaatst kapitaal	11.350	11.350
Overige reserves	83.965	111.322
Resultaat boekjaar	9.884	16.913
Eigen vermogen	105.199	139.585
Uitgestelde belastingverplichtingen	20.953	20.957
Toevertrouwde middelen	6.346.029	4.965.953
Overige schulden aan klanten	11.585	3.814
Overige verplichtingen	171.837	172.168
Totaal passiva	6.655.603	5.302.477

9.2 Winst- en verliesrekening

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Baten		
Rentebaten	244.832	211.435
Rentelasten	200.308	170.595
Rentemarge	44.524	40.840
Provisie en beheervergoeding	13.990	13.772
Verschuldigde provisie en beheervergoeding	7.880	7.688
Nettoprovisie en beheervergoeding	6.110	6.084
Resultaat uit beleggingen	-2.183	83
Totaal baten	48.451	47.007
Lasten		
Bijzondere waardevermindering	21	2.385
Personeelskosten	7.212	6.530
Afschrijving op materiële vaste activa	147	127
Overige operationele kosten	27.804	15.263
Totaal lasten	35.184	24.305
Resultaat voor belastingen	13.267	22.702
Belastingen	3.383	5.789
Nettowinst	9.884	16.913

9.3 Kasstroomoverzicht

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		
Nettowinst over de periode	9.884	16.913
Aanpassingen voor:		
Afschrijving materiële vaste activa	147	127
Mutaties in de uitgestelde belastingen	-15.173	35.245
Kasstroom uit operationele activiteiten	-5.142	52.285
Mutaties vorderingen en schulden op klanten	-344.921	-93.856
Mutaties vorderingen en schulden op kredietinstellingen	-310.795	-825.714
Mutaties toevertrouwde middelen	1.380.076	1.333.865
Mutaties beleggingen (geen aan- en verkopen)	58.704	-142.869
Mutatie overige operationele activiteiten	-18.111	146.626
Nettokasstroom uit operationele bedrijfsactiviteiten	764.953	417.872
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in beleggingen	-758.396	-469.978
Investerings materiële vaste activa	-85	-179
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-758.481	-470.157
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaald dividend	-	-
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	-	-
Kas en kasequivalenten op 1 januari	50	50
Nettotoename van kas en kasequivalenten	1.330	-
Kas en kasequivalenten op 31 december	1.380	50

58

9.4 Toelichting op de jaarcijfers

Algemeen

De ASN Bank N.V. is per 5 januari 1998 een 100%-deelneming van SNS Bank N.V., waarvan de jaarrekening wordt gedeponneerd bij het Handelsregister te 's-Hertogenbosch.

De gegevens van de vennootschap zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van SNS Bank N.V. Op basis van de garantie die SNS Bank N.V. heeft afgegeven conform artikel 403 BW2, is er op de zelfstandige jaarrekening van ASN Bank N.V. geen accountantscontrole toegepast.

Tenzij anders aangegeven geschiedt vermelding van bedragen in duizenden euro's.

Belastingen

De belastingen worden berekend over de resultaten, rekening houdend met fiscale faciliteiten. De ASN Bank N.V. en haar deelneming ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. maken onderdeel uit van de fiscale eenheid van SNS Bank N.V. en dragen jaarlijks de aldus berekende vennootschapsbelasting af.

Kasstroom

Het kasstroomoverzicht geeft de mutatie van de geldmiddelen van de ASN Bank, uitgesplitst in operationele activiteiten, investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan uit de kasmiddelen en kasequivalenten. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Waarderingsgrondslagen

Beleggingen

Alle beleggingen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde. Voor onderhandse leningen en hypotheekleningen is de marktwaarde gelijk aan de geamortiseerde kostprijs. Obligaties worden tegen de reële waarde gewaardeerd. Daarbij worden de niet-gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit de reële waardeveranderingen in het eigen vermogen verwerkt, en bij verkoop in de winst- en verliesrekening verwerkt als resultaat uit beleggingen.

Vaste activa

Dit onderdeel bestaat alleen uit bedrijfsmiddelen. Deze worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur.

Voorzieningen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen betreft de belastingbedragen die in toekomstige perioden moeten worden betaald met betrekking tot belastbare tijdelijke verschillen. De latente belastingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het tijdvak waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden genomen op het moment dat zij bekend zijn, terwijl positieve resultaten pas worden verantwoord nadat zij zijn gerealiseerd.

Financiële instrumenten

Renterisico

De vennootschap staat bloot aan renterisico. De beheersing van dit risico vindt plaats voor SNS Bank als geheel.

Kredietrisico

Het maximale kredietrisico dat is besloten in de financiële activa op balansdatum, zonder rekening te houden met verkregen zekerheden, bestaat uit het nominale bedrag van de op de balans opgenomen vordering. Gelet op de aard en de looptijd van de vorderingen en/of de verkregen zekerheden is het kredietrisico beperkt. Er is geen sprake van belangrijke concentraties van kredietrisico.

Valutarisico

Per balansdatum is de som van de activa die in vreemde valuta zijn gewaardeerd, nihil. Er is derhalve geen valutarisico aanwezig.

9.5 Toelichting op de balans

Uitzettingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Staatsleningen	2.948.594	2.170.949
Banken	336.667	925.931
Hypotheke en overige vorderingen op klanten	1.675.583	800.182
Gemeentes en provincies	654.704	388.845
Waterschappen en waterleidingbedrijven	300.830	315.781
Gezondheidszorg en bejaardenzorg	308.911	232.450
Woningbouw	154.265	171.048
Onderwijs, cultuur en recreatie	24.876	25.948
Aandelen	348	9.133
Duurzame energie	54.868	16.694
Diversen	115.147	194.646
Totaal beleggingen	6.614.793	5.251.607
Voorziening waardevermindering	-208	-201
Totaal	6.614.585	5.251.406

In bijlage III zijn de beleggingen op debiteurniveau gespecificeerd.

Per ultimo 2009 waren er geen leningen en voorschotten aan bestuurders en commissarissen verstrekt (2008: nihil).

Uitgestelde belastingvordering

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Latente belastingvordering	15.706	537

In de cijfers over 2009 is de latente belastingverplichting gesplitst in een actief en een passief deel. De rentedragende waardepapieren worden gewaardeerd op marktwaarde. De herwaardering van de rentedragende waardepapieren veroorzaakt een

niet-gerealiseerd resultaat. Van dit resultaat wordt een voorziening voor latente belastingverplichtingen opgenomen, ter hoogte van het geldende tarief voor vennootschapsbelasting.

Overige activa

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Te vorderen interest	44.197	43.170
Nog te ontvangen en vooruit betaald	-20.627	6.890
Totaal overige activa	23.570	50.060

Overige schulden aan klanten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Depot hypotheek	8.599	666
Onderhandse leningen opgenomen geld	825	1.029
Overige schulden aan klanten	2.161	2.119
Totaal overige schulden aan klanten	11.585	3.814

Uitgestelde belastingverplichting

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Latente belastingverplichting	20.953	20.957

De rentedragende waardepapieren worden gewaardeerd op marktwaarde. De herwaardering van de rentedragende waardepapieren veroorzaakt een niet-gerealiseerd resultaat. Van dit resultaat wordt

een voorziening voor latente belastingverplichtingen opgenomen ter hoogte van het geldende tarief voor vennootschapsbelasting. Het betreft hier een passieve latente belastingverplichting.

61

Overige verplichtingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Overige schulden	-8.639	20.865
Lopende rente	167.558	148.477
Overige overlopende passiva	12.918	2.825
Totaal overige verplichtingen	171.837	172.167

Eigen vermogen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Aandelenkapitaal	11.350	11.350
Agioreserve	15.886	15.886
Algemene reserve	50.745	33.832
Herwaardering aandelen en obligaties	17.334	61.604
Winst	9.884	16.913
Totaal eigen vermogen	105.199	139.585

Onderdeel van het eigen vermogen is de herwaarderingsreserve op aandelen en obligaties. De herwaarderingsreserve laat zien welk effect een acute verkoop van de aandelen- en obligatieportefeuille zou hebben op het resultaat van de ASN Bank. Bij aanhouden van de obligatieportefeuille tot het einde van de looptijd is het effect op het eigen

vermogen en resultaat van de ASN Bank nihil. Exclusief het effect van de herwaarderingsreserve op de obligatieportefeuille zou het eigen vermogen van de ASN Bank € 16.953.000 lager (2008: € 61.139.000 lager) zijn en ultimo 2009 uitkomen op € 88.246.000 (2008: € 78.445.000).

Overzicht mutaties eigen vermogen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>Aandelen- kapitaal</i>	<i>Agio</i>	<i>Herwaar- derings- reserve</i>	<i>Overige reserves</i>	<i>Resultaat lopend boekjaar</i>	<i>Totaal</i>
Stand 01-01-2008	11.345	15.891	-42.353	16.933	17.141	18.957
Resultaat vorig boekjaar				17.141	-17.141	-
Mutatie herwaarderingsreserve			103.957			103.957
Mutatie aandelenkapitaal	5					5
Mutatie agio		-5				-5
Mutatie overige reserves				-242		-242
Resultaat lopend boekjaar					16.913	16.913
Stand 31-12-2008	11.350	15.886	61.604	33.832	16.913	139.585
Stand 01-01-2009	11.350	15.886	61.604	33.832	16.913	139.585
Resultaat vorig boekjaar				16.913	-16.913	-
Mutatie herwaarderingsreserve			-44.270			-44.270
Mutatie aandelenkapitaal						
Mutatie agio						
Mutatie overige reserves						
Resultaat lopend boekjaar					9.884	9.884
Stand 31-12-2009	11.350	15.886	17.334	50.745	9.884	105.199

62

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

<i>In duizenden euro's</i>	
Verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	3.085
Verplichtingen uit hoofde van (on)herroepelijke faciliteiten	19.000

Om tegemoet te komen aan de wensen van haar klanten biedt de ASN Bank producten als borgtochten en garanties aan. Wij nemen de onderliggende waarden van deze producten niet als activa of passiva in de balans op. Het hierboven genoemde bedrag geeft het maximale potentiële kredietrisico van de ASN Bank voor deze producten aan. Daarbij gaan we

uit van de veronderstelling dat al onze tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet meer nakomen en alle bestaande zekerheden geen waarde zouden hebben.

De onherroepelijke faciliteiten bestaan voornamelijk uit kredietfaciliteiten die zijn toegezegd aan klanten, maar waarop nog geen beroep is gedaan.

9.6 Toelichting op de winst- en verliesrekening

Rentemarge

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Renteopbrengsten beleggingen	244.832	211.435
Rente betaald aan klanten	200.308	170.595
Totaal rentemarge	44.524	40.840

De afdekking van het renterisico vindt op groepsniveau plaats. De ASN Bank betaalt hiervoor een vergoeding aan de moedermaatschappij. De gere-

aliseerde verkoopresultaten op de beleggingsportefeuille zijn direct in het resultaat verantwoord en met deze vergoeding verrekend.

Overige baten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Provisiebaten	13.990	13.772
Provisielasten	7.880	7.688
Opbrengst uit effecten	-2.183	83
Totaal	3.927	6.167

De overige baten worden hoofdzakelijk gevormd door de provisies die de ASN Bank van beleggingsklanten ontvangt voor het beheer van haar beleggingsfondsen en de provisies die de bank aan SNS Asset Management betaalt voor het beheer van haar vermogen. De groei van het vermogen van de ASN

Bank heeft in 2009 tot een beperkte toename van de betaalde provisies geleid. De opbrengsten uit effecten zijn negatief als gevolg van resultaten op termijncontracten, ondanks dat de resultaten uit aandelenbezit stegen.

Bijzondere waardevermindering

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Bijzondere waardevermindering	21	2.385

De ASN Bank moest in 2008 een bijzondere waardevermindering nemen op het belang dat zij had genomen bij de oprichting van het ASN Small & Midcap Fonds. Deze bijzondere waardevermindering was

het resultaat van de daling van de beurskoersen en toepassing van IFRS-grondslagen. In 2009 zijn de posities in het ASN Small & Midcapfonds en het ASN Obligatiefonds verkocht.

Personeelskosten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Lonen en salarissen	4.175	3.594
Pensioenlasten	831	723
Overige sociale lasten	522	445
Overige personeelskosten	1.684	1.768
Totaal personeelskosten	7.212	6.530

Het gemiddelde aantal personeelsleden in 2009 was 77,3 (2008: 65,0). Alle personeelsleden zijn werkzaam in Nederland. Het hoogste brutoloon is bij de ASN Bank 4,9 maal hoger dan het laagste brutoloon. Dit cijfer is gestegen doordat wij in 2009 een

externe cateringmedewerkster die met pensioen ging, parttime in vaste dienst hebben genomen. Zo verdient zij een aanvulling op haar AOW, terwijl wij van haar goede zorgen blijven genieten.

Overige operationele kosten

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Kantoor- en algemene kosten	21.881	9.539
Marketingkosten	5.923	5.724
Totaal overige operationele kosten	27.804	15.263

De kantoorkosten en algemene kosten zijn in 2009 negatief beïnvloed door het faillissement van Icesave en de DSB Bank. De klanten van deze banken werden voor tegoeden tot € 100.000 gecompenseerd volgens het depositogarantiestelsel.

De Nederlandse banken brengen deze garantiebedragen op. Zij worden hiervoor belast in verhouding tot hun aandeel in de spaarmarkt. Hiervoor moesten we een eenmalige last van € 11 miljoen opnemen.

Belastingen

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Belastbare winst	13.267	22.702
Belastingdruk à 25,5%	3.383	5.789
Nettowinst	9.884	16.913

Statutaire regeling over de bestemming van de winst

De winstbestemming is geregeld in artikel 34 van de statuten.

Dit artikel luidt:

1. De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

65

Winstbestemming

Voorgesteld wordt de winst over 2009 van € 9.884.164,- toe te voegen aan het eigen vermogen.

Den Haag, 16 maart 2010

Directie:

E. Ph. Goudswaard
J.E. Jansen

Raad van Commissarissen:

E.J.G.V. Boers
H.K. Kroeze
R.G.J. Langezaal (voorzitter)

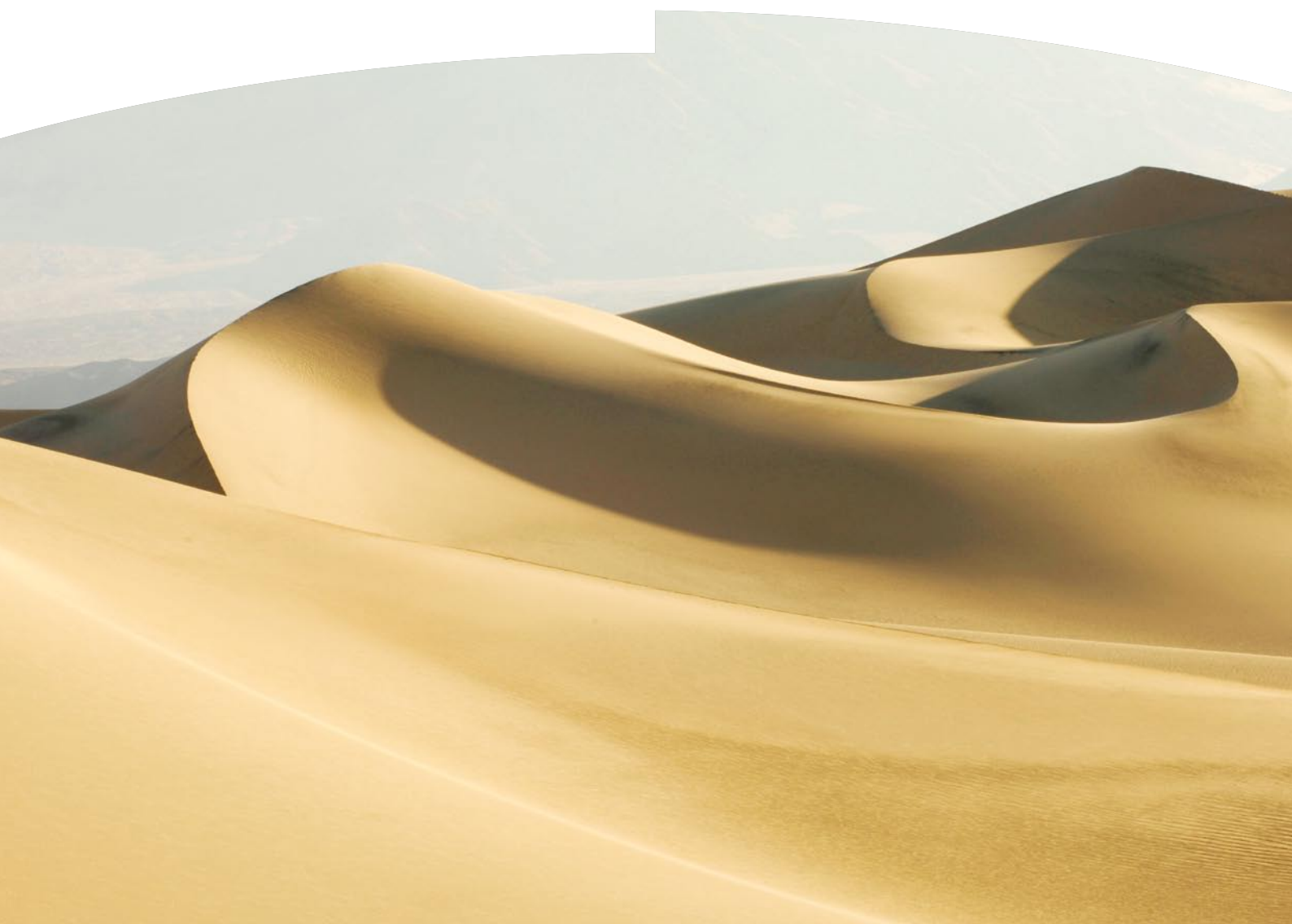

10. Risicobeleid

De afdeling Controlling & Compliance is verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's die op de ASN Bank van toepassing zijn. In nauwe samenwerking met de risicocommissies en -afdelingen van SNS REAAL beheerst zij de financiële risico's van de ASN Bank. Een beschrijving van de complete risicobeheerorganisatie van SNS REAAL kunt u lezen in het jaarverslag van SNS REAAL.

67

10.1 Organisatie van het risicobeheer

Verscheidende risicocomités bereiden het risicobeleid van SNS REAAL voor en geven hierover advies aan de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur stelt het beleid vast en mandateert de comités die het beleid invullen. De comités hebben – nadrukkelijker dan voorheen – tot taak te sturen op ontwikkeling en handhaving van het groepsbeleid. De voornaamste comités die de ASN Bank ondersteunen bij de invulling van het beleid zijn het Asset Liability Comité en het Product Market Pricing Comité.

De risicobeheerafdelingen adviseren de ASN Bank over het risicobeheer en rapporteren over het risicoprofiel. Zij fungeren als gemeenschappelijke servicecentra en zijn verantwoordelijk voor het modelleren, meten, monitoren, rapporteren en adviseren van en over risico's. Zij zijn niet verantwoordelijk voor het formuleren van de definities en het bepalen van het beleid. Bij de ASN Bank onderhoudt de afdeling Controlling & Compliance contact met diverse risicobeheerafdelingen bij SNS REAAL, waaronder:

Group Risk Management (GRM)

GRM ondersteunt de ASN Bank bij:

- de signalering van veranderingen van marktomstandigheden en regels die van belang zijn voor strategie en beleid;
- de prijsbepaling van producten;
- de inrichting en uitvoering van asset & liability-management;
- coördinatie van strategische projecten gerelateerd aan het beheer van financiële risico's (Basel II).

Compliance & Operationeel Risicomanagement (C&O)

De ASN Bank beschikt over een eigen compliancefunctionaris. Deze *local compliance officer* wordt functioneel aangestuurd door de directeur C&O. C&O adviseert de Raad van Bestuur en de directies van de bedrijfsonderdelen over de beheersing van niet-financiële risico's. Dit zijn de risico's die verband houden met het gedrag van mensen en de inrichting van de bedrijfsprocessen. Belangrijke taken van de local compliance officer zijn formulering van beleid, advisering over een integere, beheerste bedrijfsvoering, coördinatie en stimulering van de beheersing van operationele risico's en integriteitsrisico's, en permanent toezicht op de uitvoering van processen.

Juridische Zaken (JZ)

Juridische Zaken bereidt het risicomanagementbeleid voor en ondersteunt het operationeel. De belangrijkste taken van deze afdeling op dit terrein zijn:

- signalering van en advisering over (toekomstige) wet- en regelgeving;
- advisering over integriteit en zorgplicht.

Kredietrisicomanagement (KRM)

KRM bereidt het beleid op het gebied van kredietrisicomanagement voor en ondersteunt het operationeel. De taken van deze afdeling om de ASN Bank te ondersteunen zijn:

- advisering over het risicobeleid van kredieten van meer dan € 3,5 miljoen;
- uitvoering van revisies op kredieten van meer dan € 3,5 miljoen.

Interne Controle

De afdeling Interne Controle toetst regelmatig de werking van de beheersmaatregelen die in de procedures zijn opgenomen. De afdeling weegt de bevindingen op basis van een vooraf vastgestelde norm. Zo ontstaat adequate managementinformatie, die gerelateerd is aan de organisatie en procesdoelstellingen.

Concern Audit

Concern Audit (CA) ressorteert onder de voorzitter van de Raad van Bestuur van SNS REAAL en rapporteert tevens aan de audit-commissie van de Raad van Commissarissen. Zo kan deze afdeling haar werkzaamheden onafhankelijk van de bedrijfsonderdelen verrichten. CA doet onderzoeken voor de directie en op basis van een van tevoren vastgestelde risicoanalyse. De afdeling onderzoekt het interne risicobeheer- en controlesysteem, de hiermee verbonden verwerkingsprocessen en de (betrouwbaarheid van de) managementinformatie.

10.2 Risicobeheer bij de ASN Bank

De risico's die op de ASN Bank betrekking hebben, zijn in grote lijnen in te delen in vijf categorieën, te weten: kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en reputatierisico.

10.2.1 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat een debiteur geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft, of dat diens positie verslechtert, met negatieve gevolgen voor het resultaat of de vermogenspositie van de ASN Bank.

Kredietrisicoprofiel van de ASN Bank

Onze kredietportefeuille is stabiel en wordt gevormd op basis van onze duurzame doelstellingen. Dankzij de groei van de toevertrouwde middelen nam de portefeuille in 2009 verder toe tot € 6.624 miljard. Vergeleken met 2008 verleenden wij meer kredieten aan duurzame-energieprojecten (+37 miljoen), zoals het windmolenpark Belwind. We liepen meer risico's op kredietinstellingen (+22%) als gevolg van onze investeringen in hypotheek van BLG en SNS Regio Bank. De portefeuille van vastrentende beleggingen groeide tot € 3.278 miljard ultimo 2009 (+27%).

De bedragen waarover de ASN Bank kredietrisico loopt, zijn als volgt verdeeld:

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
Beleggingen	3.283.578	2.583.886
Vorderingen op klanten	1.582.819	1.230.127
Vorderingen op kredietinstellingen	1.748.188	1.437.393
Totaal uitzettingen	6.614.585	5.251.406
Kas en kasequivalenten	1.380	50
Totaal	6.615.965	5.251.456

Kredietrisicoprofiel beleggingen

Wij houden een groot deel van onze uitzettingen (49%) aan in vastrentende beleggingen, veelal staatsleningen. Wij houden een klein deel van beleggingsportefeuille aan in aandelen.

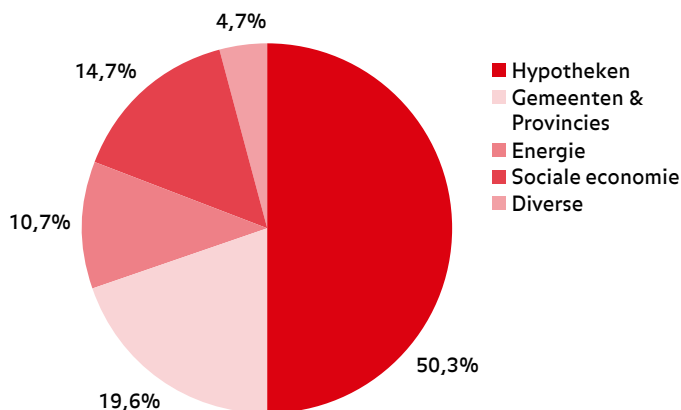
De kredietwaardigheid van de beleggingen geeft een indicatie van het kredietrisico op de betreffende belegging. Wij houden het overgrote deel van de beleggingsportefeuille (57%) aan in beleggingen met een AAA-rating. Het overzicht toont de verdeling van de beleggingsportefeuille in ratingklassen:

<i>In duizenden euro's</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
AAA	1.871.121	2.543.880
AA	525.179	10.458
A	875.381	10.531
BBB	1.450	1.454
BB	4.491	4.494
Zonder rating*	5.956	13.069
Totaal	3.283.578	2.583.886

*Aandelen

Kredietrisicoprofiel vorderingen op klanten

De kredietverlening van de ASN Bank aan bedrijven, gemeenten, waterschappen en zorginstellingen ondersteunt onze missie. Ultimo 2009 bedroeg de kredietportefeuille 24% van de totale uitzettingen. Onze strikte duurzaamheidscriteria sluiten vele sectoren op voorhand uit van kredietverstrekking, met concentratierisico als gevolg. Wij beperken dit concentratierisico door onze kennis over de betreffende sectoren, en doordat we voldoende zekerheden stellen om eventuele *defaults* (in gebreke van betaling zijn) op te kunnen vangen. De volgende grafiek toont de verdeling van de kredietportefeuille over sectoren.

70

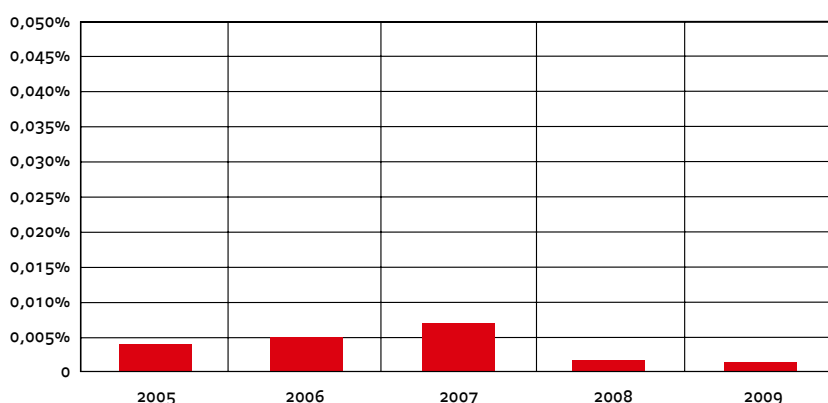
Categorie	Oorspronkelijke categorie
Hypotheken	Hypotheken
Gemeenten & provincies	Gemeenten en provincies
Energie	Waterschappen en energiebedrijven duurzame energie
Sociale economie	Gezondheids- en bejaardenzorg, woningbouw, onderwijs, cultuur en recreatie
Diverse	Aandelen diversen

Bijzonder Beheer

Een essentieel onderdeel van het risicobeleid is de tijdige inzet van de afdeling Bijzonder Beheer van SNS Bank, onderdeel van KredietRisikoManagement. Deze afdeling ondersteunt de ASN Bank bij het beheer van betalingsachterstanden. Er is een

uniforme werkwijze ingericht om riskante posten te herkennen. De beheersing van achterstanden vindt in nauw overleg met de ASN Bank plaats. Bijzonder Beheer rapporteert hierover maandelijks aan de ASN Bank.

Voorzieningen in % van vorderingen op klanten

10.2.2 Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat veranderingen van de marktprijzen negatieve gevolgen hebben voor het resultaat en de vermogenspositie van de ASN Bank. Onder marktprijzen vallen rentes, aandelenkoersen en wisselkoersen.

In het gematigde risicoprofiel van de ASN Bank neemt het renterisico een belangrijke plaats in. Renterisico ontstaat doordat er verschillen bestaan in de rentegevoeligheid van de activa en passiva op de balans van de bank. Zo is de gewogen gemiddelde looptijd van de activa op de bankbalans in de regel langer dan die van de passiva. Vanwege deze balansstructuur hebben wij normaliter baat bij een rentedaling. Het ALM Comité SNS Bank beheert onze marktrisico's. Bij het managen van de rentepositie van SNS Bank wordt steeds vastgesteld of de risico's binnen het vastgestelde limietenkader vallen. Sturing binnen de limieten vindt plaats door het afwegen van rendementen en risico's, in samenhang met de korte- en middellange termijnvisie op renteontwikkelingen. Een toelichting op de hedgeconstructies die op de ASN Bank van toepassing zijn, vindt u in paragraaf 10.3.

10.2.3 Liquiditeitsrisico

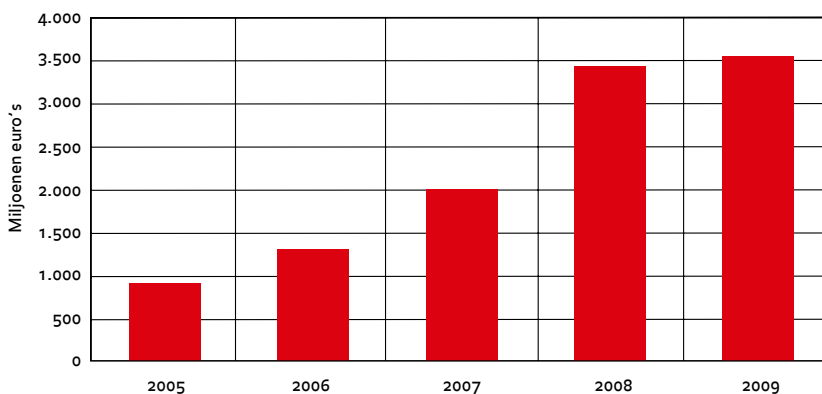
Het liquiditeitsrisico is het risico dat de bank onvoldoende liquide middelen kan vrijmaken om aan haar acute betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Wij trekken bij zowel particulieren als bij verenigingen en stichtingen toevertrouwde middelen aan ten behoeve van kredietverlening en beleggingen in staatsleningen en (onderhandse) leningen.

Onze funding bestaat volledig uit spaargelden van particuliere en zakelijke klanten. Hierdoor zijn wij niet afhankelijk van de geld- en kapitaalmarkt. De toevertrouwde middelen namen in 2009 met 28% toe tot € 6.346 miljard. Deze toename is grotendeels geïnvesteerd in bedrijfskredieten en liquide staatsobligaties.

Hoewel slechts een beperkt deel van de funding voor langere tijd is verzekerd (deposito's), lopen wij een beperkt liquiditeitsrisico. De investeringen in liquide activa zijn immers groot, zoals de grafiek toont.

71

Liquide activa

10.2.4 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico dat (strategische) doelstellingen niet worden gerealiseerd als gevolg van onvoorspelbaarheid van prestaties, onbetrouwbaarheid van informatie of door onvoorziene verliezen, ontstaan door fraude of door inadequate of falende interne processen, externe gebeurtenissen, systemen of beveiliging.

Voor de beheersing van operationele risico's krijgt de ASN Bank ondersteuning van de afdelingen van SNS REAAL die zijn genoemd in paragraaf 10.1, onder meer Interne Controle en Compliance & Operationeel Risicomanagement. Onderdeel van deze ondersteuning is de screening van personeel, informatiebeveiliging van systemen en ondersteuning bij fraudegevallen. Interne Controle en Concern Audit bewaken de procedures die in de organisatie

zijn ingebed. Op periodieke basis worden controles uitgevoerd. Daarnaast heeft de ASN Bank een uitwijkfaciliteit, waardoor zij haar activiteiten in alle gevallen kan voortzetten.

De directie verklaart dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de ASN Bank haar operationele risico in het verslagjaar naar behoren heeft beheerst.

10.2.5 Reputatierisico

Het reputatierisico is het risico dat er verliezen ontstaan door een negatieve beeldvorming bij stakeholders, vooral klanten. Voor de ASN Bank ligt dat risico voornamelijk in de wijze waarop klanten menen dat wij ons duurzaamheidsbeleid uitvoeren en hun service verlenen.

Wij profileren ons als een bank met een duurzaamheidsmissie. Dat is een belangrijke reden dat klanten voor ons kiezen. Zij zullen niet zozeer ter discussie stellen wat een duurzame bank doet, want duurzaamheid is geen vast omschreven begrip. Zij kunnen echter wel vragen of wij doen wat we beloven als het gaat om de keuze van investeringen. Om dit risico te helpen beheersen hebben wij ons duurzaamheidsbeleid vastgelegd in onder andere onze bijzondere beleggingscriteria en een tiental issuepapers. Deze papers beschrijven in detail wat wij bedoelen met duurzaam bankieren. Al deze beleidsstukken zijn openbaar. Daarnaast hebben wij onze interne processen vastgelegd in het Veranderen Procesmanagement. Dit alles waarborgt dat wij daadwerkelijk uitvoeren wat ons duurzaamheidsbeleid voorschrijft, en dat externe partijen, zoals klanten, dat kunnen controleren.

10.3 Hedging en hedge accounting

De ASN Bank maakt gebruik van derivaten om ongewenste marktrisico's op economische basis af te dekken (*hedgen*). Met futures en swaps dekken wij bijvoorbeeld ons marktwaarderisico op een deel van de obligatieportefeuille af.

IFRS (International Financial Reporting Standards) schrijft voor dat derivaten gewaardeerd moeten worden op marktwaarde en dat marktwaardeveranderingen in de winst- en verliesrekening moeten worden verantwoord. Wanneer de ontwikkeling van

de marktwaarde van het afgedekte risico niet via de winst- en verliesrekening wordt verantwoord, ontstaat er een mismatch in de resultaatverantwoording en worden de resultaten volatieler. In deze gevallen passen wij zoveel mogelijk hedge accounting toe om deze mismatches en volatiliteit te verzachten.

10.3.1 Hedging bij de ASN Bank

Onder IFRS waarderen wij onze vastrentende beleggingsportefeuille in de categorie 'voor verkoop beschikbaar'. Dit houdt in dat waardering plaatsvindt tegen reële waarde en dat waardeveranderingen worden verantwoord in het eigen vermogen. Dit brengt ongewenste marktwaarderisico's met zich mee.

Sinds 2009 dekken wij de waarde van een deel van de portefeuille vastrentende beleggingen dan ook af tegen dit ongewenste marktrisico. Vastrentende beleggingen met een marktwaarde boven de nominale waarde zijn afgedekt door middel van futures en swaps. De marktwaarde daarvan ontwikkelt zich tegengesteld aan die van de onderliggende vastrentende beleggingen. Hierdoor worden negatieve marktwaardefluctuaties gecompenseerd door positieve waardeveranderingen in de derivaten en vice versa.

10.3.2 Fair value hedge accounting

Bij fair value hedge accounting worden de marktwaardeontwikkelingen van het afgedekte risico in de winst- en verliesrekening verwerkt, om de marktwaardebewegingen van de bijbehorende derivaten te compenseren. De nominale waarde die via hedges is afgedekt tegen ongewenste marktwaardefluctuaties per ultimo 2009, en van de marktwaarde van de betreffende derivaten, beloopt in totaal € 643 duizend.

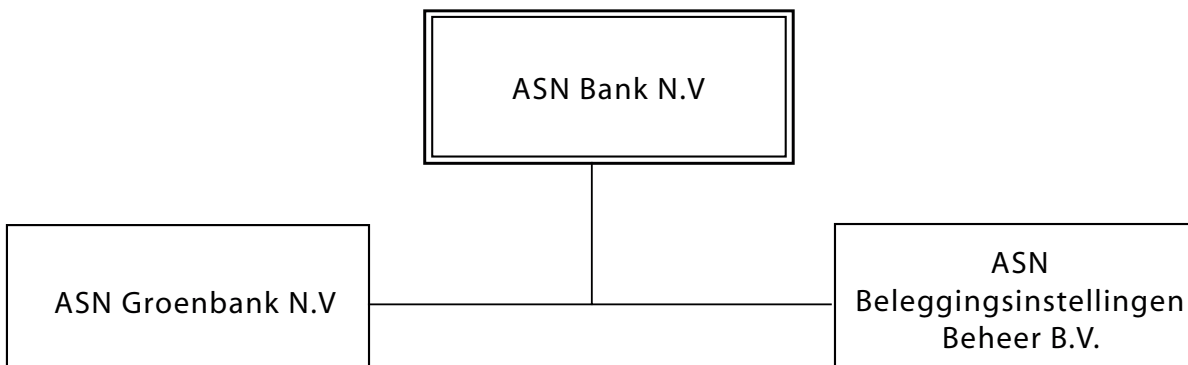
11. Corporate governance

73

11.1 Kapitaalstructuur

ASN Bank N.V. (de ASN Bank) is een zelfstandig onderdeel van SNS REAAL N.V. Alle aandelen van de ASN Bank worden gehouden door SNS Bank N.V.

74

ASN Groenbank N.V. is een volledige dochteronderneming van de ASN Bank. Zij is gericht op het aantrekken van 'groen' fiscaal gefaciliteerd spaargeld van particulieren en het aanbieden van 'groene' duurzame leningen.

ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. is de beheerder van de beleggingsfondsen die de ASN Bank aanbiedt.

11.2 Corporate governance

De *governance* (het bestuur) van de ASN Bank is erop gericht dat wij onze operationele processen optimaal inzetten voor onze klanten. Dit gebeurt in samenwerking met diverse ondersteunende bedrijfsonderdelen van SNS REAAL.

11.2.1 Highlights van de governance

De ASN Bank heeft een directie en een raad van commissarissen (RvC) met alle bevoegdheden die de wet aan de RvC toekent.

De RvC van de ASN Bank bestond in 2009 in meerderheid uit leden van de statutaire directie van SNS Bank N.V. Wij zullen de samenstelling van de RvC in 2010 wijzigen. Hierdoor bereiken we een duidelijker scheiding van verantwoordelijkheid voor de ASN Bank tussen de directie van SNS Bank N.V. als aandeelhouder, en de leden van de RvC.

11.2.2 Nederlandse corporate governance code / Code Banken

De Nederlandse corporate governance code (de 'Code') is van toepassing op alle Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen. Deze vennootschappen zijn verplicht in hun jaarverslag te vermelden hoe zij de principes en *best-practice* bepalingen van de Code die zijn gericht tot het bestuur en de raad van commissarissen van de vennootschap, naleven. Als de vennootschap principes of best-practicebepalingen niet heeft nageleefd of niet van plan is deze in het lopende en daaropvolgende boekjaar na te leven, moet zij daarvan in het jaarverslag gemotiveerd opgave doen. De Code Banken bevat principes die in het verlengde liggen van de Nederlandse corporate governance code. De Code Banken is op de ASN Bank van toepassing; de bank leeft deze na.

Afwijkingen van de Code

De ASN Bank onderschrijft de beginselen van de corporate governance code en voldoet daar in algemene zin aan. Wij streven ernaar de principes en best-practicebepalingen van de Code zoveel mogelijk na te leven. Afwijkingen zijn het gevolg van het feit dat de ASN Bank onderdeel is van SNS REAAL. Vanwege deze verhouding, die mede tot gevolg heeft dat de ASN Bank geen zelfstandig beursgenoteerde onderneming is, kunnen wij de Code niet op alle onderdelen naleven. De onderdelen van de Code waaraan de ASN Bank niet kan voldoen, moeten in het licht van deze verhouding worden gezien. SNS REAAL past de

Code toe. Voor de toepassing van de Code verwijzen wij u naar het jaarverslag van SNS REAAL.

11.2.3 Raad van Advies ASN Bank

De ASN Bank heeft een Raad van Advies die de directies van de ASN Bank en ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. gevraagd en ongevraagd adviseert over hun beleid in relatie tot de missie van de bank en daaruit afgeleide beleggingscriteria. De raad draagt de naam 'Raad van Advies ASN Bank'.

De raad adviseert uitsluitend in het belang van de ASN Bank over het beleid, en met inachtneming van artikel 2 van de Statuten van de ASN Bank. Daarbij houdt de raad ook rekening met de missie van de ASN Bank.

De samenstelling, (her)benoeming en werkwijze van de raad zijn vastgelegd in een reglement.

11.3 Remuneratierapport

Het remuneratierapport behandelt de remuneratie van de directie van de ASN Bank en de RvC, de wijze waarop het beloningsbeleid in 2009 in de praktijk is gebracht, en de ontwikkelingen in het beloningsbeleid die in 2009 hebben plaatsgevonden.

SNS REAAL heeft zich gecommitteerd aan een duurzaam, gematigd beloningsbeleid. Dit is afgesproken in het 'Herenakkoord' tussen de minister van Financiën en de financiële sector. In dit akkoord is ook afgesproken dat de top afziet van bonussen gedurende de financieel-economische crisis. De RvC van SNS REAAL heeft de relevante ontwikkelingen en aanbevelingen meegenomen in zijn overwegingen (waaronder de Code Banken), met inachtneming van de publieke opinie. SNS REAAL wil met het nieuwe beloningsbeleid haar verantwoordelijkheid nemen. De beloning van de directie van de ASN Bank is in lijn met dit beleid.

75

11.3.1 Beloning directie ASN Bank

In duizenden euro's	Vaste beloningen (1)		Pensioen		Variabele beloning						Totaal (3)	
					Korte termijn		Lange termijn (2)					
					Amortisatie van eerdere toekenningen							
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
E. Goudswaard	137	136	32	34	0	27	0	0	1	1	169	197
J. Jansen	123	122	28	30	0	22	0	0	1	0	152	174
Totaal	260	258	60	64	0	49	0	0	2	1	321	371

- 1) Vast salaris inclusief vakantiegeld en dertiende maand, sociale lasten, onkostenvergoeding en bijdrage aan de ziektekostenverzekering.
- 2) Gedurende de prestatieperiode (drie jaar) wordt de reële waarde van de voorwaardelijk toegekende aandelen verantwoord als last onder personeelskosten.
- 3) Afwijking ten opzichte van het jaarverslag 2008 als gevolg van toerekening sociale lasten en amortisatie van eerdere toekenningen in variabele beloning op lange termijn.

In 2009 zijn de volgende aanpassingen in het beloningsbeleid doorgevoerd:

- De reguliere cao-verhoging van het vaste salaris met 0,5% per 1 januari 2009 is doorgevoerd.
- Er is in 2009 geen kortetermijnbonus uitgekeerd.
- In 2009 vindt er geen voorwaardelijke toekenning plaats van een vordering die recht geeft op uitbetaling in contanten (SAR).

De totale beloning van de directie van de ASN Bank is hierdoor ruim 13% lager dan in 2008.

Overige beloningselementen

De leden van de directie van de ASN Bank ontvangen een netto-onkostenvergoeding.

Voor zakelijk vervoer (inclusief woon-werkverkeer) beschikken de directieleden over een leaseauto. Zij betalen hiervoor, indien van toepassing, een eigen bijdrage.

De leden van de directie van de ASN Bank ontvangen een bijdrage aan de ziektekostenverzekering.

Pensioen

De directie van de ASN Bank neemt deel aan de pensioenregeling in de CAO van SNS REAAL en het vigerende pensioenreglement-I. De eigen bijdrage in de pensioenpremie, die wordt geheven over de pensioengrondslag, bedraagt 4,5%.

Variabele beloning op korte termijn

Om de bonus op korte termijn te bepalen, beoordeelt de RvC de prestaties van de directieleden van de ASN Bank op drie gebieden:

- financiële, operationele en duurzaamheidsprestaties,
- bijdrage aan de realisatie van de strategische doelstellingen,
- individuele prestaties op basis van individuele competenties.

76

Behaalt het directielid vooraf vastgestelde doelstellingen, dan wordt de variabele beloning uitbetaald. Bij het selecteren van de prestatiemaatstaven wordt rekening gehouden met de verschillende stakeholders. De prestatiemaatstaven zijn gericht op het succes van de ASN Bank op lange termijn, rekening houdend met het gewenste risicoprofiel. De maatstaven voor duurzaamheidsprestaties bevatten

onder andere klanttevredenheid en medewerkerstevredenheid. Ook zijn zij gerelateerd aan de kwalitatieve duurzaamheidsdoelstellingen zoals beschreven in hoofdstuk 1.

Naar aanleiding van de financiële crisis is de banken verweten dat zij ongeoorloofde risico's genomen hebben en te hoge beloningen hebben uitgekeerd, waarbij verkeerde prikkels gestimuleerd werden. Naar aanleiding hiervan heeft SNS REAAL besloten over 2008 geen bonus uit te keren.

Variabele beloning op lange termijn

De langetermijnbonus voor de directie van de ASN Bank wordt jaarlijks toegekend in de vorm van een vordering die recht geeft op uitbetaling in contanten (SAR). Drie jaar na de voorwaardelijke toekenning wordt de definitieve vaststelling berekend aan de hand van de voorwaardelijke toekenning en de mate waarin de directieleden aan de prestatiecriteria hebben voldaan. Deze definitief toegekende langetermijnbonus wordt in contanten uitbetaald. In 2009 vindt er geen voorwaardelijke toekenning plaats van een vordering die recht geeft op uitbetaling in contanten.

Overzicht van het aantal rechten voor de directie van de ASN Bank:

	Aantal rechten 2009	Aantal rechten 2008	Reële waarde ultimo 2009
Ewoud Goudswaard	5.968	1.859	€ 3.985
Jeroen Jansen	5.300	1.651	€ 3.546

De stijging van het aantal rechten in 2009 ten opzichte van 2008 wordt verklaard doordat er in de berekening van de rechten een deling door de beurskoers plaatsvindt. De cijfers in het overzicht zijn gerelateerd aan de resultaten die zijn behaald in 2008. Aangezien de beurskoers in 2008 fors gedaald is, stijgt het aantal rechten.

11.3.2 Remuneratie RvC 2009

De leden van de RvC van de ASN Bank vervullen hun functie van lid uit hoofde van hun functie bij SNS Bank. Hiervoor ontvangen zij geen afzonderlijke vergoeding.

Assurancerapport

77

Onafhankelijk Assurancerapport

Aan de lezers van het Jaarverslag van de ASN Bank

Introductie

De directie van de ASN Bank heeft ons verzocht zekerheid te verstrekken over geselecteerde informatie in het Jaarverslag 2009 (verder: het Verslag). De ASN Bank is verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag, inclusief het bepalen van de te rapporteren materiële onderwerpen. Het is onze verantwoordelijkheid een assurancerapport bij het Verslag te verstrekken.

78

Onze opdracht was gericht op het verschaffen van een beperkte mate van zekerheid of de informatie in hoofdstukken 1.3 en 3 tot en met 8 juist is weergegeven. Wij hebben de financiële prestaties zoals die zijn opgenomen in de hoofdstukken 1.1 en 1.2, 2, 9, 10 en 11 echter niet in ons onderzoek betrokken. Deze gegevens vormen onderdeel van de jaarrekening van SNS REAAL N.V., waarvan de ASN Bank een onderdeel is. Om een grondig inzicht in de financiële resultaten en de financiële positie van SNS REAAL te verkrijgen, dient de lezer de gecontroleerde jaarrekening van SNS REAAL over 2009 te raadplegen.

De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan de werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. We verstrekken geen zekerheid bij de haalbaarheid van de doelstellingen, verwachtingen en ambities van de ASN Bank.

Welke verslaggevingscriteria heeft de ASN Bank gebruikt?

De ASN Bank hanteert de 'Sustainability Reporting Guidelines' (G3) van het Global Reporting Initiative voor het opstellen van het Verslag zoals uiteengezet op pagina 16 van het Verslag.

Welke assurancestandaard hebben wij gebruikt?

We hebben onze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met de Standaard 3410N 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen' van het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants. Op basis van deze standaard is het onder andere vereist dat de leden van het assuranceteam over de specifieke kennis, vaardigheden en vaktechnische bekwaamheden beschikken die nodig zijn om de geselecteerde informatie in het Verslag te kunnen begrijpen en beoordelen, en dat die leden voldoen aan de vereisten van de Ethische Code voor Professionele Accountants van de IFAC, inclusief onafhankelijkheid.

Wat hebben wij gedaan?

Om te bepalen of de informatie in het Verslag juist is weergegeven hebben we de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- het uitvoeren van een media- en internetanalyse naar milieu-, veiligheids- en sociale issues voor de ASN Bank ter verdieping van ons inzicht in de relevante duurzaamheidsonderwerpen en -vraagstukken in de verslagperiode;
- een beoordeling van de systemen en processen voor informatieverzameling, -verwerking en interne beheersing rondom de kwantitatieve en kwalitatieve informatie in het Verslag;
- het afnemen van interviews met relevante medewerkers inzake het beleid en het hanteren van de issuepapers en bijzondere beleggingscriteria in de kredietverlening;
- het verzamelen en beoordelen van interne en externe documentatie om te bepalen of de kwantitatieve en kwalitatieve informatie in het Verslag adequaat is onderbouwd;
- de financiële informatie over de beleggingsfondsen vergeleken met de overeenkomstige informatie in de door de accountant gecontroleerde jaarrekening over 2009 van de ASN Beleggingsfondsen.

Tijdens ons onderzoek hebben wij de noodzakelijke wijzigingen in het Verslag besproken met de ASN Bank en hebben wij vastgesteld dat deze wijzigingen zijn verwerkt in de definitieve versie.

Wat zijn onze conclusies?

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de informatie in hoofdstukken 1.3 en 3 tot en met 8, in alle van materieel belang zijnde aspecten, onjuist is weergegeven uitgaande van de G3 Guidelines van het Global Reporting Initiative.

Amstelveen, 17 maart 2010

KPMG Sustainability
Drs. W.J. Bartels RA (partner)

Bijlage 1 Bijzondere beleggingscriteria

De Bijzondere Beleggingscriteria en de daarbij geldende werkwijze zijn een uitwerking van de missie en de ondernemingsprincipes van de ASN Bank. Zij zijn volledig van toepassing op het ASN Aandelenfonds, het ASN Obligatiefonds, het ASN Mixfonds, het ASN Small & Midcap Fonds en de beleggingen van de ASN Bank met uitzondering van de zakelijke kredieten. Op het ASN Milieu & Waterfonds en de zakelijke kredieten van de ASN Bank zijn, gelet op hun aard, minimaal de uitsluitingscriteria van toepassing. De Regeling Groenprojecten is van toepassing op het ASN Groenprojectenfonds, en de Regeling Sociaal-ethische Projecten 2005 op het ASN-Novib Fonds.

80

De Bijzondere Beleggingscriteria van de ASN Bank zijn verdeeld in uitsluitingscriteria en toelatingscriteria. De uitsluitingscriteria zijn absolute voorwaarden waar beleggingen¹ aan moeten voldoen. Beleggingen moeten ook voldoen aan de toelatingscriteria, maar deze zijn relatief: alleen beleggingen die in hun groep of sector tot de betere behoren op de toelatingscriteria worden toegelaten. Er is verder een onderscheid tussen uitsluitingscriteria en toelatingscriteria voor landen² en voor ondernemingen. En er is onderscheid tussen mensenrechtencriteria en milieucriteria.

De ASN Bank is van mening dat een uitputtende opsomming van ethisch-duurzame criteria waaraan beleggingen dienen te voldoen, niet mogelijk is. Naast de specifieke criteria, die in de analyse leiden tot een feitelijk en kwantitatief oordeel, zal er ook altijd een kwalitatief oordeel geveld worden ten aanzien van ethiek en bijdrage aan duurzame ontwikkeling.

1. Uitsluitingscriteria

De ASN Selectiecommissie³ zal in voorkomende gevallen tot (tijdelijke) uitsluiting overgaan, indien, naar haar oordeel, niet wordt voldaan aan de missie en de ondernemingsprincipes van de ASN Bank.

1.1. Mensenrechten

De ASN Bank zal binnen haar activiteiten en invloedssfeer zorg dragen voor het respecteren, beschermen en bevorderen van mensenrechten zoals vormgegeven in nationaal en internationaal recht. Daarvoor hanteert zij zowel voor landen als ondernemingen uitsluitingscriteria en toelatingscriteria.

1.1.1. Uitgangspunt voor landen

Voor landen geldt als uitgangspunt dat zij worden uitgesloten als zij verantwoordelijk zijn voor ernstige schendingen van mensenrechten volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de daaruit voortkomende internationale mensenrechtenstandaarden.

Landen die verantwoordelijk zijn voor de volgende ernstige schendingen van het internationaal recht worden daarom uitgesloten:

- Marteling.
- Genocide of volkerenmoord.
- Misdrijven tegen de menselijkheid.
- Oorlogsmisdaden.

1.1.2. Uitgangspunt voor ondernemingen

Voor ondernemingen geldt als uitgangspunt dat zij worden uitgesloten als zij de mensenrechten volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de daaruit voortkomende mensenrechtenstandaarden betrekking hebbend op de activiteiten en invloedssfeer⁴ van de onderneming niet respecteren in alle landen waar de onderneming actief is⁵.

1 De term beleggingen wordt als verzamelterm gebruikt. Hiertoe worden gerekend aandelen, (staats)obligaties, zakelijke en niet-zakelijke kredieten en alle andere debiteuren van de ASN Bank.

2 Met beleggingen in landen worden met name staatsobligaties bedoeld. Het betreft dus niet beleggingen in bedrijven die in die landen actief kunnen zijn.

3 De ASN Selectiecommissie bestaat in ieder geval uit de directie van de ASN Bank N.V. en de directie van ASN Beleggingsfondsen N.V.

4 Met activiteiten en invloedssfeer van de onderneming worden bedoeld de onderneming zelf en die delen van de keten waarin de onderneming actief is en waar zij invloed op uit kan oefenen.

5 De ASN Bank refereert hierbij aan de criteria zoals verwoord in 'The Norms on the Responsibilities of Transnational Corporations and Other Business Enterprises with regard to Human Rights' van 2003.

Ondernemingen die zich bewezen stelselmatig schuldig maken aan de volgende mensenrechtenschendingen worden daarom uitgesloten:

Gelijke behandeling:

- Ondernemingen die geen gelijke behandelingen non-discriminatie garanderen.

Wapens en veiligheid:

- Ondernemingen die zich mengen in of profiteren van oorlogsmisdaden of actief zijn in wapenproductie of wapenhandel. Voor de ASN Bank betekent dit dus dat zij ook afziet van elke vorm van financiering van, of investering in ondernemingen actief in de ontwikkeling, productie, distributie van of handel in wapens. Wapens zijn alle soorten conventionele wapens, munitie, onderdelen van wapens, ondersteunende technologieën en samenhangende expertise. Voor een exacte definitie van het begrip 'wapen' volgt de ASN Bank de lijst die door de EU is opgesteld (Common Military List of the European Union). Deze lijst omvat een brede opsomming van wapens, onderdelen, chemicaliën maar ook ICT producten en dienstverlening. De ASN Bank sluit ook ondernemingen uit die producten produceren die naast een civiele toepassing primair in wapens worden toegepast⁶.
- Ondernemingen waarbij de uitvoering van de beveiliging van de onderneming niet voldoet aan de rechten van de mens.

Kinderen:

Ondernemingen die geen bescherming bieden tegen uitbuiting van het kind.

Werknemers:

- Ondernemingen die dwangarbeid hanteren.
- Ondernemingen die geen gezonde en veilige arbeidsomstandigheden bieden of betrokken zijn bij seksuele uitbuiting en/of betrokken zijn bij de exploitatie van pornografie.
- Ondernemingen die geen rechtvaardige en adequate beloning geven.
- Ondernemingen die geen vakbondsvrijheid bieden.

Nationale soevereiniteit en mensenrechten:

- Ondernemingen die de nationale soevereiniteit en mensenrechten niet respecteren door het niet volgen van wetgeving.

- Ondernemingen die betrokken zijn bij corruptie.
- Ondernemingen waarbij de bedrijfsactiviteiten leiden tot verslechtering van de gezondheid of de woonsituatie of toename van de armoede.
- Onderneming die culturele, sociale en economische rechten schenden.

Consument:

- Ondernemingen die onveilige, kwalitatief slechte of schadelijke producten zoals tabak of gokspellen leveren.

Milieubescherming:

- Ondernemingen die geen bescherming van het milieu bieden door niet te handelen in overeenstemming met nationale en internationale richtlijnen en wetten.

1.2. Milieu

1.2.1. Uitgangspunt voor landen

Landen die niet actief bijdragen aan bescherming van het milieu door slecht te scoren op gerenommeerde milieu-indices worden uitgesloten.

1.2.2. Uitgangspunt voor ondernemingen

Kernenergie:

- Ondernemingen die kernenergie opwekken, kerncentrales exploiteren of nucleaire producten verhandelen of distribueren.
- Ondernemingen die als toeleverancier zich specifiek op deze sector richten.

Gentechnologie:

- Ondernemingen die gentechnologie toepassen op planten en dieren op het gebied van voeding en nonfood worden uitgesloten.
- Ondernemingen die gentechnologie ten behoeve van medisch-farmaceutische doelen toepassen op planten en dieren zijn uitgesloten, tenzij een medisch probleem uitsluitend, op het moment van toetsing, opgelost kan worden door gebruik van genetisch gemodificeerde planten en/of dieren. Uitsluitend onder gesloten omstandighe-

⁶ Voor deze producten wordt de term 'dual-use'-producten gebruikt.

den waardoor risico's voor mens en milieu zoveel mogelijk worden beperkt.

Bont, walvisvaart, exotische en/of beschermde diersoorten:

- Ondernemingen die rechtstreeks betrokken zijn bij de jacht op en/of handel in:
  - ☐ bont;
  - ☐ walvissen;
  - ☐ exotische en/of beschermde diersoorten.

Tropisch hardhout:

- Ondernemingen actief in de kap en/of handel van niet-duurzaam tropisch hardhout.

Palmolie:

- Ondernemingen actief in de opzet of exploitatie van niet-duurzame palmolieplantages.

Bio-industrie:

- Ondernemingen actief in de exploitatie van dierenvriendelijke bio-industrie.
- Ondernemingen die als toeleverancier zich richten op het ontwikkelen en instandhouden van dierenvriendelijke bio-industrie.

Dierproeven:

- Ondernemingen die bij de ontwikkeling van niet-medische producten gebruikmaken van dierproeven. Ondernemingen die wettelijk genoodzaakt zijn voor medische productie dierproeven toe te passen, maar geen transparant beleid hebben dienaangaande en geen alternatieven ontwikkelen.

Ketenaansprakelijkheid:

- Ondernemingen die geen enkele ketenverantwoordelijkheid erkennen op het gebied van milieu.
- Ondernemingen die gezien hun ketenverantwoordelijkheid zich niet transparant en verantwoordingsbereid tonen.

2. Toelatingscriteria

Ten aanzien van prestaties op het gebied van duurzaam ondernemen, worden ondernemingen op vele tientallen economische, sociale en milieu-indicatoren beoordeeld, zoveel mogelijk ondernemings- en sectorspecifiek. Ervaring en nieuwe inzichten leiden tot regelmatige actualisering van de specifieke milieu- en sociale indicatoren. Al naar gelang de aard van de onderneming of sector, gelden in ieder geval

de volgende criteria als voorwaarden bij de beslissing om al dan niet een onderneming of overige debiteur toe te laten tot het beleggingsuniversum.

2.1. Mensenrechten

2.1.1. Uitgangspunt voor landen

Voor landen geldt dat zij actief bijdragen aan het respecteren, beschermen en bevorderen van de Universele verklaring van de Rechten van de Mens door tot de betere te behoren op gerenommeerde mensenrechtenindices.

2.1.2. Uitgangspunt voor ondernemingen

Voor ondernemingen geldt dat zij een positieve waardering krijgen wanneer zij actief bijdragen aan het beschermen en bevorderen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens voor zover betrekking hebbend op de activiteiten en invloedssfeer van ondernemingen door:

- Het implementeren van normen in intern beleid, gedragscodes en contracten.
- Interne en externe monitoring en verificatie uit te laten voeren op navolging normen.
- Aanwezigheid van beleid en een mechanisme om slachtoffers van eventuele schending van de mensenrechten te compenseren.

2.2. Milieu

2.2.1. Uitgangspunt voor landen

Voor landen geldt dat zij actief bijdragen aan bescherming van het milieu door tot de betere te behoren op gerenommeerde milieu-indices.

2.2.2. Uitgangspunt voor ondernemingen

Milieu:

- Ondernemingen dienen aan te tonen dat zij een actief en integraal milieubeleid voeren. In concreto zal getoetst worden: De aard van de gebruikte grondstoffen; de aard van de eindproduc-

ten; Het energieverbruik; het verbruik van schoon water; de aard van vrijkomende emissies en het vaste afval bij de productie; de mogelijkheden en mate van hergebruik van het eindproduct. Bij het toetsen van een onderneming weegt niet alleen de huidige milieusituatie, maar tevens de aanpak door en binnen de onderneming om tot verandering en verbetering op dit terrein te komen.

Gentechnologie:

- Ondernemingen dienen aan te geven of en zo ja op welke wijze zij gentechnologie toepassen. Bedrijven die gebruikmaken van deze technologie, dienen over een aantoonbaar transparant beleid dienaangaande te beschikken. Toepassing van gentechnologie op micro-organismen is toegestaan, onder voorwaarde dat dit onder gesloten omstandigheden plaatsvindt, waardoor risico's voor mens en milieu zoveel mogelijk worden beperkt en er een aantoonbare bijdrage is aan duurzame ontwikkeling dan wel bedrijfsvoering.

3. Werkwijze analyse beleggingen

3.1. Analyse ondernemingen

De analyse van duurzaamheidsprestaties van ondernemingen wordt door gespecialiseerde duurzaamheidsanalisten uitgevoerd. Deze analyse wordt zoveel mogelijk op sectorniveau en per regio gemaakt. In principe komen alleen de best presterende ondernemingen per sector voor selectie in aanmerking. Ondernemingen die buiten deze sectorstudies vallen, kunnen eveneens in aanmerking komen op basis van individuele prestaties en voorbeeldfunctie op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Sectorstudies en individuele ondernemingsprofielen worden ter beoordeling voorgelegd aan de ASN Selectiecommissie.

3.2. Analyse landen

De analyse van duurzaamheidsprestaties van landen wordt door gespecialiseerde duurzaamheidsanalisten uitgevoerd. In principe komen alleen de beter presterende landen voor selectie in aanmerking.

Beschikbaarheid van betrouwbare gegevens en schuld papier spelen eveneens een rol bij de selectie. Landenstudies en individuele landenprofielen worden ter beoordeling voorgelegd aan de ASN Selectiecommissie.

3.3. Analyse overige beleggingen

Alle overige beleggingen worden minimaal getoetst aan de uitsluitingscriteria en de ondernemingsprincipes.

3.4. Beleggingsuniversum

Wijzigingen in het beleggingsuniversum⁷ vinden plaats in de ASN Selectiecommissie.

- Behalve de relatieve prestaties op sectorniveau, worden ondernemingen in de ASN Selectiecommissie met name op de ASN-uitsluitingscriteria en toelatingscriteria beoordeeld. In praktijk betekent dit dat de best presterende onderneming per sector niet automatisch goed genoeg wordt bevonden om in het beleggingsuniversum te worden opgenomen. De absolute prestaties dienen minimaal aan voorgaande criteria te voldoen. Tevens zal de ASN Selectiecommissie altijd oordelen of de activiteit van onderneming of overige debiteur een bijdrage levert aan de missie van de ASN Bank.
- Ondernemingen en landen in het beleggingsuniversum worden minimaal één keer per 36 maanden, of zoveel eerder indien noodzakelijk, opnieuw geanalyseerd.
- Buiten sectoranalyses om zal de ASN Selectiecommissie individuele ondernemingen en andere debiteuren die bijzondere prestaties laten zien op het gebied van milieubeleid, sociaal beleid, mensenrechten, dierenwelzijn of kinderarbeid (en daarmee tot voorbeeld dienen voor anderen) toelaten tot het beleggingsuniversum.

83

⁷ Het ASN Beleggingsuniversum betreft ondernemingen, landen en overige debiteuren die op grond van duurzaamheidsprestaties in aanmerking komen voor belegging.

Bijlage 2 GRI-richtlijnen en verantwoording

GRI-richtlijnen (G3) voor de financiële sector, inclusief Application Levels, Financial Service Sector Supplement (FSSS) en verwijzing naar de tien principes van het Global Compact.

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
1) Strategie en analyse	1.1 Statement CEO	Pag. 3
	1.2 Beschrijving van belangrijke gevolgen, risico's en mogelijkheden	Hoofdstuk 1, pag. 5 e.v. Hoofdstuk 5, pag. 25 e.v.
2) Profiel organisatie	2.1 Naam organisatie	Omslag
	2.2 Belangrijkste merken en producten	Hoofdstuk 7, pag. 41 e.v.
	2.3 Structuur organisatie	Bijlage 4, pag. 97 e.v.
	2.4 Locatie kantoor	Centrum Den Haag
	2.5 Aantal landen actief	Alleen in Nederland
	2.6 Juridische structuur	Naamloze vennootschap
	2.7 Afzetmarkten	Spaar-, beleggings- en betaalproducten: Nederland; duurzame financieringen: internationaal
	2.8 Schaal van de onderneming (diverse kerncijfers)	Paragraaf 1.1 en 1.2, pagina 6, 7 en 8
	2.9 Belangrijke veranderingen	Hoofdstuk 1, pag. 5 e.v. Hoofdstuk 5, pag. 25 e.v.
	2.10 Gewonnen prijzen	Paragraaf 5.4, pag. 29
3) Verslagparameters	3.1 Verslagperiode	2009
	3.2 Datum meest recente (vorige) verslag	31 maart 2009
	3.3 Verslagleggingscyclus	Jaarlijks
	3.4 Contactpunt voor vragen	Achterin verslag
	3.5 Proces vaststelling inhoud	Hoofdstuk 3, pag. 15 e.v.
	3.6 Afbakening verslag	Hoofdstuk 3, pag. 15 e.v.
	3.7 Beperkingen in reikwijdte verslag	Hoofdstuk 3, pag. 15 e.v.
	3.8 Rapportagebasis	Hoofdstuk 3, pag. 15 e.v.
	3.9 Gebruikte aannames bij indicatoren (protocollen)	GRI; WBCSD-protocollen
	3.10 Uitleg veranderingen in verslaglegging	De duurzaamheidsdoelstellingen zijn onderverdeeld in kwantitatieve, kwalitatieve en langetermijndoelstellingen. Dit sluit beter aan bij de manier waarop wij invulling geven aan onze missie.
	3.11 Verandering in verslaglegging	Zie punt 3.10
4) Bestuur, verplichtingen en betrokkenheid	3.12 GRI-tabel	Pag. 84
	3.13 Assurance	Pag. 77
	4.1 Bestuursstructuur	Pag. 18
	4.2 Voorzitter RvC	R.G.J. Langezaal

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
	4.3 Onafhankelijke bestuurders	De ASN Bank is een volle dochter van SNS REAAL
	4.4 Invloed aandeelhouders	De ASN Bank is een volle dochter van SNS REAAL
	4.5 Koppeling vergoeding bestuur aan prestaties instelling	Hoofdstuk Corporate Governance, pag. 73 e.v.
	4.6 Controle op belangenverstrengeling	Jaarverslag 2009 SNS REAAL, pag. 98
	4.7 Kwalificaties bestuur	Kwalificaties bestuur worden bepaald door moederbedrijf. Zie ook http://www.asnbank.nl/index.asp?nid=9857
	4.8 Codes en standaarden	Bijlage I Bijzondere Beleggingscriteria; Issuepapers ASN Bank; missie en visie op www.asnbank.nl ; duurzaamheidsverklaring SNS REAAL op www.snsreaal.nl ; algemene bankvoorwaarden op www.asnbank.nl .
	4.9 Procedures bij 4.8	Jaarverslag 2009 SNS REAAL, pag. 104-105
	4.10 Evaluatie prestaties RvB	Jaarverslag 2009 SNS REAAL, pag. 81-87
GC-PR7	4.11 Voorzorgprincipe	Zie missie en ondernemingsprincipes op www.asnbank.nl .
	4.12 Onderschreven handvesten	Global Compact; CPD; Unep FI; Eurosif Transparency Guidelines; Coalitie Biodiversiteit; Equator Principles; Een fair & green deal
	4.13 Lidmaatschappen	Unep FU; VBDO; CDP; Global Compact
	4.14 Stakeholderlijst	4.6 dialoog met belanghebbenden. (Zie de tabel op pagina 96).
	4.15 Selectie stakeholders	Paragraaf 4.6, pag. 21
	4.16 Frequenties en vormen stakeholdersdialoog	Paragraaf 4.6, pag. 21
	4.17 Uitkomsten stakeholdersdialoog	Paragraaf 4.6, pag. 21
5) Management en prestatieindicatoren	<i>Specifieke managementbenadering en transparantie voor de financiële sector</i>	
	FS1 Specifiek sociaal en milieubeleid voor sectoren	Bijlage I Bijzondere beleggingscriteria op pagina 80 e.v.; issuepapers Mensenrechten, Klimaat, Supranationals, Afval, Staatsobligaties, Waterschappen, Risicolanden, Woningcorporaties, Banken en verzekeraars, Microfinanciering op pag. 26, en na goedkeuring, op www.asnbank.nl .

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
	FS2 Procedures voor vaststellen en doorlichten sectoren op sociale en milieurisico's	Hoofdstuk 6, pag 33 e.v., en bijlage 1, Bijzondere beleggingscriteria, op pagina 80 e.v.
	FS3 Procedures voor monitoring klanten op implementatie van sociale en milieuvorwaarden in overeenkomsten en transacties	Minimaal elke drie jaar vindt her-screening plaats.
	FS4 Processen ter bevordering van de deskundigheid van medewerkers om milieu- en sociale procedures en -beleid toe te passen	Trainingen, communicatie met medewerkers
	FS5 Interacties met klanten en/of ondernemingen over risico's en kansen op sociaal en milieugebied	Paragraaf 4.6 en 6.3, pagina 36 e.v.
	FS6 Verdeling van de portefeuille per regio, omvang en sector	Zie hoofdstuk 10, bijlage 3 en de (half)jaarverslagen van de ASN Beleggingsfondsen op www.asnbank.nl
	FS7-8 Volume van producten en diensten die tot doel hebben een specifieke sociale en milieubijdrage te leveren per doel	Alle producten en diensten van de ASN Bank hebben tot doel de duurzaamheid van de samenleving te bevorderen.
	FS9 Reikwijdte en frequentie van audits naar implementatie van milieu- en sociaal beleid en risicoassessment	Alle investeringen worden minimaal elke drie jaar opnieuw getoetst aan de bijzondere beleggingscriteria van de ASN Bank en het onderliggende beleid.
	FS10 Percentage ondernemingen in de portefeuille waarmee contact is geweest over sociale en milieukwesties.	18% van de ondernemingen (59 van de 325) in het aandelenuniversum
	FS11 Percentage assets dat positieve en negatieve milieu- en sociale screening ondergaat	100%
	FS12 Stembeleid op duurzaamheid	De ASN Bank hanteert voor haar beleggingsfondsen een eigen duurzaam stembeleid. Zie pagina 37 en www.asnbank.nl .
<i>Economische prestaties</i>		
	Managementbenadering	Hoofdstuk 1
	EC1 Gerealiseerde economische waarde voor de samenleving (zie ook toelichting in FSSS)	Pag. 6 (ASN Bank) en Pag. 7 (ASN Foundation)
	EC2 Financiële risico's als gevolg van klimaatverandering	Zie issuepaper Klimaat op www.asnbank.nl
	EC3 Dekking van vastgestelde uitkeringsplannen	N.v.t.

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
	EC4 Financiële steun overheid	Pag. 18: Profiel van de ASN Bank; financieringen onder de groenregeling op pagina 46
	EC5 Ratio tussen aanvangssalaris en minimumloon	Zie paragraaf 9.6 op pag 63. De ASN Bank rapporteert de verhouding tussen het hoogste en laagste salaris, want die is relevanter voor de bank.
	EC6 Beleid, methode en uitgaven leveranciers	Paragraaf 8.1, pag. 50 e.v.
	EC7 Procedures lokale personeelswerving	De ASN Bank heeft hier geen procedures voor, want zij heeft slechts één kantoorlocatie.
	EC8 Investerings in infrastructuur	Zie issuepapers Klimaat en Mensenrechten
	EC9 Belangrijke indirecte economische gevolgen	Hoofdstuk 5.5., Hoofdstuk 6
<i>Milieuprestaties (intern)</i>		
	Managementbenadering	Pagina 50
GC-PR8	EN1: Gebruikte materialen	Pagina 50
	EN2: Gerecyclede materialen	Alle drukwerk is kringlooppapier met FSC-keurmerk
	EN3: Direct energieverbruik	Pagina 50
	EN4: Indirect energieverbruik	Pagina 50
GC-PR8+PR9	EN5: Energiebesparing	Pagina 50
GC-PR8+PR9	EN6: Duurzame-energieproducten	Pagina 45
GC-PR8+PR9	EN7: Indirecte energiereductie	Pagina 50
	EN8: Watervbruik	Pagina 50
	EN9: Waterbronnen	N.v.t.
GC-PR8+PR9	EN10: Waterhergebruik	N.v.t.
	EN11: Biodiversiteit en locatie	N.v.t.
	EN12: Biodiversiteit in relatie tot producten	Bijlage 1 Bijzondere beleggingscriteria op pagina 80 e.v.
GC-PR8	EN13: Beschermde natuurgebieden	N.v.t.
GC-PR8	EN14: Biodiversiteit	N.v.t.
	EN15: Rodelijstsoorten	N.v.t.
	EN16: Totale directe en indirecte emissie van broeikasgasen naar gewicht plus broeikasgasemissies gerelateerd aan de portfolio. (zie ook toelichting in FSSS)	Pag. 35 (carbon footprint beleggingsfondsen); en pag. 50
	EN17: Andere relevante broeikasgasemissies	Andere emissies dan het broeikasgas CO ₂ zijn voor de ASN Bank niet relevant.
GC-PR8+PR9	EN18: Initiatieven terugdringen broeikasgasen	Paragraaf 5.2 op pagina 27 e.v., pagina 34 e.v., paragraaf 8.1 pag. 50 e.v., bijlage 1 Bijzondere beleggingscriteria op pagina 80 e.v.

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
	EN19: Ozonaantastende stoffen	Eventuele emissies van ozonaantastende stoffen (met name door koeling) zijn voor de ASN Bank niet relevant.
	EN20: Andere emissies naar de lucht	De ASN Bank heeft geen andere relevante emissies naar de lucht.
GC-PR8	EN21: Emissie naar water	De ASN Bank voert alleen rioolwater naar de waterzuivering af.
GC-PR8	EN22: Totaal gewicht afval naar type en verwijderingsmethode, met name voor papier en it-producten (zie toelichting in FSSS)	Papierafval voor hergebruik: pagina 50; it-afval gaat vooral terug naar de leveranciers.
	EN23: Significante lekkages	N.v.t.
	EN24: Handel in gevaarlijk afval	N.v.t.
	EN25: Biodiversiteit waterbronnen	N.v.t.
GC-PR8+PR9	EN26: Mitigatie milieueffecten producten	Pagina 34 e.v.; bijlage 1 Bijzondere beleggingscriteria op pagina 80 e.v.; issuepaper Klimaat op www.asnbank.nl .
GC-PR8+PR9	EN27: Verpakkingen	De ASN Bank biedt papieren verpakkingsafval aan voor hergebruik. De bank gebruikt voor haar verpakkingen alleen 100% hergebruikt FSC-papier of composteerbare folie.
	EN28: Milieuboetes	Geen milieuboetes
	EN29: Transport personeel	Pagina 50
	EN30: Investerings in milieubescherming	Pagina 50 en 51; bijlage 1 Bijzondere beleggingscriteria op pagina 80 e.v.; issuepapers op www.asnbank.nl
<i>Sociale prestaties (intern)</i>		
	Managementbenadering	Hoofdstuk 8.2
	LA1: Totaal personeelsbestand naar type werk, arbeidsovereenkomst en regio	8.2 Verdeling naar type werk is niet beschikbaar. Alle arbeidsovereenkomsten vallen onder de CAO banken. De ASN Bank heeft alleen een kantoor in Den Haag.
GC-PR6	LA2: Personeelsverloop	Pagina 52
	LA3: Verschil vast-tijdelijk contract	Niet gerapporteerd
GC-PR3	LA4: Percentage medewerkers dat onder de CAO valt	100% (zowel vaste medewerkers als uitzendkrachten)
GC-PR3	LA5: Minimale opzegtermijn	Vastgelegd in de CAO
	LA6: Percentage personeel in arbo-commissies	100% in fte, zie Jaarverslag 2009 SNS REAAL, pag. 74-76
	LA7: Verzuimcijfers	Pagina 52
	LA8: Opleiding en preventie voor veiligheid	Pagina 52
	LA9: Formele afspraken over arbo	Niet gerapporteerd

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
	LA10: Opleiding per medewerker per jaar	Pagina 52
	LA11: Programma's voor competentie-management	Pagina 51; zie ook Jaarverslag SNS REAAL, opleiding en loopbaanontwikkeling, pag. 74-76 en 162-163
	LA12: Percentage medewerkers dat wordt ingelicht over loopbaanontwikkeling	100%; zie ook Jaarverslag SNS REAAL, beoordeling van medewerkers, pag. 74-76 en 162-163
GC-PR6	LA13: Diversiteit bestuurslichamen en personeel	Pagina 51
GC-PR6	LA14: Verhouding salarissen mannen en vrouwen per categorie	Wordt niet gerapporteerd
<i>Indicatoren mensenrechtenprestaties</i>		
	Managementbenadering	De ASN Bank valt met haar kantoor in Den Haag onder Nederlands en Europees recht en voldoet volgens haar daarmee aan de rechten van de mens.
GC-PR1+PR2	HR1: Percentage investeringen gescreend op mensenrechten	100%
GC-PR1+PR2	HR2: Screening leveranciers	Pagina 51
GC-PR1	HR3: Training medewerkers op mensenrechten	Wordt niet gerapporteerd
GC-PR1+PR6	HR4: Aantal gevallen van discriminatie	Geen risico
GC-PR1+PR3	HR5: Risico dat er geen vrijheid van vakvereniging is	Geen risico
GC-PR1+PR5	HR6: Risico op kindarbeid	Geen risico
GC-PR1+PR4	HR7: Risico op dwangarbeid	Geen risico
GC-PR1+PR2	HR8: Mensenrechtenrisico bij beveiliging	Geen risico
GC-PR1	HR9: Risico dat rechten lokale culturen in het geding raken	Geen risico
<i>Indicatoren maatschappelijke prestaties (intern)</i>		
	Managementbenadering	Pagina 51
	SO1: Invloed op lokale samenlevingen	N.v.t.
	FS13: Financiële diensten in dunbevolkte gebieden of economisch onaantrekkelijke gebieden.	Alle producten zijn volledig beschikbaar via het internet. Via microkredieten maakt de ASN Bank het ook mogelijk dat armen in deze regio's een lening afsluiten.
	FS14: Initiatieven om de toegang voor behinderden tot financiële diensten te verbeteren.	Alle producten kunnen via het internet worden aangevraagd en beheerd. De website van de ASN Bank heeft een voorleesfunctie voor slechtzienden.

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
GC-PR10	SO2: Analyse van aan corruptie gerelateerde risico's	Zie SNS REAAL op www.snsreaal.nl/index.asp?NID=9225
GC-PR10	SO3: Medewerkers getraind in anti-corruptie	Voor medewerkers geldt integriteitsbeleid dat ook ingaat op het voorkomen van belangenverstrengeling en corruptie
GC-PR10	SO4: Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van gevallen van corruptie	Geen gevallen van corruptie
	SO5: Aandeel in publieke lobby	Waar relevant lobbyt de ASN Bank voor een duurzame samenleving.
	SO6: Politieke donaties	Geen
	SO7: Anti-concurrentiegedrag	Zie Algemene Bedrijfsuitgangspunten SNS REAAL op http://www.snsreaal.nl/index.asp?NID=9995
	SO8: Boetes	Geen
<i>Productverantwoordelijkheid</i>		
	Managementbenadering	Algemene Bankvoorwaarden op www.asnbank.nl
	FS15: Beleid voor eerlijke ontwikkeling en verkoop van financiële producten en diensten	Zie www.snsreaal.nl/index.asp?NID=9228
	PR1: Onderzoek naar gezondheid en veiligheid producten	N.v.t.
	PR2: Overtredingen gezondheids- en veiligheidseisen aan producten	N.v.t.
	PR3: Vereiste productinformatie	Zie Algemene Bankvoorwaarden op www.asnbank.nl
	PR4: Incidenten over productinformatie	De Reclame Code Commissie heeft de ASN Bank in het gelijk gesteld naar aanleiding van een klacht over het gebruik van de woorden 'eerlijke betaalrekening' en de mededeling 'ASN Beleggingsfondsen de beste in 2008'.
	PR5: Klanttevredenheid	De klanttevredenheid wordt nauwgezet gevolgd. In 2008 heeft de ASN Bank de prijs van Independer.nl ontvangen voor de beste service.
	FS16: Initiatieven ter bevordering van de financiële deskundigheid per doelgroep	Alle producten worden gelabeld conform de eisen van de toezichthouders.
	PR6: Integriteit marketing	Zie Algemene Bedrijfsuitgangspunten SNS REAAL op http://www.snsreaal.nl/index.asp?NID=9995

<i>Thema G3 en de direct relevante Global Compact Principle Nummers (GC-PR#)</i>	<i>Indicatoren (met nummering G3 of FSSS)</i>	<i>Referentie:</i>
	PR7: Incidenten n.a.v. integriteit marketing	Zie PR4
	PR8: Klachten over privacy	Zie klacht n.a.v. brief Cordaid Kinderstem: http://www.asnbank.nl/index.asp?NID=10317
	PR9: Boetes voor overtreden product-wetten	Geen

Tabel behorende bij punt 4.14 Stakeholderlijst

<i>Stakeholder</i>	<i>Duurzaamheidsonderwerp</i>	<i>Verslag</i>
Initiatiefnemers Eerlijke Bankwijzer (Amnesty, Milieudefensie, Oxfam Novib, FNV Mondiaal)	Beleid duurzaam bankieren; investeren in duurzame energie; clusterbommen	Eerlijke bankwijzer, duurzame energie, staatsobligaties, Finland
Natuur en Milieu	Windenergie op zee, kolencentrales	Zeekracht
Global Compact	Mensenrechten	Case study mensenrechten
Klanten	Rechtvaardigheid, microkredieten, duurzaam bosbeheer etc.	Communicatie met klanten (4.6)
Raad van Advies	Zorgsector	Raad van Advies (4.6)
Medewerkers	Leveranciersbeleid, leasebeleid	Medewerkers (4.6)
Overheid	Biodiversiteit	2010: verder werken aan een duurzame toekomst (5.5)
	Klimaat	In actie voor het klimaat (5.2)

Bijlage 3 Investerings door de ASN Bank

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x €1.000</i>
Staatsleningen	2.948.594
Italië	948.844
Frankrijk	580.090
Duitsland	474.574
Nederland	344.998
Ierland	252.134
Oostenrijk	159.572
Spanje	104.572
België	73.574
Denemarken	10.236
Banken	336.667
SNS Bank	278.258
Nederlandse Investeringsbank Ontwikkelingslanden	28.601
Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden	15.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	9.705
Nederlandse Waterschapsbank	4.930
Stad Rotterdam	173
Hypotheke en overige vorderingen op klanten	1.675.583
ASN Bank Particulier	70.505
ASN Bank Zakelijk	1.978
ASN Bank: debetstanden particulieren	297
Leningenportefeuilles met hypotheke als onderpand:	1.602.803
- BLG	550.000
- SNS Regiobank	500.000
- SNS Bank	400.000
- Colonnade	29.652
- Candide Financing	29.761
- Arena	31.454
- Storm BV	28.722
- Delphinus	23.138
- Eleven Cities	10.076
Provincies en gemeenten	654.704
Gemeente Rotterdam	50.000
Gemeente Enschede	45.000
Gemeente Venlo	42.714
Gemeente Kampen	36.333
Gemeente Zwolle	35.500
Gemeente Middelburg	30.253
Gemeente Nieuwegein	26.000
Gemeente Apeldoorn	25.000
Gemeente Zaanstad	20.763
Gemeente Bergen op Zoom	20.000
Gemeente Leeuwarden	20.000
Gemeente Veldhoven	20.000
Gemeente Groningen	19.000
Gemeente Pijnacker	15.000
Gemeente Almere	15.000

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x €1.000</i>
Gemeente Zevenaar	15.000
Gemeente Haaksbergen	13.000
Gemeente De Ronde Venen	12.000
Gemeente Diemen	12.000
Gemeente Hengelo	12.000
Gemeente Alphen aan den Rijn	10.000
Gemeente Kaag & Braassem	10.000
Gemeente Utrechtse Heuvelrug	10.000
Gemeente Weststellingwerf	10.000
Gemeente Culemborg	9.000
Gemeente Maassluis	9.000
Gemeente Papendrecht	8.750
Gemeente Oldenzaal	8.667
Gemeente Leiden	8.500
Gemeente Schijndel	8.000
Gemeente Sluis	8.000
Gemeente Boxmeer	6.800
Gemeente Montfoort	6.000
Gemeente Renkum	5.950
Gemeente Bunschoten	5.520
Gemeente Gorinchem	5.000
Gemeente Krimpen	5.000
Gemeente Tilburg	5.000
Gemeente Vlaarding	5.000
Gemeente Vlissingen	5.000
Gemeente Wijchen	5.000
Gemeente Nijkerk	4.600
Gemeente Elburg	4.400
Gemeente Hellevoort	3.900
Gemeente Hoogezand	2.827
Gemeente Landgraaf	227
Waterschappen en waterleidingbedrijven	300.829
Waterschap Rivierenland	30.000
Waterschap Hollandse Delta	28.500
Waterschap Brabantse Delta	27.600
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	27.100
Waterschap Aa en Maas	22.500
Waterschap Rijn en IJssel	20.000
Waterschap De Dommel	15.000
Wetterskip Fryslân	15.000
Waterleiding Maatschappij Limburg	14.674
Brabant Water	13.619
Waterschap Zeeuwse Eilanden	13.000
Waterschap Roer en Overmaas	10.080
Waterschap Schieland & Krim	9.200
PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	9.068
Waterschap Noorderzijlvest	9.000
PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	7.648
Hoogheemraadschap van Rijnland	7.500
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	6.000
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	6.000
Waterschap Veluwe	4.500

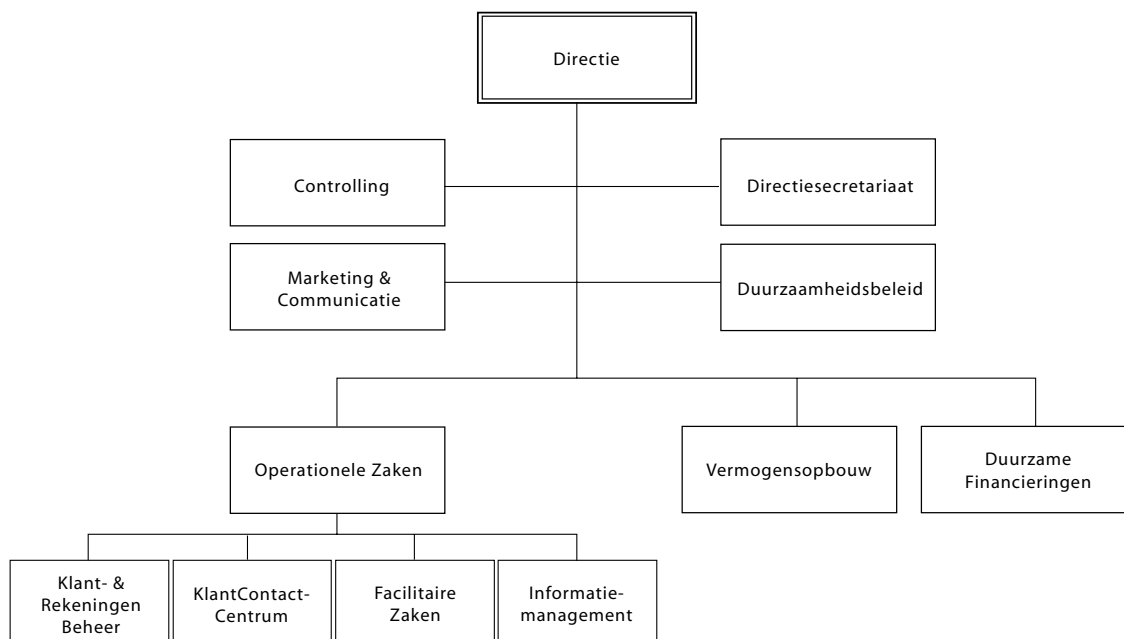
<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x €1.000</i>
Waterleidingmaatschappij Drenthe	2.132
Vitens v.h. Hydron Midden-Nederland	1.232
Vitens v.h. Hydron Flevoland	908
Vitens	343
Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch v.h. De Brabantse Biesbosch	226
Gezondheidszorg / bejaardenzorg	308.911
Stichting Antonius Ziekenhuis	21.370
Academisch Medisch Centrum	20.000
Stichting Volkaert SBO	19.326
Stichting Arduin	16.440
Stichting Zorgzaam Zeeuws-Vlaanderen	15.000
Stichting Sint Elisabeth Ziekenhuis	14.250
Stichting Zeevesta	13.200
Stichting Dimence v.h. Adhesie GGZ Midden-Overijssel	11.869
Stichting Protestants Christelijk Ziekenhuis Ikazia	11.050
Stichting Verbeeten Fonds	10.755
Catharina Ziekenhuis	10.000
VieCuri Medisch Centrum	10.000
Stichting Tragel	9.975
Stichting De Blink	9.627
Stichting Dimence	9.600
Stichting Parnassia Bavo Groep	9.168
Regionale Stichting Zorgcentra De Kempen	8.696
Stichting MagentaZorg	8.550
Academisch ziekenhuis Maastricht	8.000
Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Oost Brabant	7.000
Stichting Amphia	5.600
Maastricht Clinic	5.550
Stichting De Stroom	5.445
Stichting Revalidatie-Centrum 'De Hoogstraat'	5.388
Stichting Medisch Spectrum Twente	4.620
Stichting Saxenburgh Groep	4.249
Stichting Reinaerde	4.140
Stichting Rode Kruis Ziekenhuis	3.500
Zorggroep Noorderbreedte	3.000
Zeeuws Radio-Therapeutisch Instituut	2.944
Stg. Woon-Leefcentra Lichamelijk Gehandicapten West-Brabant	2.076
Stichting De Vlasborch	1.736
Stichting De Leite	1.678
Stichting Het GORS	1.497
Stichting D.A.G. Friesland	1.483
Stichting Interakt	1.420
Stichting Odion	1.418
Stichting Woon & Zorgcentrum 'Herfstzon'	1.143
Stichting Evean Zorg	1.111
Stichting Gelre Ziekenhuizen	879
Stichting Mondriaan Zorggroep	863
Stichting Radar	705
Stichting Zorgverlening 's Heeren Loo	695
Stichting Blixembosch	664
Stichting Frion	506
Stichting Heliomare	467

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x €1.000</i>
Stichting Aveleijn/SDT	416
Stichting De Driestroom	309
Stichting Dichterbij	298
Stichting Humanitas	259
Stichting Rivas Zorggroep	249
Stichting Oro	231
Stichting Revalidatie Centrum Roessingh	174
Stichting Groenhuysen	141
Stichting Wende	95
Stichting Nieuwebrug	68
Stichting Pameijer Keerkring	18
Woningbouw	154.265
Woningstichting Rochdale	16.071
Woningcorporatie de Alliantie v.h. SCW	14.953
Stichting Woongroep Holland	13.000
Stichting Woonzorg Nederland	11.111
Stichting Waterweg Wonen	11.000
Stichting Portaal	10.000
Woningbouwvereniging St. Laurentius	10.000
Stichting Sociale Woningbouw en Beheer	8.000
Woningstichting Haag Wonen	7.940
Stichting Woonzorg West Zeeuws-Vlaanderen	5.600
Woningbouwvereniging Het Oosten	6.000
Woningstichting Weststellingwerf	5.000
Woningcorporatie Staedion	4.538
Stichting Woonpunt	4.538
Woningcorporatie Weller	4.538
Woonstichting Domesta	4.538
Woonstichting Vaals	4.000
Stichting Wonen Wierden	3.500
Woningcorporatie de Alliantie v.h. Atrium	3.441
Woningbouwvereniging Ons Doel	2.127
Vieya v.h. DWV Woningcorporatie	2.068
Stichting Habion	840
Stichting Wonen Leerdam	900
Stichting Mooiland Vitalis	449
Stichting Volkshuisvestingsgroep Wooncompagnie	68
Stichting Woonvormen Bommelerwaard	31
Woningcorporatie Lefier v.h. Wooncom	14
Onderwijs, cultuur en recreatie	24.876
Erasmusacademie	15.750
Nationaal Groenfonds	5.472
Bibliotheek Vlissingen	1.753
Stichting 2-Samen Kinderopvang	1.668
Stichting Texels Museum	121
Den Haag Centraal i.s.m. Fonds 1818	100
Stichting DAK Kinderopvang	12
Aandelen	348
Triple Jump	272
Oikocredit	76

<i>Debiteur</i>	<i>Bedragen x €1.000</i>
Duurzame energie	54.868
Windpark Belwind	25.209
Windpark Rijnwoude	9.495
NPG Willebroek N.V.	7.750
Windpark Logistiekweg	5.925
Dif Renewable Energy Fund	4.965
Offshore Windpowercentre Nederland	1.480
Kriekewind B.V.	44
Diversen	155.147
<i>Buitenlandse (semi-)overheidsinstellingen</i>	<i>77.942</i>
- Land Nordrhein-Westfalen	30.476
- Caisse d'Amortissement de la Dette Sociale (CADES)	27.965
- Union Nationale pour l'Emploi dans l'Industrie et le Commerce (UNEDIC)	19.501
<i>Openbaar vervoer</i>	<i>43.738</i>
- Réseau Ferré de France (RFF)	16.651
- ÖBB Infrastruktur BAU AG	16.314
- Infrastrutture	10.773
<i>Microfinancieringen</i>	<i>10.941</i>
- BlueOrchard Loans for Development	5.941
- Developing World Markets	5.000
<i>Diversen</i>	<i>21.883</i>
- CAIW	20.857
- Wereldwinkels	278
- Nuon energiebesparende investeringen in het MKB	251
- 2-Pack	140
- Algemeen Verbond van Volkstuinders Verenigingen in Nederland (AVVN)	150
- Tuk Tuk	100
- Groen Vervoer	65
- Almeerse Reddings Brigade	28
- Stichting Shri Sanatan Dharm Maha Sabha	14
Derivaten	643

Bijlage 4 Organisatie en historie

Organisatie

97

Toelichting op het organogram

- **Controlling & Compliance** is verantwoordelijk voor alle (informatie)stromen op financieel gebied, waaronder de financiële rapportages en analyses, de (half)jaarverslagen van de beleggingsfondsen en het jaarverslag van de bank. Tevens ziet Controlling toe op het naleven van de regelgeving (compliance), het risicomanagement, de administratieve organisatie en de interne controle.
- **Marketing en Communicatie** is verantwoordelijk voor de communicatie over het beleid en de duurzame waarden van de ASN Bank en voor werving en behoud van klanten door campagnes. De afdeling ontwikkelt distributiekanaal voor de ASN-producten en zet deze op. Tevens onderhoudt zij de contacten met de maatschappelijke partners waarmee wij samenwerken.
- **Duurzaamheidsbeleid** is verantwoordelijk voor de uitwerking van beleid voor de hele ASN Bank op het gebied van duurzaam investeren, duurzaam stemmen en de inhoud van de dialoog met ondernemingen.
- **Operationele Zaken** bestaat uit verschillende onderdelen. Informatiemanagement zorgt onder andere voor de beschikbaarheid van systemen en middelen op de werkplek, zoals telefoon en internet. Klant- & Rekeningenbeheer verwerkt de klant- en rekeninggegevens en verstuurt informa-

tieaanvragen. Het KlantContactCentrum verzorgt de dienstverlening aan klanten via telefoon, e-mail en brieven. Facilitaire Zaken ten slotte zorgt ervoor dat alle ASN-medewerkers beschikken over de ruimte en middelen die nodig zijn om te kunnen werken.

- **Vermogensopbouw** is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en afzet van spaar- en beleggingsproducten. De afdeling draagt tevens zorg voor de uitvoering van wet- en regelgeving voor zover dit betrekking heeft op de klanten en producten. Zij voert de dagelijkse directie over de ASN Beleggingsfondsen. Verder vertegenwoordigt zij de ASN Bank en de ASN Beleggingsfondsen op bijeenkomsten voor intermediairs en geïnteresseerden in deze fondsen.
- **Duurzame Financieringen** zet kredieten uit voor het ASN Groenprojectenfonds, de ASN Bank en de ASN Groenbank en beheert deze.

Triple Jump

De ASN Bank is voor een kwart medeaandeelhouder van Triple Jump, dat als projectbeheerder verantwoordelijk is voor de uitzettingen van het ASN-Novib Fonds. Medeaandeelhouders zijn Oxfam Novib, NOTS Foundation en Stichting Doen. Het doel van Triple Jump is via microfinancieringsinstellingen (MFI's) kapitaal uit te zetten in ontwikkelingslanden en zo de armoedebestrijding te versnellen.

Triple Jump:

- ondersteunt startende MFI's met deskundigheid en eigen vermogen;
- verstrekt leningskapitaal met een hoog risico aan MFI's die uit de startfase doorgroeien naar volwassenheid;
- verstrekt leningskapitaal met een laag risico aan volgroeide, stabiele MFI's.

Behalve de uitzettingen van het ASN-Novib Fonds beheert Triple Jump de leningenportefeuille van Oxfam Novib, Calvert Social Investment Foundation en SNS Institutional Microfinance Fund. Momenteel beheert Triple Jump een portefeuille van circa € 147 miljoen.

De ASN Foundation

Onze betrokkenheid reikt verder dan alleen duurzaam bankieren. Elk jaar schenkt de ASN Bank s een deel van haar winst aan projecten en organisaties die bijdragen aan haar missie. Om ons giftenbeleid te formaliseren is in 2004 de Stichting ASN Foundation opgericht. De stichting geeft haar eigen jaarverslag uit.

Historie

Jaren '70 en '80: de ASN Bank neemt politiek stelling

In 1960 richtte de arbeidersorganisatie NVV (voorloper van het FNV) de ASN Bank op als 'spaarbank met een missie'. Wij investeerden vooral in bedrijven met goede arbeidsomstandigheden en in landen die mensenrechten respecteren. Gaandeweg de jaren '70 en '80 kreeg het beleid een breder maatschappelijk karakter, met een groter gewicht voor natuur en milieu. Wij namen expliciet stelling voor zaken als duurzaam bouwen en mens- en milieuvriendelijk ondernemen, en tegen onder meer kernwapens, apartheid en wapenhandel.

Jaren '90 tot heden: duurzaam bankieren slaat aan

In 1993 introduceerden wij het eerste beursgenoteerde, wereldwijd beleggende duurzame aandelenfonds van Nederland, het ASN Aandelenfonds. In de jaren daarna breidden wij het aanbod van beleggingsfondsen uit. Het beslaat nu een breed scala van beleggingsmogelijkheden in uitsluitend sectoren die bijdragen aan een duurzame samenleving. Hetzelfde geldt voor het aanbod aan spaarrekeningen. Na het pionierwerk van de ASN Bank begonnen ook de grootbanken groene en meer of minder duurzame

beleggingsmogelijkheden te bieden: een bevestiging van het toenemende belang dat de samenleving aan deze vorm van bankieren hecht.

Heden: voor de wereld van morgen

Nog steeds zijn wij koploper met ons duurzame beleggingsbeleid. Uit ons succes blijkt dat onze visie aanslaat bij spaarders en beleggers. Jaar op jaar stromen nieuwe klanten toe, voor wie duurzaamheid belangrijk is. Steeds meer mensen willen de zekerheid dat hun geld op een verantwoorde wijze wordt geïnvesteerd. De introductie van de ASN Bankrekening in 2009 was een belangrijke stap om deze groei de komende jaren voort te kunnen zetten.

Bijlage 5 Samenstelling Raad van Commissarissen, Raad van Advies en Directie

Raad van Commissarissen

E.J.G.V. (Ernst-Jan) Boers
H.K. (Henk) Kroeze
R.G.J. (Rob) Langezaal (voorzitter)

Raad van Advies

De Raad van Advies van de ASN Bank is als volgt samengesteld:

S.E.A. (Saskia) Noorman-Den Uyl (voorzitter)
J.A. (Hans) Kamps
M. (Mirjam) de Rijk
J. (Jan) van der Kolk

Directie ASN Bank

De directie van de ASN Bank bestaat uit:

E.Ph. (Ewoud) Goudswaard
J.E. (Jeroen) Jansen

ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V.

De directie van ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. bestaat uit:

B.J. (Bas-Jan) Blom
en
Directie ASN Bank:
E.Ph. (Ewoud) Goudswaard
J.E. (Jeroen) Jansen

Personalia

Raad van Commissarissen

E.J. Boers

Ernst-Jan Boers (1966) is sinds 2009 CFO van SNS Retail Bank. Hij begon in 2007 bij SNS Reaal als directeur Group Finance. De eerste zeven jaar van zijn carrière werkte hij bij Ernst & Young. Daarna was hij zes jaar werkzaam bij REAAL Verzekeringen. Vervolgens bekleedde hij gedurende acht jaar de functie van directeur bij ABN AMRO Hypotheken Groep en haar rechtsvoorgangers.

H.K. Kroeze

Henk Kroeze (1958) is sinds 2008 CEO van SNS Retail Bank. Hij begon zijn carrière bij SNS Bank in 2005 als CFO. De afgelopen twintig jaar heeft hij verschillende directiefuncties vervuld bij Credit Lyonnais

Bank Nederland, Generale Bank Nederland, Fortis Bank en NIB Capital. Hij bekleedt commissariaten bij Investing en Bunel Personnel Services.

R.G.J. Langezaal

Rob Langezaal (1958) is sinds november 2007 lid van de directie van SNS Retail Bank. Hij is verantwoordelijk voor de portefeuille marketing, verkoop en productmanagement en de labels ASN Bank en SNS Fundcoach. Rob Langezaal heeft ruim twintig jaar managementervaring als CEO, divisie manager en general manager in uiteenlopende functies in de consumenten- en zakelijke markt. Tevens is hij lid van de Raad van Advies bij XS4ALL Internet B.V. en voorzitter van de Raad van Commissarissen van Kasteel Oud Poelgeest.

Raad van Advies

S.E.A. Noorman-Den Uyl

Saskia Noorman-den Uyl (1946) werd in 1978 lid van de gemeenteraad van Heemstede, in 1985 ook wethouder voor welzijn, cultuur, sociale zaken, werkgelegenheid en personeel. In 1990 werd zij directeur van de Sociale dienst in Leiden, in 1992 van de Dienst Economische en Sociale zaken in dezelfde stad. Van 1994 tot 2006 was zij lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid, met als aandachtsgebied Sociale Zaken; ook was ze voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Sinds 1 januari 2008 is Saskia Noorman-den Uyl voorzitter van de Raad van Toezicht van de Koninklijke Visio. Zij heeft verschillende nevenfuncties: voorzitter Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden, voorzitter Stichtingsbestuur feministisch maandblad Opzij, voorzitter Stichting Lorentz Mobiel, secretaris bestuur Stichting Dr. J. M. den Uyl-lezing.

J.A. Kamps

Hans Kamps (1952) combineert een veelheid aan functies. Hij is voorzitter van de Algemene Bond Uitzendondernemingen (ABU) en Kroonlid van de Sociaal Economische Raad (SER). Daarnaast is hij publicist en schrijft hij columns voor het Financieel Dagblad. Zijn overige functies concentreren zich op – maar zijn niet beperkt tot – jeugd, arbeidsmarkt en ondernemerschap. Zo is hij voorzitter van de MO-groep Jeugdzorg. Hij bekleedt diverse commissariaten en is lid van de raad van advies of de raad van toezicht van uiteenlopende ondernemingen, waaronder de KPC Groep, Eurindustrial, FD Media-

groep, Staatsloterij en SITA. Hij is ook zelf actief als ondernemer, als mede-eigenaar van Governance Support, Verzekerd Wonen Nederland en Thoeis Uitgeverij.

M. de Rijk

Mirjam de Rijk (1962) is sinds 1 januari 2005 algemeen directeur van Stichting Natuur en Milieu. Zij is afkomstig uit de journalistiek. Van 1985 tot 1999 was zij werkzaam bij regionale en landelijke dagbladen en weekbladen, onder meer als milieujournalist. Van 1999 tot 2003 was Mirjam de Rijk partijvoorzitter van GroenLinks en vervolgens lid van de Eerste Kamer voor die partij. Ze zegde het lidmaatschap van de Eerste Kamer op toen zij directeur werd van Natuur en Milieu. Als neven-werkzaamheid zat zij regelmatig debatten voor en was vaste deelnemer aan radiodiscussiepanels. Momenteel is zij voorzitter van de ledenraad Algemene Woningbouwvereniging Amsterdam.

J. van der Kolk

Jan van der Kolk (1953) heeft academische opleidingen in milieukunde en management consultancy. De afgelopen twintig jaar heeft hij verschillende functies vervuld bij KPMG. Zo was hij lid van de directieraad van KPMG Consulting en managing partner van KPMG Sustainability. Thans is hij zelfstandig adviseur. Hij heeft vele projecten uitgevoerd bij grote ondernemingen op het gebied van duurzaamheidsstrategie en -verslagen, managementsystemen en duurzaam beleggen bij financiële instellingen. Hij heeft verschillende nevenfuncties, zoals die van voorzitter van de beleggingsadviescommissie van de Diaconie van de Protestantse gemeente in Den Haag en voorzitter van de jury voor de Verantwoord Ketenbeheer Award van de Vereniging van Beleggers in Duurzame Ondernemingen (VBDO).

kantoren op, vernieuwde de benadering van klanten en het human-resourcesbeleid en voerde diverse organisatiewijzigingen door. Ewoud Goudswaard is penningmeester van het Nationaal Comité 4 en 5 mei en het Nationaal Fonds 4 en 5 mei, en lid van de Raad van Advies van de Club van Rome Nederland en van de Raad van Advies van Plan Nederland.

J.E. Jansen

Jeroen Jansen (1962) is sinds 2005 directeur van de ASN Bank, met marketing, communicatie, public relations, duurzaamheidsbeleid en research als voornaamste aandachtsgebieden. Hij begon zijn bankcarrière bij Triodos Bank. In 1995 ging hij naar de Hollandse Koopmansbank (nu SNS Asset Management). Daar ontwikkelde hij vermogensbeheerdiensten en duurzaamheidsresearch voor institutionele beleggers, maatschappelijke instellingen en de ASN Bank. In 2000 trad hij aan als manager Maatschappelijke Strategie bij Concern Communicatie SNS REAAL. Tevens maakte hij deel uit van de staf van de ASN Bank, ter ondersteuning van de toenmalige directie. In 2001 werd hij adjunct-directeur van de ASN Bank. Jeroen Jansen is onder meer penningmeester van Stichting Avondster en zit in de programmaraad van MVO Nederland.

B.J. Blom

Bas-Jan Blom (1962) is als directeur ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V. verantwoordelijk voor het spaarbedrijf en de beleggingsfondsen van de ASN Bank. Voorheen heeft hij acht jaar bij Schretlen & Co gewerkt, waar hij verschillende managementfuncties vervulde op het gebied van financiële planning, relatiemanagement en beleggingsadvies. Daarvoor was hij vijftien jaar werkzaam bij ABN AMRO. Bas-Jan Blom is bestuurslid van de Stichting Natuur en Landschap Voorne Putten en van de Stichting de Putsche Ruiters.

Directie ASN Bank en ASN Beleggingsinstellingen Beheer B.V.

E.Ph. Goudswaard

Ewoud Goudswaard (1958) is sinds 2001 algemeen directeur van de ASN Bank. Hij begon zijn carrière bij de NMB Bank, later ING Bank, in het kredietrisicomanagement voor (grote) zakelijke relaties. Vanaf 1992 bekleedde hij directiefuncties in Haarlemmermeer, Amsterdam en Rotterdam; vanaf 1997 was hij van voorzitter van de directie van het district Midden-Holland. In die functies zette hij nieuwe

ASN Bank

Postbus 30502
2500 GM Den Haag
Tel. 0800 – 03 80 (gratis)
Fax 070 – 361 79 48
E-mail informatie@asnbank.nl
www.asnbank.nl

ASN BANK
VOOR DE WERELD VAN MORGEN